

**NEUPOSTA**  
 10. Évfolyam  
 1204. sz. szám  
 Budapest, 1936. december 25.  
 Főszerkesztő: Dr. Márton Ernő  
 Felelős: Havasits Zoltán  
 Alapítvány: 1920. évi 20. törvény  
 "NEUPOSTA" az Erdélyi és a Magyarországi zsidó közösség egyetlen politikai naplapja.  
 Cikkeit az utánpótlásának csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

# NEUPOSTA

Dr. Ramasetter Róbert  
 Budapest

## ZSIDÓ POLITIKAI NAPLAP

**Ára 5 lej**  
 Péntek, 1936. december 25.  
 5697. EV. XIX. EV.  
 TEBETH 11. 295. SZAM

# Konferenciái beszéd

Irta: Marton Ernő

Igen tisztelt delegátus urak!

A mára összehívott cionista konferencián, sajnos nem lesz módunkban szemtől szembe állva kicsérélni gondolatainkat és az élő szó erejével megvitatni a zsidóság roppant problémáit. Nem találkozhatunk egymással, delegátus testvéreim és barátaim, mert nem kaptuk meg a hatósági engedélyt a konferencia megtartására. A legszorgosabb utánajárás és a leghathatósabb intervenciók ellenére sem kaptuk meg az engedélyt. A visszautasítás igazi okával magunk sem vagyunk tisztában e pillanatig. Allitóltag egy másik, a Zsidó Nemzeti Szövetségtől teljesen független és távolálló zsidó szervezet rendezvénye körül támadt félreértés, vagy szabálytalanság volna az oka az engedély megtagadásának.

Bármiként álljon is a dolog, úgy érezzük, súlyos jogsérelem esett rajtunk és az egész romániai zsidóságon. A konferencia betiltása alkotmányban biztosított polgári jogaink komoly megrendülésének jele. Annál fájdalmasabban érint bennünket ez a jogsérelem, mivel éppen a cionista szervezettel kapcsolatban történt, azzal a mozgalommal kapcsolatban, amelynek feladatai és célkitűzései olyan világosak, tiszták és minden kértelmiséget kizáróak. Ez a mozgalom ma is ugyanazon a nyílt, nyílt eszmei vonalon halad, amelyen Herzl Tivadar negyven évvel ezelőtt elindította, aki az első bázei kongresszuson ezekkel a szavakkal jellemezte azt: „A cionizmus erkölcsös, törvényes és emberbarátságos mozgalom, amely mindenkinél az üdvét akarja és senkinek a kárát. Mi a békét kínáljuk az emberiségnek és tette-e valaki jobb szolgálatot országának, mintha a polgárok belső békéjének helyreállításában segítkezik.”

Ezek a herzli szavak töltik be minden igaz cionista és igaz zsidó ember lelki világát. Mi úgy érezzük, hogy a cionizmus programja nemcsak hogy ellentétben nem áll az ország érdekeivel, de a legtökéletesebb harmóniában van a román nép legmagasabb nemzeti célkitűzéseivel is. A cionizmus végső fokon normalizálni akar egy helyzetet, amelyet ma a legtöbb országban zsidók és nemzsidók egyaránt abnormálisnak érznek. Helyre akarja állítani az őszinte és egészséges viszonyt a zsidóság és a nemzsidó környezet között, amelyet az utóbbi évtizedekben oly károsan befolyásolt és valósággal megmérgezett egyes zsidó rétegek túlzásba vitt asszimilációs törekvése.

Nem lehet tehát kétséges, hogy az országos zsidó cionista konferencia betiltása csak súlyos félreértés következménye, amelyet sikerülni fog a legrövidebb időn belül eloszlatnunk. Annál inkább bizhatunk ebben, mert hiszen Románia legkiválóbb gondolkodói és vezető politikusai nem egy alkalommal nyilatkoztak meg a legnagyobb szimpátia hangján a cionizmussal kapcsolatban és számos felelős kormánytényező jelentette ki ismételtén, hogy a cionizmus konstruktív célkitűzése teljes összhangban van a román állam politikai és nemzeti érdekeivel.

A közeli hetek mindenesetre feleletet fognak adni arra, hogy optimizmusunk indokolt-e vagy sem. Nekünk cionistáknak természetesen az a kötelességünk, hogy megtorpanás nélkül haladjunk tovább a megkezdett úton és töretlen energiával küzdjünk ideálunkért, amelyet egyedül tartunk helyesnek a zsidó nép jobb jövője érdekében.

Delegátus Urak!

A cionizmus a maga álláspontjának igazolására mindig a galut-zsidóság helyze-

tének analizéséből indult ki és ebből vonta le a szerinte egyedül lehetséges következtetéseket. A világ zsidóságának politikai, gazdasági és szociális helyzete az utolsó konferencia óta eltelt egy év alatt jelentős mértékben rosszabbodott. Azok a politikai tendenciák, amelyek Európa különböző államaiban, különösen azokban, ahol nagyobb számban élnek zsidók, már évek óta a nacionalista önzés és a totális állam eszméjét hirdették legfőbb ideálként, egyre élesebb formákat öltenek és egyre komolyabb mértékben veszélyeztetik a zsidóság gazdasági pozícióját és politikai jogait. A gazdasági fejlődés irányvonala nem kedvez nekünk és egyre több zsidót kapcsol ki a munka, a termelés és az egzisztencia-szerzés processzusából.

Egyes országokban a helyzet már a kétségbeeséssel határos. Lengyelországban ma már a zsidó lakosságnak több, mint 60 százaléka hullott ki a gazdasági élet vérkeringéséből, ami azt jelenti, hogy közel kétfélmillió zsidó a kenyérszerzés legmínimálisabb lehetőségeivel sem rendelkezik. Németországban továbbfolytatódott a zsidóság kikapcsolása a gazdasági életből és a német zsidóság úgy néz ki, mintha egy hatalmas üvegóra alá volna helyezve, amelyből lassan, de könyörtelen bizsogással és következetességgel szivattyúzzák ki a levegőt. A megfúlás veszélyétől így a lengyel, mint a német zsidóságot csak egy nagyobbarányú kivándorlás menthetné meg. A többi közép- és kelet-európai államokban a zsidóság helyzete kisebb-nagyobb eltérésekkel ugyan ilyen válságos. Egy állandó és pillanatra sem lankadó antiszemita izgatás pergőtűzében él ez a zsidóság és a nagy elánnal és kimeríthetetlen anyagi eszközökkel folytatott zsidóellenes propaganda lassanként megmetyeljezi a jóindulatu tömegeket és hatalmába keríti a legmagasabb intellektuális rétegeket is.

Ha az okokat kutatjuk, amelyek ezt a helyzetet előidézik, ismét Herzl Tivadarra kell visszatérnünk, aki valóban csodálatos prófétai éleslátással már negyven évvel ezelőtt felállította a mai kor zsidó betegségeinek diagnózisát. „Mi a gettóban — írja Herzl Tivadar, a Jewish Chronicle 1896. január 17-én megjelent számában — figyelmreméltó módon középosztályú néppé fejlődöttünk és mint veszedelmes konkurrensok jöttünk ki onnan a nemzsidó középosztály számára.” A legtöbb közép- és kelet-európai államban a feltörekvő és mesterségesen kitermelte középosztály az, amely a zsidóságban a maga érvényesülésének legfőbb akadályát látja. A kizorítás folyamata az egész vonalon megindult és nem szabad szemelől téveszteni, hogy ez a processzus még korántsem nyert befejezést.

A múlt év őszén megtartott genfi zsidó világkongresszuson a referensek és szónokok szinte egyöntetűen állapították meg, hogy a világ zsidóságának helyzete talán még sohasem volt olyan válságos, mint ma. Komoly statisztikusok, közgazdászok és szociológusok tették ezt a kijelentést tudományos felelősségük tudatában. Önkénytelenül vetődik fel a kérdés, vajjon mi az, ami a mai zsidó helyzetet oly kivételesen súlyossá teszi, amelyhez fogható a zsidó nép szenvedésekkel teli történelme sem tud felmutatni? Mert az antiszemitizmus önmagában véve nem új jelenség a zsidóság sorsában, sőt az antiszemitizmus mai megnyilatkozási formái sem újak és a legkevésbé sem eredetiek. Hosszú történelmünk során mindezt átéljük már, nem is egyszer, sőt néha még súlyosabb formában is.

Ami a mai helyzetet különösen súlyosná és tragikussá teszi, az egy más jelenségben leli magyarázatát. Üldöztek, kergettek, üztek régebben is bennünket, de ha kergettek, mindig volt hová futnunk. Ha az egyik országban forró lett lábunk alatt a talaj, mindig akadott ország a világon, amely megnyitotta kapuit a földönfutók előtt, ahol új egzisztenciát, új hazát teremthettek maguknak. Galut-sorsunknak legjellemzőbb vonása éppen az, hogy a történelem során számtalan esetben jutottunk abba a kényszerhelyzetbe, hogy egyik országból a másikba kellett vándorolnunk. Csupán a legutóbbi ötven év alatt több, mint ötmillió zsidó volt kénytelen a vándorbotot a kezébe venni és elindulni új hazát keresni. A legutóbbi időkig ez sikerült is.

Haladott és felvilágosodott korunk vivmánya az, hogy ma már nincsen egyetlen ország sem, amely a zsidó vándorokat hajlandó volna magába foglanni. Az Egyesült Államok, ahová az utolsó ötven év alatt több, mint 3 és félmillió zsidó vándorolhatott be, ma annyira megszigorították a bevándorlási feltételeket, hogy az utolsó öt évben az évi zsidó bevándorlási kvóta háromezerre csökkent. Ugyanígy állunk a többi ugynevezett „bevándorlási” országokkal is. Ma, amikor a zsidó tömegek leginkább érzik a vándorlás kényszerét, nincs hová menniük. Ezért volt helyes a genfi zsidó világkongresszus megállapítása, amely a mai zsidó helyzetet a legsúlyosabbnak minősítette.

A zsidó vándorlás utolsó háromévi statisztikája a következő képet mutatja:

1933-ban	45.927	kivándorló
1934-ben	60.249	„
1935-ben	81.538	„
Összesen		187.714

Az összkivándorlóknak ebből a számból:

- Amerikába vándorolt 11.506, vagyis 6.1 százalék,
- Argentínába vándorolt 7.336, vagyis 3.9 százalék,
- Braziliába vándorolt 8.870, vagyis 4.7 százalék,
- Palesztinába vándorolt 135.877, vagyis 72 százalék.

Ezek a számok önmagukért beszélnek. Az a tény, hogy a kicsi és még fejlődése kezdetén álló Palesztina, az utolsó három év alatt az összes zsidó világvándorló több, mint 70 százalékát tudta magába fogadni, olyan igazolás a cionizmusnak, amelyhez immár vita sem férhet. Ezekből a szürke számokból lenyűgöző erővel világlik ki a herzli mondas igazsága, amely szerint Palesztina felépítése világszükségesség, amely nemcsak a zsidóságot, hanem az egész emberiséget is érinti. A zsidókérdés legalább részben való megoldásának praktikus megvalósítására ma egyedül a cionizmusban és Palesztina felépítésében kínálkozik lehetőség.

Mi cionisták nem bocsuljuk le azokat az erőfeszítéseket, amelyeket a zsidóság galutbeli pozíciójának megvédésére és megerősítésére tesz. Sőt ellenkezőleg teljes erőnkkel támogatjuk azokat és ennek a küzdelemnek is élvonalán harcolunk. De miközben ezt a harcunkat vívjuk, tisztában vagyunk vele, hogy a zsidó probléma végleges és természetesen megoldása csakis Palesztinában lehetséges, csakis ott épülhet ki egy olyan zsidó közösség, amely megállhat a maga lábán és felszabadulhat végre a galuti sors lidércnyomása alól. A cionizmus nyújtja az egyetlen praktikus

lehetőséget arra, hogy a zsidó népből egyre elementárisabb erővel kirobbanó vándorlási láz levezetést nyerhessen és egyedül ennek a mozgalomnak gyakorlati eredményeitől függ az, hogy milyen mértékben enyhíthető a kivándorlás révén az itt-maradó zsidóság helyzete.

Delegátus Urak!

A mi mozgalomunk az utóbbi évek során levetette gyerekcipőit és kilépett az elméletek világából, a nehéz és felelősségteljes megvalósítás útjára lépett. Példátlan történelmi feladatot vállaltunk magunkra, amelyért felelősek vagyunk nemcsak a zsidó népek, de az egész emberiségnek, nemcsak a mai generációnak, de az utánunk következőknek is. Példátlan a feladat: egy terméketlen sziklás országból új életet varázsolni elő, de példátlan az a sors is, amelyet a zsidóság a diaszporában elszenvedni kénytelen. Sorsunk és nemzeti ideálunk rendkívülisége szabja meg kötelességeink mértékét is. Ebben a komor, brutális korban, amikor egyre halkabb lesz az igazi emberiség szava, teljesen a magunk erejére vagyunk utalva és a magunk emberségéből kell felépítenünk romba dőlt életünk új alapjait.

A nehézségek, amelyek munkánk elé tornyosulnak, nem szabad, hogy visszaariasszanak kötelességeink teljesítésétől. Ez a mostani konferencia is, amely elmaradt, de amelyet remélhetőleg a közeljövőben mégis megtarthatunk, memento kell hogy legyen számunkra, amely felhívja figyelmünket a körülmények rendkívüliségére, amelyek között feladatunkat el kell végeznünk. És ha munka közben a fáradtság, vagy csüggedés jeleit észlelnék magunkon, gondoljunk azokra a testvéreinkre, akiket előre küldtünk magunk előtt Erec Jiszraélbe, hogy utat törjenek, nem a maguk, hanem a mi számunkra. Gondoljunk arra a hathónapos élet-halál harcra, amelyet a jisivnak kellett lefolytatnia, hogy megvédhesse vérell és verejtékel meg szerzett pozíciót, ugyancsak nem a maga, hanem a mi számunkra. Hiszen a jisivnak csak egy szavába került volna és elháríthatta volna magától azt a sok kint és szenvedést, amelyen az utolsó fél-év alatt át kellett esnie. Csak azt kellett volna mondania: beleegyezem a bevándorlás beszüntetésébe. De a négy százezer palesztinai uttörő között egy sem akadt, aki ezt a szót kimondta volna, mert ők mindannyian tudják, hogy nem magukért, a saját jólétükért és biztonságukért folyik a küzdelem, hanem az egész zsidó nép jövőjéért és megváltásáért.

Erre kell gondolnia minden cionistának és akkor sem fáradtság, sem kishitűség nem fogja elernyeszteni a munkára lendülő karokat, akkor minden cionista a nagy felelősség boldog tudatában fogja teljesíteni kötelességét, azt a kötelességet, amely méltó egy feltámadó nép élcsapatához.

**Általános fémipari sztrájk lenyegét Franciaországban**

Párizs, december 24. (Rador). A fémipari munkások sztrájkja Észak-Franciaországban komoly fordulatot vett. A DNB szerint általános sztrájk lehetősége forog fenn. A párizsi fémipari munkások csatlakozni akarnak a mozgalomhoz, hogy így kényszerítsenek ki kedvező döntést az északfranciaországi munkások számára.

Egyidejű párizsi jelentés szerint Leon Blum miniszterelnök az angol-amerikai sajtószerződés által tiszteletére rendezett banketten kijelentette, hogy Franciaország a béke legodaadóbb támogatója marad. Blum ismertette kormányának elképzeléseit, melyek a leg-összintébben demokratikus alapokon vannak lefektetve.

# Ujabb zavargásokra készülnek a palesztinai arab terroristák

A Davar vezércikkében figyelmezteti a kormányt, hogy a zsidó jisiv nem fél a támadásoktól, de ezertul nem fog megelégedni a védekezéssel, hanem felelni fog a hadüzenetre

Jeruzsálem, december 24. A palesztinai héber lapok egyöntetű jelentése szerint az arab terroristák központi irányítói nagymértetű előkészületeket tesznek újabb zsidó- és angol-ellenes megmozdulásokra. A lapok nyomtatékosan felhívják a londoni és jeruzsálemi kormány figyelmét a fenyegető veszedelemre és felszólítják a hatóságokat sürgős intézkedések megtételére a várható események elhárítása céljából.

A lapjelentések szerint a terroristák lázas tevékenységet fejtenek ki. Megállapított nyert, hogy

a terroristák nemcsak palesztinai és külföldi arabok és nem csupán idegen hatalmak anyagi támogatását élvezik, hanem indirekt uton a palesztinai kormány anyagi forrásaiból is merítenek. A lapjelentések szerint azokat a pénzeket, amelyeket a palesztinai kormány mezőgazdasági hitelként bocsátott az arab parasztság rendelkezésére, legnagyobb részét fegyvervásárlásokra fordították.

A kormány ezen a címen 30 ezer fontot bocsátott a mezőgazdák rendelkezésére. Az ezen összegből rendelt fegyvereknek egy része, hír szerint, már Palesztinába is érkezett.

A Zsidó Távirati Iroda jelentése szerint a terrorbandák állandóan nagyobb összegeket zsarolnak ki különböző fenyegetésekkel az arab kereskedőktől és ültetvényesektől. Ujabb jelentések szerint az Irak Petróleum-Társaságtól is „védővámot” szednek, amit azért fizetnek, hogy újabb zavargások eseteire biztossítsák a petrolium-vezetéseket a merényletek ellen. Tudvalevő ugyanis, hogy a legutóbbi zavargások során 40-szer rongálták meg a csöveket és gyújtották fel a csövekből kiömlött olajat. A társaságtól szedett „védővámot”-at is különböző terroraktusok előkészítésére használják fel az arab bandák. Hír szerint egészen nagy összegű fegyvervásárlásokat tesznek lehetővé.

## A Davar figyelmeztetése

A Davar legutóbbi számban a vezércikket közlő ezekről az előkészületekről és leleplezi a legális, féligális és illegális arab testületek közötti kapcsolatokat. A lap figyelmezteti a kormányt a fenyegető veszedelemre. „A kormány, — írja a lap — már most meg kell tennie minden intézkedést ezen veszedelem ellen, mert holnap már késő lehet. A zsidó jisiv nem fél. Nem ijed meg és nem is fog megijedni. Hat hónapon át védekezünk az arab terror és a vad hordák támadásai ellen.

Ha azonban újra arra kényszerítenek bennünket, hogy rombolások és pusztítások ellen védekezzünk, úgy nem fogunk megelégedni a pusztá védekezéssel. Felelni fogunk a hadüzenetre.”

Hasonló szellemben írnak a többi héber lapok is. Hangsúlyozzák, hogy a kormány számára üttött az utolsó óra, hogy megakadályozza az újabb zavargások kitörését.

## Széleskörű katonai intézkedések az ország minden részében

Palesztina minden részéből élénk katonai mozgólásokról érkeznek jelentések. A Dill tábornok vezetése alatt álló és október óta Palesztinában tartózkodó első divízió csapatai különböző biztonsági intézkedéseket eszközölnek. Minden pillanatra szigorú parancsok várhatók. Bizonyos körökben háborús rendelkezések lehetőségével számolnak.

Egyelőre az ország összes fontosabb stratégiai pontjait megszállta a katonaság. Nablusz, Tulkarem és Jenin hegyvidékének háromszögét körülzárták. Katonai barakkokat építenek a hegyvidék különböző pontjain.

## Lord Peel és az arab terroristák

Jeruzsálem, december 24. Vasárnap este majdnem arab terroristák támadásának lett áldozata Lord Peel, a királyi bizottság elnöke. Az elnök gépkocsin Jeruzsálemből Jerichoba utazott. Ugyanazon az útvonalon negyedórával később öt gépkocsit tartóztattott fel egy arab banda és az összes utasokat kirabolták. Egy arab sofőrt megsebesítettek.

## A szefárd zsidók emlékirata

A jeruzsálemi szefárd zsidó hitközségek az összes keleti zsidó községeivel egyetemben terjedelmes emlékiratot nyújtottak át a királyi bizottságnak, melyben Palesztina jelenlegi és a háborúelőtti politikai helyzetet és biztonsági viszonyait vázolják. Az emlékirat gyakorlati javaslatokat is tesz a zavargások megismétlődésének elhárítására és a mandátum végrehajtására. Valószínűnek tartják,

hogy a szefárd zsidók néhány prominens vezetője vallomást fog tenni a királyi bizottság előtt.

## Az Aguda képviselői a királyi bizottság előtt

A királyi bizottság hétfőn megtartott nyilvános ülésén Duschinski főrabbit és rabi Mose Blaut hallgatta ki az Agudasz Jiszroel képviselőiben. Duschinski fő-rabbi a zsidó bevándorlás folytonosságának biztosítását követelte. Blaut rabbi kérte a kormányt, hogy ismerje el az Agudának azon jogát, hogy az ortodox hitközségi tagokat megadóztathassa és hogy a kormány szubvencióban részesítse az agudista iskolákat, valamint egyenlő jogokat biztosítson az Aguda számára, rabbinikus bíróságok kinevezésére. Ezenkívül agudista munkások alkalmazását kérte az állami közmunkáknál és földet kért az agudista telepek számára.

Sir Laurie Hammond több kérdést intézett rabbi Blauhoz, így többek között, hogy ismeri-e az illegális bevándorlás tényét és tudja-e, hogy a bevándorlás céljából kötött szinleges házasságok száma, amelyeknek megkötése után azután elválnak a házások, a palesztinai zsidó házasságoknak immár 41 százalékát teszik ki. Rabbi Blau zártulésen válaszolt a hozzáintézett kérdésekre.

## Felemlik a rendőrség létszámát

London, december 24. A Reuter legújabb jelentése is megerősíteni látszik a palesztinai lapok híradását. Az angol távirati iroda értesülése szerint a palesztinai főkormányzó engedélyt kért a londoni kormánytól arra, hogy felemlje a rendőrség létszámát, miután az utóbbi napokban egyre gyakoribb terrorcselekmények fordulnak elő az országban és az arab terroristák újabb megmozdulásaira lehet számítani.

# Hogyan és milyen irányban fejlődött Cluj városa az elmúlt évben?

Számok a város életéből. Átlag évi 100 millió lejt építenek el Clujon

Cluj, december 24. A polgári év befejeztével a városi tanács összeállította azoknak a teljesítményeknek a listáját, amelyeket a liberális időkben a bizottság hajtott végre az elmúlt esztendőben. A városi vezetőségének első gondja az volt, hogy megjavítsa a város pénzügyi helyzetét. A villany és vízüzem jövedelmeit növelték és sikerült az előirányzott és a költségvetési behajtás közötti nagy különbségeket kiküszöbölni. 1936-ban a behajtás már az előirányzat 81 százalékát érte el. A költségvetési helyzet javulásának egyik tényezője volt az értékkültekek, amelyeket a közigazgatási törvény alapján a gépekre és a kenyérré, valamint a látványossági jegyekre róttak ki.

Növelte a bevételeket a köztisztviségek illeték rendezése is. Nem alkalmazták azonban a lakbérleti illetékeket, mert az erre vonatkozó törvényes intézkedés nem volt végrehajtható.

A jövedelmek emelkedése lehetővé tette, hogy a villany és vízellátás fejlődésének. Az Unirii teret, a Ferdinánd király utcát és a Regina Mária utcát jobb köz-

világítással látták el és javításokat eszközöltek a külvárosi villanyellátással is. A vízművek sokmilliósi befektetést eszközöltek, a városi erdőkből 800 ezer—1 millió lej jövedelmet hajtott be a város, a gázgyárat saját kezelésébe vette át és az eddigi koncesszió tulajdonosokkal szemben 56 millió lej követelést támasztott, a vá- góhidat pedig megfelelő átszervezések után jövedelmezővé tette.

Jelentős eredményeket ért el a város vezetősége az utóbbi három évben az ucca aszfaltozás és javítás terén is. 1934-ben 51 ezer 102 négyzetméter, 1935-ben 65 ezer 222 és a folyó költségvetési évben 89 ezer 500 négyzetméternyi terület aszfaltozására, illetőleg kijavítására került sor. Legfontosabb ezek közül az Unirii tér, a Jorga és Memorandului utcák aszfaltozása. Az innen felszedett gránit követ a külvárosi utcák kikövezésére használták fel. Új hid épült a Somes fölött és a parkokat rendezték. Kijavították a Ferdinánd ucca, a Mihai Viteazul tér, a Horea és Miko utcák kövezetét és jó uttal kötétték össze a Memorandului és Motilor utakat.

# RÁDIÓKÉSZÜLÉKEK

## MODEL 1937

a legkedvezőbb feltételek mellett kizárólag nálunk:

# ELECTROMAGAZIN

CLUJ, Piata Unirii 8.



Átalakítás alatt áll a Mihai Viteazul tér, ahonnan a sátrakat a régi etnográfai muzeum helyére fogják átköltöztetni, ahol 22 üzemhelyiséget is építettek. Husz új ucca nyílt a városban. Rendbehozták a Fellegvárra vezető utat, elköltöztették a fapiacot, stb.

A város köztisztviségek hivatala számára hat teherautót és két locsoló autót vásároltak, de emellett a meglévőket is üzemben tartották. A strandot kibővítették azzal, hogy a malomárok jobboldalán területeket sajátítottak ki. A sportszövetségtől átvették a sétatéri tó koncesszióját. A sétatéri épületek javítására félmillió lejt fordítottak. A Szent Péter templom mellett új parkot létesítettek, a villarészekben az utcái fákát beültették, reformálták a temetőket, a köztemetőbe bevezették a vizet és új kerítést építettek.

Ami az iskola-ügyeket illeti, az elmúlt évben a város jelentős előrehaladást tett. Az iskolák épületeit rendbehozták, az előadó termek számát növelték. Rendezték a Gh. Baritiu liceum ügyét, azzal, hogy ennek a céljaira átadták a városmajort, míg a városi kereskedelmi leányiskolát a Gh. Baritiu épületben helyezték el. A Mátyás házban, ahonnan a Magyar Kárpát Egyesület kilakoltatták, be fogják állítani a clujai rádió stúdiót. Nagy léptekkel a megvalósulás felé halad a polgári repülőter terv. A hirdetési oszlopok és táblák építésével eltüntették a város területéről az unesztétikus hirdetések, megjavították a járdákat, tatarozták az igazságügyi palotát.

A hivatalos munkálatok mellett Cluj állandó fejlődő város képét mutatja. Az utóbbi években a város területén átlag évi 100 millió lej értékben építkeznek.

## A szezon legnagyobb eseménye: A Zsidókórház bálja

A rendezőbizottság értekezletén, a főrendező fáradhatatlan munkásságán keresztül lassan kezd kialakulni a jubiláris Zsidókórház báljának teljes programja, meglepetéseivel, fényével és utólrhetetlen szórakozási lehetőségeivel együtt. A dátumot, január 9-ét ma már mindenki tudja, nemcsak Clujon, hanem egész Transilvániában is, ahonnan a zsidó családok egész tömegeinek meghívó igénylése futott be a rendezőséghez, mert a vidéki lányos családok igen nagy számban készülnek a bálra feljönni. A kórházból szezonnyitó multság lesz, de egyúttal a legforróbb szezonba való belépés is. Minden eddigi jel azt mutatja, hogy a kórházból rendezésének fáradhatatlan munkája jutalmául ez a bál úgy látogatottság, mint jökevény, úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben a legteljesebb sikerrel fog végződni. Zene kitűnő lesz a bálon, a rendezőség most éppen azon fáradozik, hogy a legkitűnőbb zenekart szerződtesse le a bál éjszakára. Azoknak, akik főleg a tánc kedvéért mennek a bálra, semmi kívánivalójuk nem maradhat hátra, a konyha, az ételek és italok pedig éppen-séggel kitűnőnek lesznek, hogy a fiatal és idősebb korosztályok egyaránt megtalálják azt, ami egy bál éjszakát kellemessé tehet. A tánczenén kívül természetesen, mint az eddigi években is, éjjel után cigányzenekar is áll a közönség rendelkezésére. Meglepetésekben az idén még inkább lesz része a közönségnek, mint az eddigi években. A bálrendezésnek igen sok fejtörést okoz, hogy a bálon megjelenő hölgyeknek minél több figyelmes ajándékkal kedveskedjen. Mindezen kívül az a tény, hogy a báléjszaka, a korlátlan jökevény és szórakozás a legnemesebb cél: a jótékonyt szolgálja és a bál sikere elsődleges feltétele a legnemesebb karitatív intézmény, a szerencsétlen, beteg szegényekről gondoskodó Zsidókórház prosperálásának a jövő évben is, úgy mint az elmúlt tíz évben, — teljes joggal reményt adhat arra, hogy a kórház intézményt mindig támogató. A zsidó közönség a bál akció sikeréből is ki fogja venni részét, annál is inkább, mert ez a bál a legkellemesebb szórakozást is biztosítja.

# Lupu dr. optimista ujévi nyilatkozata

A nemzeti parasztpárti vezér szerint Anghelescu dr. bűnös a fémüvelt intellektuális proletariátus megteremtésében

## Megdöbbenő megállapítások a falvak borzalmas nyomoráról

Bucuresti, december 24. (Az Uj Kelet tud.) A Dimineata érdekes és feltűnő keltő beszélgetést közöl, amelyet a lap munkatársa Lupu dr.-ral a nemzeti parasztpárt alelnökével folytatott. Lupu dr. az utóbbi időben meglehetősen visszavonult a nyilvános szerepléstől. Családjában történt tragikus események és betegsége akadályozták meg abban, hogy részt vegyen a legutóbbi politikai megnyilatkozásokban.

### A parlament, mint iktató hivatal

— Ez azonban nem jelenti azt — mondotta Lupu — hogy nem éreztem volna meg fájdalmasan az utóbbi napok politikai eseményeinek visszahatásait. Gondolok elsősorban a 43. rendeltörvény egy tömegben való ratifikálására. Harminc képviselő a vita bezárását kérte a javaslat fölött — mielőtt még az egyáltalán elkezdődött volna. És ezzel a parlament önmagát degradálta le egyszerű iktató hivattal, amelynek pusztán formai feladatai vannak anélkül, hogy a kormány önkényességeihez akár hozzá is szólhatna. Hogyan lehetséges az, hogy ezek az emberek, akik még vindikálják maguknak a liberális címet, nem vetnek számot azzal, hogy a parlamentáris — alkotmányos rendszer aláaknázásával milyen megbocsáthatatlan büntetést követték el a román nemzet ellen. Ha ehhez még hozzátesszük a parlamenti szíriát, melyhez hasonló sehol a világon nem található és azt, hogy a törvényhozás egyik házában sem lehetséges többé emberségesen vitatkozni, akkor teljes képet nyerünk a mai állapotokról. Románia: Franciaország folytatása — mondotta röviddel ezelőtt Delbos francia külügyminiszter és óvatosan hozzátette, hogy Franciaország is bizonyos mértékben folytatása Romániának. Delbos bizonyára nem tudott a Tatarescu-rezsim legujabb parlamenti találmányairól.

### A falvak rohamos pauperizálódása

Eppoly súlyos jelenség a két nemzeti parasztpárti parlamentar bántalmazása, akik a kamarában és szenátusban felvetették a falvak pauperizálódásának problémáját. A falusi paraszt a román nép egyetlen élő valósága. Mindaz, ami rájuk vonatkozik, állandó vita tárgya kell, hogy képezze a parlamentben. Nem új az a megállapítás, hogy a román parasztság vészes gyorsasággal halad a degenerálódás és fizikai összeomlás felé. A paraszt táplálkozása sokkal rosszabb most, mint volt a háború előtt. A szifilizis, alkoholizmus, tuberkulózis, malária és a fejtét felütő fekély kiszívják a falvak életerejét. A gyermekek éhesen mennek az iskolákba, vagy ami még rosszabb, forralt bort és egy darab malét adnak nekik, úgy, hogy az ártatlan gyerekek bódultan mennek oda. Ruházatuk rongy, a szappant nem ismerik, a sápadt figurák, a beesett arcok, mélyen ülő szemek, a rongyokban fityegő kabátok, amelyeket közvetlenül a meztelen testre huznak fel, mert gyakran ingre sem telik — ez a kép rossz álmokként üldöz. Ezt a kérdést állandóan napirenden kell tartani. Az egész törvénytervezést levégtől érti, ha az ország lakossága a degenerálódás és pusztulás felé halad.

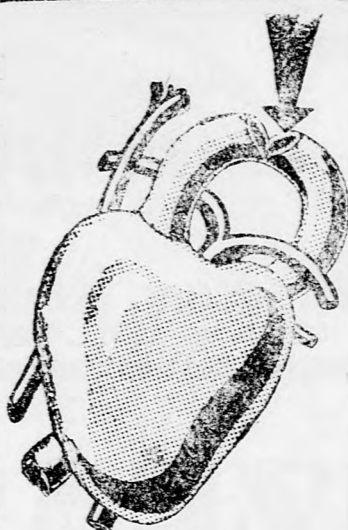
**Az erkölcsi válság**  
Es hogyne volna aktuális és hogyne volna opportunus a kérdés felvetése, ha holnap azt fogják kérni tőlünk, hogy harcoljunk meg a szent harcot a nemzeti vagyon megvédése érdekében. A falusi lakosság fizikai degradálódásához és anyagi nyomorúságához hozzájárul annak erkölcsi visszaesése is. Az emberek nem bíznak már senkiben és nem várják a megváltást senkitől. A nép erkölcsi erőteljes maradt az egyház és az iskola. A papot és tanítót azonban az esetek nagyrésztében meggyűlölte a falu. Anghelescu dr., aki a háború után a leghosszabb ideig volt közoktatásügyi miniszter, perspektív és tervszerűség nélkül dolgozott. A fémüvelt és nyomorgó ifjuság-proletariátus javaslatát az ő műve. Hiába kiabáltuk, hogy

gyakorlati és mezőgazdasági ipariskolákra van szükség, amelyek megtartják a falvakban a parasztyereket, nem pedig a sok tizezer tudatlan intellektuális proletarra, akik a rendbontás és szerencsétlenség élesztő elemei.

**A japán macska és a kínai egér**  
Külpolitikai téren nem olyan sötét és szomorú a horizont. Bizonyos, hogy a spanyolországi testvérháborúság még mindig fenyegeti a világ békéjét. A Távolkeleten, ahol a kis japán macska már évtizedek óta játszik a hatalmas kínai egérrel, ugyancsak zavarokkal fenyeget. De az egész földkerekségen, amelyen eddig csak a háború három kakasa kukorékolt — kettő Európában és egy Ázsiában — egy idő óta hallszik már a demokráciák súlyos hangja is. Anglia, amely 1914-ben tétovázott, most kategorikusan leszögezte, hogy a francia demokrácia mellé áll, minden külső támadással szemben. Amerikában Roosevelttel eink a mai idők egyik legnagyobb szelleme és a modern demokráciák legnagyobb vezetője, nemcsak Észak-amerikai hatalmas erejét, hanem Észak- és Délamerika 28 más államának közreműködését is hozza

a béke művéhez. Franciaországban lázasan építik a béke erődjét és Leon Blum, ez a világos-fejű államférfi kijelentette, hogy ha Franciaország kiadja majd a jelszót, azt azonnal követni fogja a tett is. Amelyhez hozzátesszük a szovjet hatalmas erejét, a kisanant megerősödését és a Balkánszövetség konszolidálódását, remélhetjük, hogy 1937 a borzalmas apokalipszis helyett egy új éra kezdetét hozza a népek életébe.

Meg vagyok győződve arról, hogy Németország is többet fog nyerni a népek közötti kiengesztelés révén, mint a fajvédelem emberietlen és tudománytalan útján, amelyen elindult. Ha nem következik be a jóvátehető és a béke konstruktív erőinek idejük lesz terveiket megvalósítani, úgy az elkövetkező év válaszfal lesz az emberiség életében a vad korszak között, amelyben a homosapiensből álló népek ursus peles metódusaival intézték el konfliktusait és a korszak között, amikor a homo sapiens bölcsesség, jóindulat és testvériség útján rendezti nézeteltéréseit. Ezt a kivánságot küldöm én román testvéreimnek és bármely fajtájú, vallású testvéreimnek az egész világon.



**ITT**  
rakódnak le azok a sók, amelyek az arteriákat megvastagítják

Az emberi szervezetben előforduló mérgeket a test nem tudja természetes uton eltávolítani és különösen a meggyenedik életét betöltése után ezek a mérgek a vívőerek falain rakódnak le és ez uton előidézik a legelterjedtebb betegséget, az érlemezésedet. A vívőerek megdagadnak, elvesztik ruganyosságukat és lehetetlenné válik bennük a rendes vérkeringés.

A megbetegedett ember szédülésben, fülzúgásban szenved, rövid járkálás után ellégzésében zavarok állnak be, bőre fényes lesz és zsíros, emlékezőtehetsége és munkaképessége pedig nagy mértékben csökken.

Az egyedüli orvosság, amellyel ezt a betegséget le lehet győzni, a dr. Mladejowsky tanár Sklerosyrupja. A Sklerosyrup feladata a vívőerekben lerakódott sók feloldása és a betegség leküzdése annak kezdeti stádiumában.

Rögtön az első üveg elfogyasztása után a betegnek egészen más kinézése van, mintha újjászületett volna.

A cukorbeteg (diabétikusok) „D” Sklerosyrupot használnak, amely cukor nélkül készül.

Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában.

vényt és az alkotmányt nem fogjuk megszegni.

### A parlament szuverén

— A kormány magáéva szándékszik tenni Pamfil Seicaru képviselő parlamenti iniciatívából a kamara elé terjesztett javaslatát?

— Nem ismerem a javaslat szövegét.

— Alkotmányellenes és olyan pontokat tartalmaz, amelyek a kisebbségi egyezménytel teljes ellentétben állanak.

— Ilyen körülmények között nem hinném, hogy a kormány magáéva tenné.

De rövid gondolkodás után a miniszter még hozzáfűzte:

— A parlament azonban szuverén s ha a többség esetleg magáéva teszi, még törvény lehet belőle... Mégis úgy hiszem, hogy a belügyminisztérium rendeleti uton akarja ezt az ügyet elintézni.

### Mi történik azokkal, akiket törölni fognak

Valószínű, hogy a belügyminisztérium revíziós rendelete alapján akadnak majd olyanok, akiket szabálytalanul vettek föl a listára, de a törvények feljogosítják az állampolgári jog elnyerésére. Lesznek olyanok, akiknek hiányzik egyik vagy másik iratuk, de az illetékes tisztviselő jóhiszeműen felvette a listára s lesznek esetleg kétes esetek, amelyeknek tisztázása nem is lehetséges...

Az a kérdés, hogy a prefektusok milyen intézkedéseket, milyen bizalmas utasításokat kaptak. Lehetséges, hogy a bizalmas rendeletek jóakaratra, megértésre és belátásra utasítják a végrehajtó közegeket. Lehet, hogy ellenkezőleg.

A belügyminisztériumból nyert értesüléseink szerint a revízió „elbukottak” az idegen állampolgárok kategóriájába lesznek sorozva s az idegen ellenőrzési hivatal fogja őket nyilvántartani.

Ennél még az ó-királyságbeli zsidóknak is jobb dolguk volt, akik bár nem rendelkeztek 1918 előtt állampolgársági joggal, de alattvalóknak tekintették őket. Ugyan politikai jogokkal nem rendelkeztek, földet nem vásárolhattak, katonák nem lehettek, de alattvalók voltak. Sőt, ha külön kérvénnyel fordult valaki a minisztertanácshoz, ez még állampolgári joggal is felruházhatta.

Am az idegen ellenőrző hivatal jóvoltából élni, hontalanul, sőt utlevél nélkül, súlyos kálváriát jelent.

Ezt készíti elő a revízió.

Iuca belügyminiszterrel, ettől a csendes, szelid és gyakran megértést mutató embertől nem vártuk volna a „revízió” ötletét.

Talán nem is tőle származik.

(h. e.)

### Select Muzgó

KARÁCSONY ALKALMAVÁL BEMUTATJA:

## Marlene Dietrich, Charles Boyer

kiváló művészpár együttes remeke:

### Allah kertje

csodásan szép technicolor film, rendezte a világhírű

Richard Boleslawsky

MŰSORON KIVÜL A LEGUJABB HANGOS HIRADÓ!

## Mi történik azokkal, akiket törölni fognak az állampolgársági listából?

### Mit mondanak a belügyminisztériumban az állampolgársági revízioról

Bucuresti, december 24. Az igazságügyminisztérium negyedik emeletét hatalmas pólcos szekrények bélelik. Itt székel az állampolgársági ügyek osztálya s a folyósókon végig vonuló pólcokon száz- és száz-ezer iratcsomó, száz- és százezer hontalan polgár utolsó reményességét tartalmazza. A reményesség azonban por lepi be. Néhány éve a minisztérium mellett működő állampolgársági bizottság némi faji kritériumok alapján döntött állampolgársági ügyekben. Valer Pop minisztersége óta bizonyos rendezetlen vallású egyének kérését akkor sem intézték el, ha a kérés már 1923-ban lett iktatva s az iratok közül egyetlen dokumentum sem hiányzott.

A belügyminiszter intézkedése, amelynek értelmében revízió alá kerülnek az összes állampolgársági listák érthető aggodalmat keltett a csatolt területeken élő polgárság köreiben. Amikor még zsidó képviselők voltak a parlamentben ezek időről-időre meg-meg bolygatták a még rendezetlen állampolgársági ügyet s a soron levő igazságügyminiszternek rendszerint meg is ígérték a kérdés megvizsgálását.

Ezuttal azonban a kérdés csak egyoldalúan lesz megvizsgálva: Nem kerül sor azoknak a revíziójára is, akiknek bár törvényes joguk van hozzá, nem lettek felvéve az állampolgársági listákra. A revízió arra vonatkozik csupán, vajjon az állampolgársági listák összeállításánál nem történtek-e visszaélések.

### „Senkinek sem lesz bántódása”

— Alkalmunk volt a kérdéstről elbeszélgetni a kormány egyik markáns tagjával. Amikor közöltük vele, hogy a revízió le-

rendelése igen nagy aggodalmat keltett a csatolt területeken, csodálkozva válaszolt: .

— Miért aggódnak, hisz senkinek sem lesz bántódása, ha szabályosan került az állampolgársági listára. A kormány kényesítő körülmények hatása alatt határozta el a revíziót. A kormányt igen sokan keresték fel azzal, hogy rendkívül nagy a hamis-iratokkal becsémpézett állampolgárok száma. Ezekben a gazdaságilag oly nehéz időkben, amikor a munkanélküliség egyre fenyegetőbb méreteket ölt, nem hunyhathunk szemet ilyen visszaélések felett...

— Igen ám, de a közönség attól tart, hogy a visszaélések megvizsgálása címén jogfosztással találja magát szembe.

— Általában az a vélemény — mondottuk, — hogy a revízióra a bucaresti Hertz Martin kiadó esete nyújtotta az apropót.

### „A törvényt és alkotmányt nem fogjuk megszegni”

— Ez lehetséges. Tény az, hogy az utóbbi időben sok följelentés érkezett a belügyminisztériumhoz.

— Az a körülmény, hogy a prefektusoknak teljhatalma lesz az ügyek felülvizsgálása, a listák revíziója ügyében aggodalommal töltötte el a polgárságot. Hisz egyéni bosszu, vagy politikai szempontok, vagy más hasonló körülmények igen könnyen befolyásolhatják ezt a revíziót.

— Nem megy az olyan egyszerűen. Amint látta, Hertz Mártonnak is módjában állott az állampolgársági listáról való törölése ellen a bírósághoz fordulni. A tör-

**Uránia Mozgó** **Uránia Mozgó**  
 AZ ÜNNEPEK ALKALMÁVAL BEMUTATJA:  
**Az utolsó mohikán**  
 FENIMORE COOPER közismert regényének nagyszerűen sikerült filmváltozata, fősze-  
 pekben:  
**Henry Wilcoxon, Randolph Scott, Bruce Cabot**  
 MŰSORON KIVÜL SZENES SILLY SIMP HONIE!

# KÜZGAZDASÁG

## Gazdasági hetiszemle

— Banati levél —

Timisoara, december 24. (Az Uj Kelet tud.) Az utóbbi néhány nap alatt az üzleti forgalom az egész vonalon megéledt. Ez az a bizonyos karácsonyelőtti aratás. Mindenestre, örömmel regisztrálhatjuk ezen a helyen, hogy azok a korábbi jóslatok, melyek karácsony hetére a rossz időjárás és más gazdasági bajok miatt rossz üzletmenetet ígértek be, — ezáltal nem bizonyultak való-  
 nak.

Az elmúlt egészséges év után a bankok bizalommal tekintenek az új-  
 estendő elé.

Az egyik közismert nagy banati pénzügy-  
 vezetője a polgári ujesztendő küszöbén a  
 következőket mondotta:

— A sok külső és belső baj közepette,  
 vagy éppen ellenére, — meg kell állapita-  
 nunk, hogy a most mulófélben levő polgári  
 és gazdasági év a bankszakma szempontjá-  
 ból igen jónak és igen egészségesnek bizo-  
 nyult. Ha az 1929-es évet az első dekonjunk-  
 turális, 1930-at a nagy bankkrachok, 1931—  
 32-es pedig a dekonjunktúra kulminációs,  
 végül: 1933-at a stagnálás, valamint 1934-et  
 és 1935-öt az ubjólifelfejlődés esztendőinek  
 tekintjük, akkor ezt az 1936-cs évet nyugodt  
 lelkiismerettel az egészséges stabilizáció évé-  
 nek nevezhetjük és így a legnagyobb biza-  
 lommal tekinthetünk az ujesztendő üzleti  
 perspektívái elé.

— Mindenek előtt bizunk abban, hogy jövő  
 év márciusában rendkívül nagyarányú pénz-  
 bőség fog előállni. Itt a Banatban ugyanis  
 az elmúlt gazdag termés értékének egészen  
 kis hányadát inkasszálták eddig be a gazdák  
 és a többi faktorok. Az értékesítés tehát fo-  
 lyamatban van s ez előreláthatólag már-  
 ciusig fog tartani. A pénzesség természetese-  
 sen elsősorban a bankoknál érezheti majd ha-  
 tását, mivel nyilvánvalóan létszámok, hogy a  
 felszaporodott fölös tőkék betét formájában  
 a bankokba fognak vándorolni.

— Az elmondottak után, előreláthatóan,  
 a jelzálog üzletek újból előtérbe kerülnek.  
 A jelzálog üzletekkel kapcsolatosan viszont  
 meg kell említenünk, hogy ezek az utóbbi  
 időben majdnem teljesen szüneteltek. Példá-  
 nak felhozhatjuk, hogy az elmúlt év összes  
 üzleteinek maximálisan egy-két százalékára  
 becsülhetők a jelzálogköleszők.

Változatlanul szilárd a gabonapiac  
 A kormányának az a határozata, melynek

érelmében 1937 január elsejétől kezdődően a  
 gabona, illetőleg a buza kiviteli prémiumát  
 2500 lejről 500-ra redukálja — nyugtalan-  
 ságot idézett elő az egész vonalon. Negura  
 miniszternek azt a megállapítást, hogy mos-  
 tanság a nemzetközi buzaárak igen elfogad-  
 ható módon mozognak — senkinek sem jut  
 eszébe vitatni. Ez valóban tény. Csak hogy a  
 baj másutt van.

Az üzletkötés természetrajzához ugyanis  
 hozzátartozik, hogy üzleteket nem lehet üt-  
 letszerűen, megszakításokkal, hanem kizáró-  
 lagosan immár kipróbált rendszerek alap-  
 ján lehet kötni. Mindezt fontos volt előrebe-  
 csátani. A gabonakereskedelemben ugyanis már  
 hetekkel ezelőtt perfektuálta decemberi és  
 januári szállításait. Amikor viszont az ügy-  
 letről ügylet lett, a prémium még stabil 2500  
 lejes szinten mozgott. Már most arra a vagon  
 buzára, melynek januári leszállítására, mond-  
 juk november végén vállalkozott az exportőr.  
 Negura miniszter előterjesztése alapján hoz-  
 zott minisztertanácsi rendelkezés következe-  
 tében — januárban majd 2000 lejes vesztesé-  
 get könyvelhet el.

Érthető is ezeketán, hogy a gabonax-  
 portörök most sűrűsödően szeretnének eleget  
 tenni, legalább, a decemberi szállítási kötele-  
 zettségeiknek. Decemberben még jár a teljes  
 2500 lejes prémium, utána viszont, — mint  
 tudjuk — már csak 500 lejt fizet a kincstár.  
 Itt azonban az a baj, hogy a gabonakereske-  
 delem számára nem áll elég vagon rendel-  
 kezésre.

Orvendetes tényként könyvelhetjük azon-  
 ban el, hogy ennek ellenére semmilyen ár-  
 esés nem állott be a gabona, illetőleg a buza-  
 fronton. Az árak változatlanul szilárd alapon  
 tartják magukat. Ez a momentum viszont  
 kizárólagosan a külföldi helyzettel áll szoros  
 összefüggésben. Eppen a külföldi általános  
 szituációval kapcsolatosan itteni szakkörök  
 biznak a gabona, de főleg a buza árának to-  
 vábbi tartós szilárdulásában. Egyébként  
 szakkörökben az a vélemény alakult ki,  
 hogy a buza ára voltaképpen február-már-  
 ciusban fogja elérni a legmagasabb szintet.

Gabonapiac: Az utóbbi napokban a buza  
 iránti vételkedv kissé csökkent. Belföldi vi-  
 szonylatokban ez azzal magyarázható, hogy  
 a malmok már korábban lefedték szük-  
 ségleteiket, viszont külföldi relációkban a  
 mostani ünnepi atmoszférában egyrészt, a

szállítási nehézségek miatt, másrészt szin-  
 tén lanyhult az adás-vétel. Ennek ellenére  
 azonban az árak változatlanul magas szinten  
 tartják magukat. Itteni árak: constantai  
 szállításra készenálló buza 44, illetőleg itteni  
 eladásra szánt buzatermék 420, továbbá: ten-  
 geri 210, zab 265, takarmányárpa 320, tavaszi  
 árpa 350, muharmag 390, napraforgó 390,  
 tökmag 650, cirokmag 190, lucerna 2650, va-  
 lamint lóhere 2500 lej mázsánként.

Lisztpiac: A tényleges nagy üzletek a liszt-  
 piacon immár lebonyolódtak. Az árak a kö-  
 vetkezők: 30/70-es beosztású kismalmi liszt  
 780, illetőleg nagymalmi 800, valamint korpa  
 230 lej százkilónként.

A textilpiac hírei

Az itteni textilpiacon ezúttal ezekben a  
 napokban — mint általában az egész ország-  
 ban — a kereskedők játsszák a domináló  
 szerepet. Illetőleg a kereskedőknél is fonto-  
 sabb szerepet tölt be a fogyasztó, aki már  
 két hete szorgalmasan látja el magát az  
 összes téli szükségleti cikkeivel. A legtöbb  
 fogyasztó ugyanis közvetlenül karácsony  
 előtt azokat a szezoncikkeket is beszerzi,  
 melyekről novemberben még lemondott. Ez a  
 körülmény érthető módon felszaporítja a for-  
 galmat az egész vonalon.

A banati angrosszisták parasztfonaláruban

### „Hosszu esztendőknél át szenvedtem gyomor- és májbajban...”

már el is vesztettem minden reményemet és  
 lemondtam a gyógyulás lehetőségéről. Azon-  
 ban nemrég több embertől hallottam, hogy  
 a Gastro D. kúra visszaadta egészségüket,  
 így én is elhatároztam, hogy még egy pró-  
 bát teszek. Vásároltam 1 üveg Gastro D-t,  
 már az első üveg elhasználása után örvende-  
 tesen javult egészségem. A kezelés most már  
 tökéletesen kigyógyított. Ismét egészséges  
 vagyok, nincsenek fájdalmaim, mindent  
 ehetek, jól alszom, nem gyötör fejfájás.  
 Kerekes Ágnes, Bucuresti, Str. Frumoasa 52.  
 Gastro D. kapható az ország minden  
 gyógyszerárúházaiban és drogériáiban, vagy  
 postán megrendelhető 130.— lei utánvét  
 mellett Császár E. gyógyszerárúháza, Bucu-  
 resti, Calea Victoriei 124.

is élénk üzleteket bonyolítanak le. Az it-  
 teni fonalárú iránt ugyanis Regát felől nyil-  
 vánul meg állandó és egyelőre tartósan is  
 ígérkező érdeklődés.

# SZÍNHÁZ-FILM

## Karácsony harmadnapján lesz a Csárdás első jubileuma

— A színház ünnepi műsora —

A karácsony első napjára hazatérő szin-  
 tarsulat ünnepi műsorát Szilágyi László  
 és Buday Dénes rendkívül sikerű operett-  
 je, a Csárdás dominálja. Amikor az ope-  
 rett vásárgáról szoltak beszélni, elfelejt-  
 tik, hogy csak jó darabra van szükség és  
 mingyárt eleven erővel támad fel az ér-  
 deklődés az operett iránt. A Csárdás a  
 pesti százas jubileum után nálunk most  
 érkezik el az első jubileumhoz, a huszon-  
 ötödik előadásához, amelyet karácsony  
 harmadnapján, tehát vasárnap este ül meg  
 a színház. Minden néző kis albumot kap a  
 jubileumon, a főszereplők fényképeit és  
 aláírásait.

A Csárdás mellett a Csavargóleány és a  
 Csodahajó szerepelnek a karácsonyi mű-

sonon, amelyek szintén jelentős sikerrel,  
 de elég kevészer kerültek eddig a közön-  
 ség elé. Most a karácsonyi ünnepek alatt  
 természetesen a közönségnek az a rétege  
 is színházba jön, amelynek általában nem  
 igen van módja s alkalma kulturigényeit  
 kielégíteni.

Hétfőn este Nedbal Oszkár Lengyelvér  
 című klasszikus számba menő nagyope-  
 rettjének lesz a felújítása, amely már  
 Brasovban, ahol óriási sikerrel mutatta  
 be társulatunk igen nagy sikert aratott.  
 A Lengyelvér muzsikája gyönyörű, szöve-  
 ge egészséges operettszöveg s alakjai  
 olyan kitűnők, hogy egy percre sem lan-  
 kadhat az érdeklődés az előadás folyamán.

### Legelegánsabb

francia és angol munkák, gyönyörű estélyi ruhák olcsón készülnek.

### Királyné „Elite Divatszalon”-jában

Cluj, Str. Memorandului 5. szám. Az udvarban.

#### A SZÍNHÁZ ÜNNEPI MŰSORA:

Pénteken, karácsony első napján délután 3  
 órakor: A PARMAI HERCEGNŐ. (Olcsó  
 helyárakkal.)  
 délután 6: CSAVARGÓLEÁNY.  
 este 9: CSÁRDÁS.

Szombaton, karácsony másodnapján délután  
 3 órakor: A NEMA LEVENTE. (Az  
 óriási sikerű Heltai vigjáték első olcsó  
 helyáras előadása.)  
 délután 6: CSÁRDÁS.  
 este 9: CSAVARGÓLEÁNY.

Vasárnap délután 3: A CIGANY. (Olcsó  
 helyárakkal.)  
 délután 6: CSODAHAJÓ.  
 este 9: CSÁRDÁS. (Huszonötödösöd, a  
 nagyszerű operett-újdoncság első jubila-  
 ris előadása. Minden néző a főszereplők  
 sajátkezü aláírásával ellátott fénykép-  
 albumot kap ajándékba.)

Hétfő fél 9: LENGYELVER. (Nedbal Osz-  
 kár világhírű nagyoperettje. Rendező:  
 Gróf László. Főszereplők: Solymosán  
 Magda, Stefanidesz III, Wojtjiczky Elvira,  
 Miklóssy Margit, Báza Éva, Borovszky  
 Oszkár, Tompa Sándor, Fülöp Sándor,  
 Deésy Jenő, Nagy István, Lantos Béla,  
 Csengeri Aladár. Premierbérlet.)

Kedd fél 9: LENGYELVER. (Rendes bérlet.)  
 Szerda fél 9: LENGYELVER.

#### ROMÁN OPERA MŰSORA

Péntek, december 25: Cärevice.  
 Szombat, december 26 (matiné): Tosca.  
 Vasárnap, december 27: Cigánybáró (Vera  
 Mara szopránnal.)

Hétfő, december 28: Herodiada.  
 Szerda, december 30: Bohémélet. (Vera Mara  
 szopránnal.)

Péntek, január 1 (este): Cärevice.  
 Vasárnap, január 3 (matiné): Herodiada.

#### ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Karácsonyi műsor. Pénteki kezdettel Eggerth  
 Márta ragyogó slágere: Valcerkirálynő.  
 (Udvari koncert). Káprázatos kiállítás,  
 csodás zene. Partnerai: Otto Tressler, a  
 bécsi Burgtheater bonvivánja és Joe  
 Heesters, a világhírű svéd operasínek.  
 5 kiváló operáriáa tüneményes előadása.  
 Németül beszélő világsláger.

Az ünnepnapokon délelőtt 11.20 órakor olcsó  
 matiné-előadás. Eggerth Márta: Valcer-  
 királynő.

#### EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Karácsonyi műsor román és magyar felira-  
 tokkal: Anna Karenina. Greta Garbo,  
 Frederic March. II. Stan és Bran luxus-  
 borbélyok. Nevetőorkán. III. Híradó.  
 Helyárak: 10 és 15 lej. Kezdet: 3, 6  
 és 9 órakor.

#### A MUNKAS MOZGÓ MŰSORA:

Két világszenzáció! Egy helyár. 3, 6 és 9  
 órakor: I. Robban a bánya. Izgalmas  
 cowboy dráma. Fősz.: Georg O'Brien és  
 Irene Hervey. II. Menyország a földön.  
 Exotikus millióban játszó társadalmi  
 filmsláger. Gloria Swanson és John  
 Boles. III. Journal. Helyárak: 10 és  
 12+3 lej.

#### Női konfekciós

#### segédet keresek

azonnali belépésre, esetleg január 15-re.  
 Csakis komoly, megbízható, elsőrendű ve-  
 vőkörral banni tudó és hosszú gyakorlattal  
 rendelkező urak fényképes ajánlatát ké-  
 rem. A román nyelv tudása megkívántatik.  
 Menczer M. női konfekciós, Arad.

## Az ADOLF TEFNER

operett társulat transilvániai turnéra jön a

# Sárga árnyék és a Chasa fin Choracica

című szenzációs énekes színjátékokkal.

# SIDY THAL

a Transilvániában közszeretnek örvendő primadonna közreműködésével. A darabokat  
 Jacob Sternberg, az ismert költő rendezi. A turné sorrendje:

Január 4-én BRASOV.  
 Január 6-7-én ALBA-IULIA.  
 Január 9-10-én DEVA.  
 Január 11-12-én CLUJ.  
 Január 13-14-én ORADEA.  
 Január 16-17-én SIGHET.

Január 18-19-én BAIJA-MARE.  
 Január 20-21-én SATUMARE.  
 Január 23-24-én BISTRITA.  
 Január 25-26-án TG-MURES.  
 Január 27-28-án GHEORGHENI.

# NEM LESZ HÁBORU

Irla: George Bernard Shaw

Ma mindenki egy új európai háború lehetőségétől reszket. Egy új háborútól, amely még rettenetesebb lesz, mint az előző volt s amelyben majd elvész a civilizáció.

En nem is vonom kétségbe egy ilyen háború lehetőségét. A világ azonban tele van lehetőségekkel s olyanokkal, melyeknek mindegyike elég volna ahhoz, hogy egy-egy álmatlan éjszakát szerezzen.

Igen lehetséges, például, hogy a Primrose Hill egy szép napon valami rettenetes vulkáni kitörés színhelye lesz, amely úgy önti el Londont, mint valaha a Vezuv kitörése Pompeit. Sőt, a jégkorszak visszatérése sokkal „elkerülhetetlenebbnek” látszik, mint a legközelebbi háború kitörése, aminek pedig senki sem ad tiz évnél többet.

Csak két embernek volt hátorsága Európában, hogy ne csak a háború valószínűtlenségére, hanem egyenesen a háború lehetőségére építsen. E két férfit Benito Mussolininak és Adolf Hitlernek hívják. En a magam részéről akár háromszoros éjenti kiáltanék ezekre a bölcs urakra, akik mellé talán oda kellene még állítanom azt a nagy japán szellemet is, akinek eszébe jutott, hogy felállítsa a független Mandzsuó államot, de akinek sajnos, nem tudom a nevét.

Mind a hárman ezt mondták magukban:

— Európai háború nem lesz, tehát elmehek a provokáció legszélső határáig és nem lesz belőle semmi baj. Nyilvánosan beletörülhetem a csizmámat Európa összes imperialista államférfiaiba és még sem lesz háború.

Ezek után pedig mind a hárman szépen megvalósították céljaikat és minden kitünően sikerült nekik.

Olyan kitünően, hogy a dolgot aztán többször meg is ismételték, mialatt mi egyre bizonyosabbra tettük az elkövetkezendő és elkerülhetetlen általános konfliktust. Fenyegető felhő vonult végig Európán s mindnyájan egyetértettünk benne, hogy ez bizony a háború felhője.

Es nem történt semmi, a felhő nagyon ártatlan kis gomolyg volt. Kár ezen nevetni: a begyulladt lelkek általában veszedelmek...

Angliában egy hatalmas pacifista hullám söpört végig. Mussolini ezt annyira respektálta, hogy gyorsan megindította a háborút Abesszínia ellen. Pacifistáink milliói frenetikus kiáltásokkal követelték az Olaszország elleni háborút.

A brit flotta nagy garral kifutott a Földközi tengerre. Mussolininak világosan értésére adták, hogy ha nem hagyja ott tüstént Abessziniát, lezárjuk a szuezi csatornát.

Mussolini erre csak annyit mondott:

— Á, ugy sem csináltak semmit...

Es ezzel anektálta Abessziniát.

— Ugy, most aztán szépen hazamehettek — intett a Földközi tengerre kivonult tengeri erőink után.

Hajóink szépen hazajöttek... és Európában béke volt. Mi azonban rögtön kórusban kiabáltunk:

— De most aztán biztos, hogy a háború a következő évtized folyamán elkerülhetetlen. Mit tegyünk, hogy megmeneküljünk?

Mussolini azzal a kétségtelen előnnyel kezdte, hogy az ő országa nekünk hajdani győztes szövetségünk volt. A sok évvel ezelőtti korfui incidensből fogva egészen a mostani abesszíniai konfliktusig a háborútól való félelmet mindig félvállról kezelte, a Genfben összegyűlekezett hatalmakat pedig nemcsak hogy rendszeresen fumigálta, hanem abban a félreérthetetlen stílusban inzultálta, hogy egyszerűen füttyült rájuk.

Mindent azonban a hatalmak még mindig úgy tekinthették, mint olyan szabadságot, amit egy régi barát megengedhet magának s mint ilyet is kezelték Mussolini szeszélyeit.

Másként állt azonban a dolog Németországgal. Németország a legyőzött és megalközött ellenség volt.

A győztes szövetségesek Németországot tétérde kényszerítették, megakadályozták, hogy felfegyverkezessék s hogy emelt fővel foglalhasson helyet a Népszövetség tanácsában. Amennyiben pedig Németország ellenszegült volna, a kilitásba helyezett szankció nem volt egyéb, mint a világháború ujrakezdése.

Egész Németország reszketett e szörnyű fenyegetés alatt...

Egész Németország — kivéve egyetlen embert, Adolf Hitlert. Hitler, miután számbevettte az országát fenyegető erőket, így szólt:

— En nem dülök be a blöffötöknök. A háborút egyrészt nem meritek újakezdeni, másrészt nem is tudjátok. Nincs köztöttek senki, aki ezt a kockázatot vállalná.

Es azzal nyugodtan belefogott Németország nagyarányú felfegyverzésébe.

A felháborodott Anglia és Franciaország szemrehányásokat tett. Hitler néhány szóval

felelt, ami körülbelül ennyiben foglalható össze:

— Menjete a fenébe.

S Németország összes nacionalista elemei ünnepezték és szuper-kaisert csináltak belőle.

Anglia és Franciaország keserűbben panaszkodtak, mint valaha.

— Magának nincs belátása — mondták.

— Megsértette a százszorszént versaillesi szerződést! Ha ezt eltűrjük, legközelebb már nem fogja átállni s elköveti a végső infámiát; megszegi a locarnói egyezmény legvégső parancsait is és képes felfegyverezni a demilitarizált rajnai zónát!

— Ahogy mondja, — bólintott erre Hitler és német katonák ezreit és ezreit küldte a Rajna-vidékre.

Nos és mi történt? Lett háború? Mérges gázfelhők borították-e el Európa nagyvárosait? Semmi a világon. Béke, tökéletes és áldott béke.

Hitler számításai a hatalmak pacifista tendenciái következtében a legteljesebb módon győzedelmeskedtek. Mi meg csak egyre ismételtgettük:

— Istásem, legfeljebb öt évvel később lesz háború.

Érthetetlen, miért nem tudunk olyan hideg fővel gondolkodni, mint Mussolini és Hitler.

Tulkönnnyü s tulkényes volna erre azt válaszolni, hogy ahhoz, hogy lélekjelenlétét valaki megőrizhesse, lelkének is kell lennie. Ez a válasz valóban kissé olcsó. Akik világosan látnak, — s ilyenek szép számmal vannak köztünk — tudják, hogy ez a háborus delirium még a pánikkal sem menthető. A közvélemény különben sem esik a pánik rabjává, — miért nem figyelnek tehát a kormányok a közvélemény szavára?

Azt hiszem, mindez attól van, hogy a kormányférfiak a mozifilmek nyelvén gondolkodnak. Mikor én gondolkodni kezdtem, még nem volt mozi, énnekem nem kellett folyton katasztrófákban gondolkodnom, előttem a problémák mindig közvetlenebbül és egyszerűbben mutatkoztak. Így például Németország és Olaszország sohasem volt az én számomra diktátorokká avanzsált demónok pokoli országa.

Pár nappal ezelőtt néhány hazafias társaságkor be akart engem gyullasztani azzal, hogy elküldte nekem Hitler „Mein Kampf”-jából a legsátánibb passzusok angol fordítását. Ezeket a sátáni részeket egyáltalában nem találtam sátániaknak. Azon vettem észre magam, hogy a legtöbb ilyen részzel egyetértek s kénytelen voltam magamban azt kívánni, bárcsak a mi downing-streeti diktátoraink tudnának ilyen termékeny valamásokkal szolgálni.

Megtudtam, hogy zsidókat el kellett üldözni, de én még messzebb látok és azért a gondolatért küzdök, hogy az egész emberi nemet el kéne üldözni. A filmek s a könyvek, melyekkel például a mai orosz gyermekeket nevelik, feltárják a gyermekek előtt egy tisztességes és dolgos világ minden boldog lehetőségét. S ugyanezektől eltöltik a gyermekek lelkét egy elgázosított levegő viziójával, gázzal, mely tolvajok, prostitúáltak, gengszterek, valamint kifogástalanul eltöztött hölgyek és urak paradicsoma fölött lebeg.

Mikor én fiatal voltam, a kormányok egész nyugodtan indítottak háborút. Az aszszonyokat gyengéden ránevették, hogy a hadseregnek gyerekeket kell szülni, a férfiak pedig lelkesen mentek a csatába. Mi angolok pedig oly régóta éreztük magunkat tökéletes biztonságban kis tengerszorosunk tulsó partján, hogy a legerélyesebben visszautasítottuk még csak gondolatát is annak, hogy alagutat furjanak a La Manche csatorna alá.

Ma egészen másképp áll a dolog. Az angol kormány például dében hadat üzenne s másnap, még mielőtt ótóra teára kerülné a sor, minisztereink személyesen ott feküdnének elgázosítva, megsülve, megfőve, anélkül, hogy akár a vallás vigasztát is ráérték volna magukhoz venni. Ugyanebben a sorsban osztoznának London asszonyai is. S ilyen körülmények között tartják valószínű dolognak a háborút? Lehetséges ez? Vagy lehetséges volna akár öt év múlva is, mire az ördögi tállálmányok a háborút majd még veszélyesebbé teszik? S elkerülhetetlen lesz-e a háború akár tiz év múlva is, mikor majd az összes nemzetek tökéletesen el tudják kergetni országaikból egymást s ugyanekkor minden lehető támadást el is tudnak hártani?

Minden kormánynak, amely nem csupa futóbolondból áll, ma meg kell elégednie a csipőretett ököllel és energikus kijelentésekkel olyan törzsek felé, melyeknek egyelőre nincs még aviatikájuk. Ilyen törzsek legázolása, mint például az abesszíniai amhárráké, igen alkalmas arra, hogy a civilizált



Az estélyi ruhához a Mon Atout kölniviz ideális

Lady



Nőiül csak eredeti üvegekben.

Estélyi ruhához — bármilyen gazdag és diszes is legyen az — a nagy párisi divajművészek diszkrét, minél diszkrétebb parfümök használatát ajánlják. MON ATOUT, a „LADY” ház legsikerültebb kreációinak egyike, kivételes minőségű kölniviz, amely a legkényesebb igényeknek is megfelel. Édes, légies, illata diszkrét és finom, amely egyszerűen illik ahhoz a fényűző és elegáns kerethez, amelyben a disztingvált, raffínált izlésű hölgy teljes egyénisége tündököl. A leg-elegánsabb hölgyek toalettasztalán a Mon Atout kölniviz a diszhelyet foglalja el.

MON ATOUT

népeknek megmutassa, mi történhetik velük, ha kormányuk egyszerre csak háborúról kezd kiabálni.

Halál és züllés — ezek a leggyöngébb szavak arra, ami egy ilyen elővigyázatlanságból származhatnak. A mérges gázok a béke legerősebb támaszai. Gyártsuk csak őket tovább, minden erőnkkel, egészen addig, míg annyink nem lesz belőle, hogy a világ egész levegőjét eltölthessük vele. Ugyanilyen erővel követeljük, hogy minden lefegyverzési agitáció nyomassék el s kezeljék úgy, mint a legveszélyesebb izgatás. Erősítsük meg flottáinkat úgy, hogy végigbombázhassák a Földközi tengert Suezától Herkules oszlopaig s úgy, hogy végül egy tengeri egység se maradjon megtorpedózatlanul. Borítsuk el az eget repülőgépeinkkel. Ez volna az igazi jó befektetés. Bizonyos, hogy mire a nagy újrafelfegyverkezés befejeződik, hajóink és repülőgépeink régen elavulnak. De gyártásuk addig is munkát ad proletariátusunknak s kiszolgáltásukra egész sereg tengerésztszítet helyezhetünk el a különféle messzi kikötőkben. A repülőgépek a béke valóságos őrzőangyalai.

Befejezésül pedig most, amikor Mussolini és Hitler olyan végtelenül megnyugtató me-részségről tesznek biznyságot, azt hiszem, nyugodtan tanácsolhatom az összes háborús pániktól megszálott lelkeknek: tekintsék fel-lelmüket egyszerű idegességi tünetnek.

# SALONTAI ZSIDÓK

Irtá: Dr. MÁRTON LAJOS

Alig néhány hete ünnepelték a salontai zsidók templomuk fennállásának ötvenedik évfordulóját. A kisváros apraja-nagya ott volt. Esperesek, tiszteltesek, világi és egyházi előkelőségek köszöntötték a hitközséget, a zsidókat. A letűnt fénykor, az elmúlt szép napok emlékei tértek vissza. Az ünneplő templom alapkövét 1836 tavaszán rakták le. Nagy ünnep volt ez az alapkövetétel. Porosodó, elsárgult jegyzőkönyv emlékezik meg róla. Gyönyörű tavaszi napon gyűlt össze a nép, isten új hajlékának építését megkezdeni. Ott volt maga a tekintetes szolgabíró ur is, saját uri személyében, meg a községi törvénybíró ur és más előkelőségek. Ezüstgombos pálcáikkal, fekete ruhában, fényes csizmában eljötték tisztességet adni a nemzeti esküdő urak. S az ünnepi szónokok között ott állt a református papok előkelően egyszerű ornátusában, nagytiszteletű Széll Kálmán esperes, Arany Juliska férje, Arany János veje. Eljött ő is papi áldását hozni isten házának alapkövére.

Az ünnepelt salontai zsidó templom, nem beszédes. Csarnokainak székrenyében nem őrznek szentbetűs fóliánsokat s hajnali órákon, ha jámbor idegen ajtatos lélekkel felkeresi a komor nagyságában ébredő templomot, bizony nem talál ott sápadtarcu, fényesszemű talmudistákat, akik az irás rejtelmes mélységeibe merülnek el. Csak néhány megtört, bánatos öreg zsidó rakja fel a megkopott szíjakat elsatnyult izmu karjára s borítja vállára a már-már megrongyolódott imaköpenyt. A hivatalosan kirendelt és honorált imádkozók ezek, hogy mégis lehessen istentisztelet tartani.

Pedig az 1930-as népszámlálás szerint 730 zsidója van Salontának s ezekből vagy 300 felnőtt férfi. De a templomozás sosem volt szokás Salontán. Az őszi nagyünnepkorán csak meg-meg telik a tágas szép és modern templom, de az ajtatos elemlyülésnek azok a formái, amelyek még oly gyakoriak Ardeal egyik-másik községében, itt teljesen hiányoznak. Mint elavult exotikum tűnik fel a templomban egy-egy ezüstveretes fejbeporított, földig érő tulesz. A többség már csak kis nyakbavetőket visel, alig tenyéryi szélest s még ezek is ritkulnak. Évekkel ezelőtt nagyünnepnek kimenetelekor, a hűvösködő őszi estében kocsik hosszú sora állott a templom előtt. A hitközség arisztokratáit, a környékbeli nagybirtokosokat, nagybirtokos röpítették a jöltáplált alföldi paripák, a gazdagon berendezett udvarházak felé, ahol a vallásosság kivételes megnyilvánulásként ezen az estén nem került az asztalra disznófele. A megye leggazdagabb zsidói jártak Salontára ünnepleni, a Gyémántok, Sternhalok, Bleverek és Schreiberék. Voltak palotáik, villáik Oradean is, de az ünnepet, talán szentimentalizmusból, talán az itnyugvó ősök iránti kegyelethől Salontán töltötték. A negyvenes évek elején az ő ősök alapították a salontai hitközséget.

Az előkelőségeknek fentartott keleti fal mentén végigülték páholyos padjaikat ezek az gazdag urak és magyar fordításos imakönyveikből böngészgették a Smone-Eszrét. A nyitott karzatot, szemközt velük polgárasszonyok lenéző, büszke merevséggel pompáztak felcíomázott asszonyaik s ajtatos pózban olvasták a Mirjamból Kis Arnold rabbi valamelyik magyar imáját.

Jó magyarok, félig-meddig már nemes zsidók voltak ezek a derék nagybirtokosok, nagybirtokosok. Tanulmányukat az oradeai premontrai kanonokoknál végezték s az ötven éves érettségi találkozón együtt-hallgatták a rend kápolnájában a Veni Sancte-t meg a Te deum Laudamus-t a régi iskolapajtásokkal, immáron nagyságos és méltóságos megyei urakkal, lila és kék cingulumos papi előkelőségekkel, prépostokkal.

A kisváros zsidói mégis csak belőlük éltek. Egyházi, rabbi, szegényzsidó számára nyitva volt a pusztai csűr, meg a hombár. Ha brisz akadt valamelyik tanyán, amit errefelé az egyszerűség okáért csak úgy hívtak, hogy keresztelő, megessét, hogy egy fogat szállította ki a rabbit meg a plebános urat. Ebben az áldott, békés liberális hangulatban ki is gondolt volna arra, hogy a latifundiumok derék urai nem jó zsidók, mert latinbetűs átírásból mondták a kaddist szülei halálórási évfordulóján. Megvolt mindegyiknek a maga patikáriusa, fiskálisa, orvosa, szabója, kovácsa, vas- és fűszerszállítója s ha a városon végigporzott az árvalányhajas kocsistól hajtott pompás pusztai fogat, iparos, kereskedő, honoratior jól tudta, hogy pénz áll a hához, bőségesen, olvasatlanul.

A hitközség korai éveiből már-már elkallódottan, alig emlittem két bájos anekdóta maradt fenn. A salontai zsidó diplomatáról szól az egyik s ennek történelmi magva van. 1849 augusztus 10-én a szabadságharc leverésére behívó orosz csapatok Salonta alá érkeztek. A hírhedt Peskievics generális vezette őket és nagy volt a gond a magisztrátusban: kit kellene illő módon követségbe küldeni a generálishoz. Végre összeállították a delegációt s vezetőjéül megtették Weisz Mihályt, a melamedet a chéderből, mert mint Salonta történése regéli, Weisz volt az egyetlen ember a városban, aki franciául tudott. A melamed-diplomatáról szóló híradást az Enciklopédia Judaica is átveszi, holott az nem egészen pontos. Beszéltem emberekkel, akik ismerték az 1883-ban elhalt Weisz Mihályt és azt állítják, hogy az egy szót sem tudott franciául. Valószínű azonban, hogy oroszul tárgyalt a tisztekkel, ugyanis, bár Potsdamból került Salontára, mint sok más németországi zsidó, de ő is Oroszországból származott.

Krausz bácsiról szól a másik történet, a község öreg metszőjéről. Amikor a hatóságok elrendelték, hogy negyedévenként zsidó anyakönyvi kimutatásokat küldjenek a születésekről és elhalálozásokról és ecélra nyomtatványokat bocsátottak a hitközség rendelkezésére „Geboren“ és „Gestorben“ rovatokkal, Krausz bácsi is munkába állott. Az első jelentés idején öt születés volt, viszont halálozás egy sem. A jámborlelkű Krausz bácsi, aki a metszőség mellett anyakönyvvezető is volt, erre úgy töltötte ki a jelentést: „Geborene: 5; Gestorbene: Gott sei Dank, keine.“

Kedélyesen, kellemesen telt a salontai zsidók ideje ebben a korszakban. A teleknyvben mind sűrűbben és sűrűbben jelentek meg zsidó nevek, mint ingatlanulajdonosok.

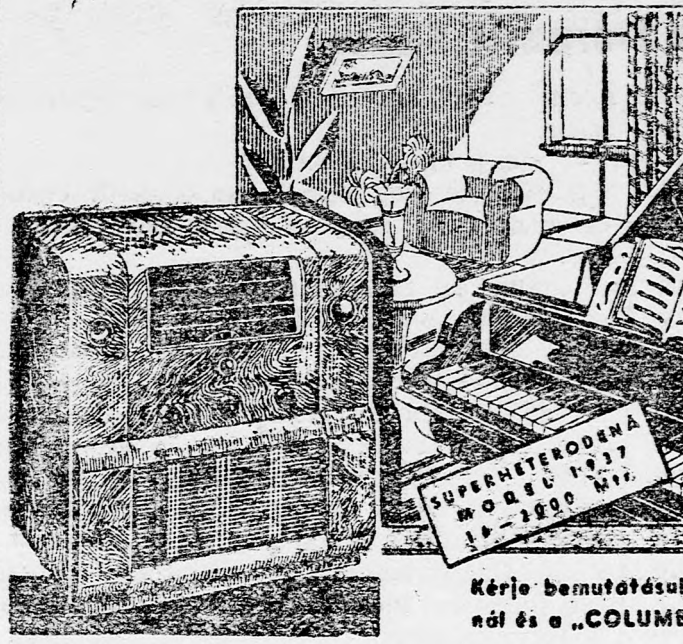
Lehetetlen azonban pontosan megállapítani, hogy Salonta zsidóságának története mikor kezdődött. Az urbéri tagosítás előtt Salonta is a derecskei központu galántai Esterházy birtokhoz tartozott s az Esterházyak birtokán tudvalevőleg zsidóknak nem volt szabad lakni. De a Bocskai-ivadék salontai hajdúk nem nagyon respektálták az Esterházyakat, alaposan el is páholták egyszer az uradalmi ispánokat az ugynevezett madarászi „ütközethen“ s bizony csak, hogy az uradalom bosszantására legyenek, még a zsidó letelepülési tilalmat is segítettek kijátszani. A letelepülési tilalom 1848-ban szűnt meg, de kétségtelen, hogy már ezt megelőzőleg is éltek zsidók Salontán. Egykoru feljegyzések szerint még 1842-ben költözött Salontára a szomszédos Gyulaváriból az első zsidó kereskedő, Czinczár Sándor, kinek leszármazottjai ma is Salontán élnek. Közülük való volt a szinte mesebeli jóságáról híres s korán elhunyt dr Czinczár Sándor ügyvéd, kinek temetésén a keresztény egyházfők is gyászbeszédet tartottak.

„Az izraelita hitfelekezetek képviselőinek egyetemes közgyűlésén“ Salonta megbizottja a haladó párthoz csatlakozott s így a salontai izraelita hitközség a később neolognak nevezett kongresszusi alapon álló hitközségek sorába lépett.

Salonta zsidó iskolája 1867-ben kapta meg nyilvánossági jogát s 1934-ig megszakítás nélkül működött. Ekkor azonban

## Az Ön otthonának kellemes hangulatához

semmi sem hiányzik, csak egy..



**Marconi**  
VAGY  
**Columbia**  
TUNGSRAM lámpákkal  
Rádió készülék

Ezek a készülékek a technika legújabb vívmányával vannak felszerelve; az új készülékkel a vétel tökéletesen tisztó és természetes olyanra, hogy a legnagyobb igényű zeneértőket is teljesen kielégíti.

Kérje bemutatásukat minden városban megbízott viszonteladójától. Itt és a „COLUMBIA“ S. A. R. cégnél. București, Cal. Victoriei No. 49. TOKIOK: Timişoara, Cluj, Cernăuți.

## Kizárólagos képviselet

Az összes típusok a

# CONSTRUCTIO

cégnél

kaphatók.  
CLUJ, PIATA UNIRII 31.

felfüggesztették működését s azóta is szünetel. 1885-től miniszteri rendelet Salontát az anyhitközségek közé emelte, felekezeti szempontból hozzacsatolva Ciamegil, Boiu, Ghioroc, Arpáse, Bicaciu, Nyárszeg valamint Mezogyán és Geszt községeket. (Ez utóbbi kettő Magyarországon van.) Jellemző a zsidók urbanizálódására, hogy míg ezelőtt az említett községek mindegyikében 8-10 zsidó család élt, ma egy, legfeljebb kettő található. Hitéleti szempontból Salonta zsidói mindig az egészen felvilágosodott neológizmushoz tartoztak s a cionista mozgalom felbukkanásáig csak nagyon gyenge szállak fiúzték őket a zsidósághoz. A cionista ifjúság ismertette meg az asszimilációnak ebben a kis erősségében a zsidókkal nemzeti kulturánk termékeit. Nagy segítségükre volt és van ebben a munkában a salontaiak kitűnő főrebija, dr. Nébel Abraham, aki 1925-ben került Salontára s aki köré buzgó ifjak tömörültek, akik a középiskolában s az előadói dobogón megjelenő tudós paptól ismerték meg a zsidó gondolatvilág szépségeit. Dr Nébel főrebija, már egyetemi tanulmányai során kitüntette magát a zsidó tudományos kutató-munkában, amikor is 1918-ban elnyerte a budapesti rabbiképző nagydíját „A munkás jogai és kötelességei a Talmudban“ című művével.

Salonta zsidói foglalkozási ágak szerint csak az általános zsidó foglalkozásokbeli elosztódását igazolják.

Van 99 kereskedő, 31 iparos, 31 magánzó, 6 orvos, 2 gyógyszerész, 1 ügyvéd, 4 földbirtokos, 7 hitközségi tisztviselő, 1 bankigazgató, 2 köztisztviselő, 1 állami nyugdíjas, 2 tanító. Intézményesített adakozásból él 8 elszegényedett zsidó.

Salonta zsidó családjai meglehetősen stabil letelepülésűek. Negyvennégy család-

fő beenszületett, 124 évtizedek óta él Salontán és mindössze 44 új letelepülés.

A salontai zsidóság kultur-nívója nem túl magas, irni olvasni nem tudó ugyan ma már egyetlen egy sem akad, de a tipikusan kisvárosi élet szellemi tunyaságra kárthatja az embereket.

Héberül a két rabbin kívül senki sem tud, jiddisül pedig az új településű ortodoxokon kívül alig néhányan. A speciális zsidó tudományokban, azokon kívül, akiknek ez a hivatásához tartozik, senki sem jártas.

A cionizmus, illetve annak egyetlen salontai megnyilvánulása, a népes és jól működő Aviva-Barissia Habone csoport, súlyos nehézségekkel küzdve, próbál zsidó népi kulturát terjeszteni. Majdnem 500 kötetes, nagyrészt zsidó vonatkozású könyvtárral rendelkezik már ez a kis csoport.

Salonta néhány év előtt az asszimiláció vára volt, de a leromboló egzisztenciákkal együtt, meginogtak a vár-falak. Az elszegényedett zsidó családok fiai ásót, kapát fogtak a kezükbe s éveken át, mint chalucok dolgoztak hachsarah-telepeken. Hatan kint is vannak már Palesztinában, derék „kibucnikok“ és csak jót irnak az eredi életről.

Az egykori Nagyalföld szélén, hóval borított szántó földek között, csöndesen, húzódik meg Salonta, zsidói pedig lassu, de határozott átváltozás folytán, mindinkább zsidók lesznek, minél kevésbé tudják magukat kivonni az általános zsidó sors alól.

## RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, december 25.

Bucuresti. 7.30: Torna, zene, szakelőadás, hírek. 12.30: Enekhatos, 13.10: Sibiceanu zenekar. 14.25: A zene folytatása, előadás. — 18: Julea Vazul zenekara. 19.10: A zene folytatása.

Budapest I. 9.30: Hírek. 10: Ref. istentisztelet. 11: Egyházi ének, szentbeszéd. 12.30: Evang. istentisztelet. 13.40: Hangverseny. — 14.55: Hanglemezetek. 15.55: Az Operaház előadása. 18.35: Felolvasás, cigányzene. 20: Felolvasás, szalonzene. 21.10: Hangjáték. 22.40: Hírek. 23: Cigányzene. 24: Hírek angol nyelven. Jazz zene.

Szombat, december 26.

Bucuresti. 7.30: Torna, zene, szakelőadás, hírek. 13.10: Kis rádiózenekar. 18.15: Katonazene. 20.30: Alexandru P. román dalokat énekel. 21.10: Táncczene. 22.40: Lemezek. 24: Vendéglői zene.

Budapest. 11: Egyházi ének és szentbeszéd. 13.30: Az Operaház zenekara. 15: Cigányzene. 16: Versek. 16.25: Lemezek. 17.35: Felolvasás. 18: Jaz zzene. 19.05: Előadás, zongoraverseny. 20.20: Rózsahegy Kálmán előadestje. 22.45: Hírek, sporteredmények. 23: Hangverseny. Szaónótás.

Mindenki, aki fölért és a szegény ember is a jól végzett munka gyümölcsét él vez és vagyont és biztosságra. Csakugy érezheti magát biztosságra.

### Tűz, földrengés, villám, jégverés és egyéb elemi csapások

okozta károk ellen, ha a

## „NAȚIONALĂ“

Általános Biztosító Társaságnál

köti meg biztosítását.

A társaság alapított 1882-ben, teljesen befizetett alaptőkéje 25,000,000 lej. Tartalék- és biztossági alapjai az 1934 dec. 31. évi zárszámadás szerint 210,188,329 lej tesznek ki és műveli az összes biztossági ágazatokat és pedig a fentiekben kívül baleset, betöréssel, lopás, autózavartosság, üvegűrés és szállítmány biztosításokat is elfogad. Képviselet minden városban van.

A cég bejegyeztetett az iflvi törvényszéknél 7-1884, sz. alatt. Alapítási okirat közzétetett Mon. Of. 245-1882, valamint a módosítások a Mon. Of. 44-1888, 15-1890, 12-1906, 11-1907, 106-1910, 41-1921, 118-1924, 43-1931, 50-1931, 163-1933 és 172-1933 számában.

# HARC A DÉLI SARKÉRT

Írta: STEFAN ZWEIG

Stefan Zweig alábbi mesteri kis regényének különös aktualitást ad az a körülmény, hogy most ünneplik 25 éves évfordulóját annak, hogy Amundsen kitűzte a norvég zászlót a Déli Sarkon.

A XX. század titok nélkül maradt világra tekint. Minden országot felkutatott, bejárták a legtávolabbi tengereket. Olyan vidékek, amelyek egy emberöltő előtt a névtelenség boldogságában rejtve csak sejtették voltak, ma szolgáinak Európa szükségleteinek rendelkezésére állnak. A Nilus oly sokáig keresett forrásáig előretörnek a gözhajók; a Victoria vízesések, amiket fél évszázaddal ezelőtt látott először európai szem, ma engedelmesen villanyerőt termelnek; az utolsó öseröt, az Amazon erdőségét földerítették s az utolsó szüzi ország, Tibet övét is eltették. A régi térképek és globusok „terra incognita” területeit tudós kezek teljessé tették, a XX. század embere ismeri élete bolygóját. A kutató akarat már új pályát keres, le kell szállnia a mély tenger fantasztikus állataihoz, vagy felfelé tör a végtelen levegőbe. Mert járatlan utat már csak az égen lehet találni s mióta a föld tisztázott és titoktalan lett a földi kíváncsisággal szemben, a világok forgatagába már felszökkennek az aeroplánok acélos rajai, hogy új magaslakat, új távolságokat érjenek el.

De egy utolsó titok még ebben az évszázadban is megőrizte szemérmét az emberek tekintete előtt, a föld földarabolt és elkinzott testének két apró kis sarka, ment maradt saját teremtményeinek mohóságától. Déli sark és Északi sark, testének gerince, e két, csaknem jelentéktelen, értelmetlen pont, amely körül tengelye évezredek óta forog, tisztán és érintetlenül maradt meg önmaga számára. A mohókkal szemben a jég hatalmas barikádja emelte az utolsó titok elé, az örök telet állította örökévé. Fagy és vihar uralma zárja el a bejáratot, a borzalom és veszedelem halálos fenyegetése retenti el a bátrakat. A nap is csak futólag pillantat az elzárt körzetbe, de emberi tekintet soha. Értizedek óta követik egymást az expedíciók. Egyik sem ér el céljához. Valahol, a jég üvegkoporsójában, feledetlenül fekszik még André, a bátrak-bátrának holtteste, aki léghajóval akart a sark fölött elrepülni és soha nem tért vissza. A fagy merev faláról minden támadás visszapatant. A föld évezredek óta napjainkig elrejté itt arcát, utóljára marad itt még győztes, teremtményeinek szenvedélye fölött. Szemérmé szüzi és tisztán védekezik a világ kíváncsisága ellen.

De a fiatal XX. század türelmetlenül nyújtja kezét. Új fegyvereket kovácsol laboratóriumában, új páncélt talált a veszedelmek ellen és az ellentállás csak fokozza vágyát. Tudni akarja az igazságot, első évtizedének meg kell hódítani mindazt, amit a megelőző évszázadok előtte nem tudtak elérni. Az egyének bátorságához a nemzetek versengése csatlakozik. Nem a pólusért harcolnak csupán, hanem a zászlóért, amelyik először lobog az új földön: a fajták és népek keresztes hadjárata indul meg a vágyakozásban fölmentelt helyre. A támadás minden világrész felől megindul. Az emberiség türelmetlenül vált, tudja, hogy életünk terének utolsó titkáról van szó. Amerikából Peary és Cook indulnak az Északi sark felé, délnek két hajó halad: az egyik a norvég Amundsen, a másikon egy angol, Scott kapitány parancsnokol.

## Scott

Scott: az angol tengerészet valamelyik kapitánya. Valamelyik. Elrajzolja azonos a rangsorral. Előjárói meglehetősen szolgálat, később résztvevő Shackleton expedíciójában. Semmi különös „conduite” nem mutat a hősré, a heroszra. A fényképről tükröző arc egyike az ezernyi, tizezernyi angol arcnak, hideg, energikus, mozdulatlan, szinte keményen fagyott a bensőségé vált energiától. Szeme acélszürke, szája szorosan zárt. Sehol egy romantikus vonás, a vidámság egyetlen fénye sem ragyog e tisztán akaratot és világfelfogást eláruló arcáról. Irása: árnyékoltalan, cikornyítatlan angol írás, gyors és biztos. Stílusa: tiszta és pontos, megragadó a tényeknél és mégis fantáziatlan, mint egy jelentés. Scott úgy ír angolul, mint Tacitus latinul, tömör rendszerben. Érezni, hogy ennek az embernek nincsenek álmjai, fanatikus a tárgyilagosságnak, tehát az angol faj igazi képviselője, akinél a zsenialitás is a fokozott kötelességjelzés kristályos alakjába szorult. Ez a Scott már százszor előfordult az angol történelemben, ő hódította meg Indiát és az Archipelagus névtelen szigeteit, ő gyarmatosította Af-

rikát és ő harcolta végig csatáit a világ ellen, mindenkor ugyanazzal az ércenergiával, azonos kollektív öntudattal és azonos hideg, tartózkodó arccal.

Ez az akarat acélkemény: ezt már a cselekvés előtt is érezni. Scott be akarja fejezni, amit Shackleton megkezdett. Expedíciót készít elő, de pénze nem elegendő. Ez nem akadályozza. Feloldozza vagyonát és a siker biztonságában adósságokat csinál. Fialtal felesége ujszülött fiúval ajándékozza meg — de ez az új Hector nem habozik Andromahet újra elhagyni. Csakhamar talál barátokat és társakat, semmi földi hatalom nem törheti meg akaratát. „Terra nova” a különös hajó neve, ami a Jegestenger széléig viszi őket. Különös a hajó, mert kétféle a felszerelése, egyrészt olyan, mint Noé bárkája, tele élő állatokkal és másrésztben ezernyi szerszámmal és könyvvel felszerelt modern laboratórium. Mert mindent el kell hozni az üres, lakatlan világba, amit az emberi test és szellem szomjúsága megkíván, különösen hat az ősember primitív védekezési eszköze, a bőrök és szőrmék, élő állatok, az ujjkor raffinált felszerelésének finomságai mellett. S amilyen fantasztikus a hajó, olyan kétarcu az egész vállalkozás: kaland, amit úgy kalkuláltak ki, mint egy üzletet, merészség, amit szinte művészi óvatossággal mértek le — a pontos, aprólékos számolások végtelenje, a véletlen még hatalmasabb végtelenségével szemben.

1911 június elején elhagyják Angliát. Ezekben a napokban ragyog az angolszász ország. A mezők dusan és zölden virágnak, a ködmentes világ fölött melegen és ragyogón süt a nap. Megrendülten látják az eltűnő partot, hiszen mind, mind tudják, hogy évekre, némelyikük talán örökre bucsút vesz a melegtől és a napfénytől. De a hajó magasan hordozza az angol lobogót és valamennyien azzal a gondolattal vigasztalódnak, hogy egy világlejvénnyel vándorol velük a meghódított Föld egyetlen, ur nélkül maradt szakasza felé.

## Universitas antarctica

Januárban, miután Újzeelandban rövid szünetet tartottak, Cap Evansnál, az örök jég határán, kikötnek és egy házat rendeznek be a telelésre. Ott december és január a nyári hónap, mert a nap néhány órájára csak akkor ragyog a napkorog a fehér teli égen. Fából ácsolják a falakat, úgy, mint a korábbi expedíciónál, de belül már érezni a haladás korszakát. Mig elődjük még büdös, füstölő fagyglámpáknál ültek a félhomályban, megunva a saját arcukat s kifáradva a napfénytelen napok egyhangúságtól, addig a huszadik század emberei az egész világot, az egész tudományt összeszorították e négy fal közé. Egy acetylentele meleg, fehér fényt áraszt, mozgófényképek a messze távolság képeit varázsolják eléjük, levetítik az enyhébb tájak trópusi jeleneit, egy pianola zenét közvetít, a gramofon megadja az emberi hangot, a könyvtár elhozza koruk tudományát. Az egyik szobában írógép kopog, a másik szoba sötét-kamra, aniben a mozgókép és színesfelvételeket hívják elő. A geológus rádióaktivitás szempontjából vizsgálja a kőzetet, a zoológus új parazitákat fedez fel az elfogott pingvineken, meteorológiai megfigyelések fizikai kísérletekkel váltakoznak: mindenkinek külön-külön munkája van a sötétség hónapjaira és okos rendszer, közös tanulmányra változtatja a különválasztott kutatást. Mert ez a husz ember az örök jégen s az arktikus fagyban estéről-estére egyetemi kurzust tart egymásnak, mindenki igyekszik a többieknek közvetíteni a maga tudományát és a váltakozó beszédben teljesedik a világszemléletük. A kutatás lemond itt specializálódó göggyéről és a közösségben keres megértést. Az elementáris ösvilágban, egyedül az időtlenségben husz ember közli egymással a XX. század eredményeit és itt benn, nemcsak az órát, hanem a másodpercet is megméri a nagy világórán. Megható olvasni, hogy e komoly emberek közben mennyire örülnek karácsonyi ünnepeknek és a „South Polar Times”, az önmaguk kiadta vicclap kis tréfáinak, hogy az apróságok — egy feltűnő cápa, egy felbukó ponny — élmenyű lesznek, míg másrészt a hatalmas elemek — a ragyogó északi fény, a borzalmas fagy, a gigantikus magány — minden napossá és megszokottá válnak.

Közben kisebb előnyomulásokat is megkísérlelnek. Próbára teszik automobilszánkókat, sifutást gyakorolnak és idomítják a kutyákat. Raktárt készítenek a nagy utazásra, de a naptár csak lassan, egész lassan halad a nyárig (decemberig), ami a jégteregen keresztül elhozza számukra a hazai leveleket hordó hajót. Kisebb csoportok

**Fogyasszon GRIVITA Halkonzerveket**

**DANUBIENE BARBUNI ZACUSCA MAQUEREAUX NAPOLEON SZARDINIA THON OLAJBAN**

**Valamennyinek íze kifünő**

**GRIVITA**

**KONZERVEIT SAJÁT GYÁRÁBAN CÉTATEA ALBA-BAN KÉSZITI**

most, a legszigorubb tél közepén is edző, többnapos utazásokat kísérelnek meg, kipróbálják a sátrakat, gyarapítják tapasztalataikat. Nem sikerül minden, de éppen a nehézségek adnak új bátorságot. Ha összefagyva és fáradtan visszatérnek expedíciójukról, új-jongás és meleg kandalló fogadja őket s a nélkülözés napjai után a 77-ik szélességi fok barátságos háza, a világ legboldogítóbb lakásának tűnik szemükben.

De egyszer nyugat felől egy expedíció tért vissza és hírhözása elcsendesíti a házat. Vándorutjukon felfedezték Amundsen téli lakhelyét. Scott egyszerűen megtudja, hogy a fagyos és veszedelmek közül még más is vitatja azt a dicsőséget, hogy elsőnek ragadja el a makacs föld titkát: a norvég Amundsen. Méreget a térképen és a sorokból megérik rémülete, mikor megállapítja, hogy Amundsen téli lakhelye az övénel szántíz kilométerrel közelebb van a sarkhoz. Megijed anélkül, hogy eljédne. „Fel, hazám becsületéért!” írja büszkén naplójába.

Amundsen neve egyetlen egyszer fordul elő a naplóban. És soha többé. De érezni: a magányos, befagyott ház körül ettől a naptól kezdve a félelem árnyéka settenkedik. És ettől kezdve nincs egyetlen óra sem, mikor ez a név nem töltene el aggodalommal álmát és ébrenlétét.

## Indulás a sark felé

A megfigyelő dombon egy mérföldnyire a kunyhótól állandóan őrségek váltják egymást. Készülékeket állítottak ott fel a magányos meredek emelkedésen, olyan, mintha láthatatlan ellenség ellen védő ágyu volna: egy készülék, ami a közeledő nap első melegtől méri. Napokon át várnak megjelenésére. A hajnalban derengő égbolt, a visszatükröződések már izzó szincodákat varázsolnak elő, de a kerek korong még nem emelkedik fel a láthatáron. De már ez az ég is, közelének máigikus fényével, a visszatükröződés előjeleivel megtölti, megmelegíti a türelmetleneket. Végre a dombcsúcson megcsendül a telefon a boldogoknál: a nap megjelent, hónapok óta először emelte fel fejét egy óra

a téli éjszakában. Fénye egész gyenge, sápadt, alig énkíti fel a fagyos levegőt, hullámai alig váltanak ki énékbebb jeleket a készülékből, de hisz már egyedül látása is boldogságot jelent. Lázasan készül az expedíció, hogy a rövidre szabott világszűz és a tavaszt, a nyarat és az őst együtt jelentő és a mi langyos fogalmaink számára még mindig kegyetlen tének tűnő, rövid napfényes korszakot kihasználja. Előre száguldanak az automobilszánkók. Mögötte a szibériai ponnyok és kutyákivonta szánok. Előrelátóan csoportokra osztották az expedíciót, minden kétnapi ut után raktárt létesítenek, hogy a visszatérőknek új ruhát, táplálékot s ami a legfontosabb, petroleumot, süfített meleget a végtelen fagyban, tartssanak késszen. Az egész sereg együttesen vonul ki, hogy lassan kisebb csoportokban térjen vissza és így az utolsó kis csapatnak, a pólus kiválasztott meghódítóinak, a legtöbb felszerelést, a legjobb vontatóállatokat, a legjobb szánkókat hagyhassa hátra.

Mesterien készült el a terv, ami még az aprólékos szerencsétlenség is számottevett. Ez a szerencsétlenség nem is marad el. Két napi ut után letérnek a motorszánkók s hasznavehetetlen teherként fekvé maradnak. A ponnyok sem válnak úgy be, mint várn lehetett volna, de itt, a szerves élet diadalmaszkodik a technikai eszközön, mert a letört állatok, amiket agyon kell löni, meleg, vérdús táplálékot adnak a kutyáknak és fokozzák energiájukat.

1911 november elején egyes csoportokban megindulnak. A képeken látni ezt a csodálatos karavánt, amely először harmincfényi, aztán husz, majd tíz és végül már csak öt emberrel vándorol végig az élettelen ösvilág fehér sivatagán. Elöl mindig egy szőrmékbe és kendőbe burkolt férfi, barbár-vad lény, akinek csak szeme és szakála látszik ki a burokból. A szőrmébe bujtatott kéz gyeplőjénél fogva egy ponnyt vezet, amely megrott szánkóját húzza és mögötte még valaki hasonló ruhában és hasonló tartással és amögött megint egy — és husz ilyen fekete pont, változó vonalban vándorol a végtelen, vakító fehérségben. Éjszaka sátrakban húzódnak

meg, a szél irányában bósáncot ásnak, hogy megvédjék a ponnykat és reggel megint megindul a menet, egyhanguan és vigasztalanul, keresztül a jeges levegőn, amely évezredek óta először issza be az ember ihelhetét.

De a gondok szaporodnak. Az idő barátátalan marad, negyven kilométer helyett néha csak harmincat tudnak haladni és minden nap drága kincset vesz, mióta tudják, hogy a magányosságban láthatatlanul, a másik oldal felől valaki ugyanefelé a cél felé halad. Itt minden csekélyesség veszedelmévé lesz. Egy kutya megszokott, egy ponny nem akar enni — mindez aggasztó, mert itt, a sivatár világban könnyen megváltoznak az értékek. Itt minden élő ezerszeres értékre nő, sőt pótolhatatlan. Egyetlen ponny négy patkójától talán a hallhatatlanság függ, egy felhős égből vihara örökre megátalhat egy halhatatlan tettét. Közben a legényesség egészségi állapota is romlik, némelyek hóvakságba esnek, másoknak lefagytak tagjai, a ponnyok egyre fáradtabbak, mert meg kell szoritani a táplálékot és végül a Beardmerek gleccser előtt összeesnek. Rájuk vár a szomorú köteleesség, hogy agyonlőjék ezeket a derék állatokat, akik a magányosság és így sorsközösség két esztendeje alatt barátokká lettek, amiket mindenki névszerint ismert és számtalanszor halmozott el gyengédségével. „Közvágóhidának” nevezték el a megszállás és szomorú helyét. Az expedíció egyrésze különválik a véres helyen és visszatér, a többiek az utolsó erőfeszítésre, a gleccseren át vezető kegyetlen utra készülnek-indulnak, keresztül a veszedelmes jégfalon, ami a sarkot körülveszi és amit csak a szenvedélyes emberi akarat izzása robbanthat szét.

Napi haladásuk egyre csekélyebb lesz, mert a hó itt göröngyössé fagyott, a szánkót nem húzzák már, hanem cipelik. A kemény jég fölvégya a cipőket, lábuk járás közben véresre sebződik a laza jégromoktól. De nem engednek. December harmincadikán elérte a 87-ik szélességi fokot, a Shackleton-expedíció legtavolabbi pontját. Itt megforog az utolsó csapat is: csak öt kiválasztott juthat el a sarkig. Scott kiválogatja az embereket. Nem mer senki szembezálni vele, de szívük mehéz, hogy ily hajszálnyi távolságban a téltől vissza kell fordulniok s társaiknak kell átadni a dicsőséget, hogy először láthassák a pólust. De a választás megtörtént. Még egyszer kezet ráznak, férfias igyekezettel rejtgetik meg a megatartásukat s aztán elválnak a csoport. Két kicsiny, apró menet indul meg; az egyik felé felé, az ismeretlen felé, a másik észak felé, hazafelé. Innen is, onnan is visszafordulnak még, hogy érezzék még egyszer a baráti élelányok utolsó jelenlétét. Csak hamar eltűnik az utolsó alak is. A nagy tett öt kiválasztottja magányosan vonul tovább az ismeretlen felé: Scott, Bowers, Oates, Wilson és Evans.

A Déli sark

Amint az irányító két tüje megreszkett a pólus közelében, az utolsó napok följegyzései egyre nyugtalanabbak lettek. „Milyen végtelen soká tart még, amíg árnyékunk lassan megkerül bennünket, jobboldalunkról előre halad és aztán előlrol megint balfele, hátunk mögé lopakodik!” De közben egyre vidámabban csillan meg a reménység. Scott egyre szenvedélyesebben jegyzi fel a legyőzött távolságokat: „Már csak 150 kilométer a pólusig, de ha így megy tovább, nem tartjuk ki”, ezt jelenti a fáradtság. Két nappal később: „Még 134 kilométer, de ez keservesen nehéz lesz.” Aztán hirtelen egy új, hatalmas hang: „Már csak 94 kilométer a pólusig! Ha nem is jutunk el odáig, mégis sokkal könnyebb lesz.” Január 14-én a reménység biztossággá válik: „Már csak hetven kilométer, előttünk van a cél!” És másnap már szinte ujjongás, csaknem vidámság csendül a feljegyzésekből: „Mindössze rongyos ötven kilométer, el kell jutnunk, akár-mibe kerül is!” Szívemarkolóan érezni e lángoló sorokból, hogy a reménység hogy dögaszítja vitorláikat, miként remeg minden idegük a várakozástól és türelmetlenségtől. A szákmány közel van; kinyújtják kezüket a föld utolsó titka felé. Még egy lökés és elérték a célt.

Január 16-ika

„Emelkedett hangulat” írja a napló. Reggel megindultak, korábban, mint máskor, a türelmetlenség kiráncigálta őket alvósáukból, hogy az ijesztően szép, a titkot előbb láthatóság. Az öt elszánt ember délutánig tizenegy kilométert hagy maga mögött, vidáman vonulnak az élettelen, fehér sivatagon: már nem lehet célt téveszteni, megtették a döntő lépést az emberiségért. Az egyik társ, Bowers, egyszerre nyugtalan lesz. Szeme mereven tüzel a végtelen hómező egy apró, fekete pontjára. Nem meri gyanúját kifejezni, de valamennyiüknek szívében ugyanaz a borzalmas gondolat reszket, hogy itt egy emberi kéz állított fel valami utjelzőt. Mes-

terségesen igyekeznek nyugtatni egymást, azt mondják — mint Robinson, aki a szigeten hiába igyekszik sajátjának felismerni az idegen lábnyomot, — hogy ez valami jég-szakadék vagy túlközödsés lesz. Reszkető idegesen vonulnak közelebb, még mindig ámitják egymást, bármennyire is tudják már az igazságot: a norvégok, Amundsen megelőzte őket.

Csakhamar az utolsó kétség is megtörik a fekete zászló valóságán, ami egy idegen, elhagyott telep helyén egy szántalpra van fölöröszítve: szánkónyomok és a kutyák lábnyoma — itt lakott Amundsen. Megtörtént az emberiséggel ez a hihetetlen és megfoghatatlan dolog: a Föld sarkát, ami évezredek óta lakatlan, amit évezredek óta és talán a kezdet kezdete óta nem látott földi tekintet egy molekulányi időben, tizenöt napon belül, kétszer fedeztek fel. És ok a másodikok — a milliónyi hónapból egyetlen hónapot késnek, — másodikok az emberiséggel, melynek szemében az első minden és a második semmi. Hiábavaló lett minden erőlködés, nevetésgek a nélkülözések, ostobák voltak a hetek, hónapok és évek reménységei. „Miért volt mind e fáradság, e nélkülözés, e szenvedés?” írja Scott naplójában. „Mindent csak álmodtunk, s most minden véget ért.” Könnyek tolnak szemükbe s bármily agyoncsigázottak is, nem tudnak aludni. Kétségtelenül, reménytelenül, mint az elítéltek, megindulnak a Sarkhoz vezető utolsó utra, amiről azt hitték, hogy ujjongva hódítják meg. Nem igyekeznek egymást vigasztalni, szótlanul vonzólják magukat. Scott kapitány négy társával január tizenharmadikán éri el a sarkot. Tekintetét nem vakítja el a nagy tett, hogy ő az első, s így már

csak tompa szemmel nézi a táj szomorúságát. „Senmi látnivaló nincs itt, semmi sem különbözik az utolsó napok borzalmas egyhangúságától.” Robert F. Scott mindössze ennyi leírást ad a déli sarkról. Az egyetlen különös, amit ott felfedezett, nem a természet alkotása, hanem ellenséges emberi kéz: Amundsen sátra a norvég zászlóval, ami szemtellenül és diadalmasan lobog az emberiség meghódított erődjén. A conquistador egy levele várja itt az ismeretlen másodikat, aki utána lép e helyre és kéri, hogy levelet juttassa el Hakon norvég királyhoz. Scott magára vállalja, hogy hűségesen teljesíti e legkegyetlenebb kötelességet: a világ előtt tanuja lesz ez idegen tettek, amit oly izón kívánt meg önmagának. Szomorúan suryják Amundsen győzelmi jele mellé az angol zászlót, „az elkésett Union Jacket”. Aztán elhagyják „beesvagyuk hűtlen helyét”, jéghegy szél fúj utánuk. Scott látóki keserűséggel írja be naplójába: „Borzadok a viszszevezető utól”.

Összeomlás

A visszatérés megtízszerezte a veszedelmeket. A sark felé vezető uton elég volt az irányítói segítsége. Most arra is kell vigyázni, hogy visszatérőkben ne veszítsék el a saját nyomukat, heteken keresztül egyetlen egyszer se veszítsék el, hogy ne kerüljék el a raktárakat, ahol táplálékuk, ruháik és a néhány gallon petrolumban összesűrített meleg várja őket. Nyugtalanok minden lépésnél, a hófúvás elhomályosítja tekintetüket és minden eltérés biztos halálra vezet. Közben testük elvesztette az első menet töretlen frissességét, hiszen akkor még a bősé-

Epilepsziában szenvedők

A világhírű amerikai „Donhide” a bécsi Wagner-Jauregg klinika véleménye szerint az epilepszia összes olyan eseteiben is használt, hol minden más kezelés eredménytelen maradt.

Postán 200 lej utánvétellel megrendelhető Császár gyógyszerár Ducaresi, Calea Victoriei 124.

ges táplálék kémiai energiái, antarktikus hazájuk meleg lakása melegítette őket.

Es aztán, az akarat célrúgója megjelent keblükben, odamenet energiájukat heroikus feifokozta a földöntul reménység, hogy az egész emberiség kiváncsiságát és vágyát testesítik meg, halhatatlan tettük reménye emberföltötti erőt adott. Most már nem harcolnak másért, mint pusztá életükért, halandó testi létükért, a dicséleten haszátért, amit belső akaratuk talán jobban retteg, mint amennyire önját.

Ijesztők e napok följegyzései. Az idő állandóan barátságatlanabb lesz, a szokottnál korábban áll be a tél és a lágy hó akadálytá dermed cipőjük alatt, léptek megtörnek benne, a fagy felülri fáradt testüket. Mégis fölujjonganak, amikor több napos honyoltság és kutatás után elérnek egy-egy raktárt, szavukból mindig a bizakodás röpké lángja lobban fel. És e néhány ember heroikus szellemét a kegyetlen magányban mi sem bizonyítja grandiózusabban, mint hogy Wilson, a kutató, itt, hajszálnyire a haláltól, tovább folytatja tudományos kutatásait és a szűkös teher mellett szánkóján tizenhat kiló ritka közetet vonzol maga után.

De az emberi erő lassanként alul marad a természet túlerejével szemben, ami itt kegyetlenül és évezredek óta megacélozott erejével, a pusztulás hatalmával, hidegvel, fagyval, hóval és széllel harcol ez öt merész ember ellen. Lábuk régen tönkrement s testük, amit a napi egyszeri meleg étkezés csak kevéssé melegít s ami a csökkent adagok mellett legyengült, lassan felmondja a szolgálatot. Egy napon a társak rémülten veszik észre, hogy Evans, a legerősebb köztük, hirtelen fantasztikus dolgokat művel. Hátramarad az uton, szünet nélkül panaszokodik valódi és képzelt fájdalmakról; borzadva állapítják meg különös beszédéből, hogy a szerencsétlen ember valami zuhanás, vagy talán a szörnyű szenvedések következtében megőrült. Mit kezdjenek vele? Ott hagyják a jégsivatagban? De másrészt haladéktalanul el kell érniök a raktárt, különben... Scott még vonakodik leírni a szót. Február 17-én éjszaka, egynapi járásnyira a „közvágóhid”-tól, ahol ponnyjaik előző hónapitömegmészárlásából bőséges eledelre találának, a szerencsétlen tiszt meghal.

Négyesben folytatják a menetelést, de szerencsétlenségükre a legközelebbi raktár új keserű csalódást hoz. Tulkevés az olaj és ez azt jelenti: a legszükségesebbel, a tüzelőanyaggal kell gazdálkodniok, takarékoskodni kell a meleggel, az egyetlen használható fegyverrel, a fagyval szemben. Jégheged, viharazta éjszakák és reménytelen ébredések — már alig van erejük hozzá, hogy lábukra húzzák a nemezcipőket. De tovább vonzolják magukat s egyikük, Oates, már lassan lefagyó lábakon jár velük. A szél élesebb, mint valaha és a következő raktárban, március másodikán, megismétlődik a szörnyű csalódás: megint tulkevés a tüzelő.

Most a félelem már szavakat ölt, érezhető, hogy Scott igyekszik titkolni borzongását, de mesterséges nyugalmát mindig újra és újra áttöri az elkecserecs felkiáltása. „Jgy nem mehet tovább”, vagy „légy velünk Isten, nem bírjuk tovább e megpróbáltatást”, vagy „a mi dolgunk tragikusan végződik” és végül a kegyetlen felismerés: „Bárcsak a gondviselés jönné segítségünkre! Az emberektől már nem várhatunk semmit.” De tovább és tovább vonzólják magukat, összeszorított foggal, reménytelenül. Oates egyre nehezebben tud velük tartani, egyre inkább teher, semmint segítség barátainak. Negyvenkét fokos déli hőmérsék mellett halasztani kell menetüket s a szerencsétlen érzi és tudja, hogy veszedelmet hoz barátaira. Már elkészülnek a legvégsőre. Wilson, a kutató, mindegyiküknek tíz morfiumtablettát ad, hogy esetleg sietethessék halálukat. Még egy napi menetelést megkísérlelnék a beteggel. A szerencsétlen aztán maga kéri őket, hogy hagyják hátra hálózásájában és válasszák el övétől sorsukat. Erélyesen viszszaütatják a javaslatot, bárha tudják, hogy csak megkönnyebbülést jelenthetne számukra. A beteg még néhány kilométert támo-lyog fagyott lábain az éjszakai szállásig. Velük alszik másnap reggelig. Kinéznek: kinn tumbol az orkán.

Oates hirtelen felemelkedik: „Kimegyek egy kicsit”, mondja barátainak, „talán hosszabb ideig maradok kinn”. A többiek megremegnek. Tudják, hogy mit jelent ez a körültéknés. De egyikük sem mer egy szót sem szólni, hogy visszatartsa. Egyik se meri bucsura kezét nyújtani, holott megrendülten

**A KÖSZVÉNYES EMBER**  
**Tizparancsolata:**

- 1 Addig egyél, amíg éhes vagy és ne tovább.
- 2 Ne feledkezz meg arról, hogy a májad kényes rész, és minden rendkívüli igénybevétel kifárasztja, megakadályozza abban, hogy a húgy-sav és az oxálsavat kellőképpen felszívja, azokkal a többi mérgekkel együtt, amelyek könnyen tönkreteszik szervezetedet.
- 3 Tudj meg, hogy veséidnek nehéz munkát kell végezniök ahhoz, hogy kiválasszák a sok mérget, melyet szervezeted jelentős mennyiségben gyárt és ezért ne terheld veséidet fölösleges munkával.
- 4 Zöldségfélék (saláta, gyümölcs) és különösen a gyümölcskora nagyon ajánlatos, mert alaposan megtisztítja a szervezetedet.
- 5 A husevés nem filos, azonban fogyasszál lehetőleg könnyű húsaitakat és nem túl fiatalon.
- 6 Reggel és este végezzél légzőgyakorlatokat.
- 7 Ne mulaszt el soha az alkalmat arra, hogy a szabadlevegőn tornagyakorlatokat, sétákat, kerékpározást, vadászatot, uszást, csónakázást, hegymászást, vagy bármilyen más sportot üzzél.
- 8 Mindaz, ami élénkíti a bőrt működését, így például a bedörzsölés hozzásegíti a szervezetedet ahhoz, hogy megszabaduljon azoktól a mérgektől, amelyek májad nem tud ki-választani, vagy veséd nem tud kellő formában eltávolítani.
- 9 Ne feledkezz meg arról, hogy gyermekeid is — mint jó magad — köszvényesek lesznek szabályaira.
- 10 Hogy egészségedet megőrizd, végezzél rendszeres Urodonal-kurákat, mert ezek megtisztítják véredet, kitakarítják veséidet és a májadat, fertőtlenítik epéidet és a vizeleti utakat és megakadályozzák a véretek telítődését.

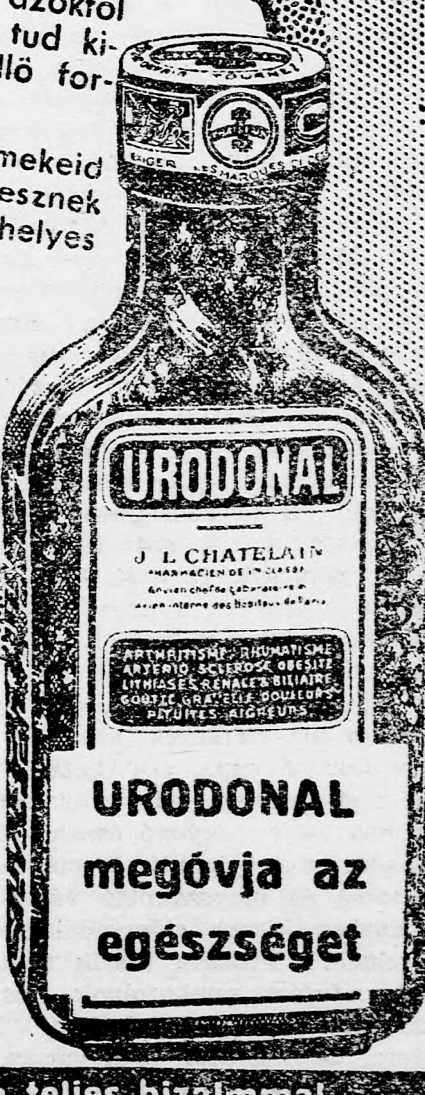
Dr. J. G. GUIGNOT

Ha egy hármas üveget vásárol megtakarítja 4 kis üveg árának 23 százalékát.

Az URODONAL-t a Munkásbiztosító és Betegsegélyzőpénztár (Casa Centrală a Asigurărilor Sociale) orvosi-kara is rendel.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

CHATELAIN-gyártmány Használja teljes bizalommal.



arrék valamennyien, hogy Lawrence I. E. Oates, az Inniskilling dragoñosok kapitánya hősi halála felé indul.

Három fáradt, legyőngült ember vonzolja magát a végtelen fagyos-fagyott sivatagon, érezték, reménytelennek, csak az önfennartás tompa ösztöne feszíti vágyakozásukat az izgalmas járásra. Az idő egyre borzalmasabb, minden raktárnál új csapadék az új gúnyt beölel, megint kevés az olaj, kevés a meleg. Március 21-én már csak husz kilométerre vannak egy raktártól, de a szél oly gyilkos erővel tombol, hogy nem hagyhatják el a raktárt. Minden nap, minden este a másnap reggelen reménykednek, hogy a élt el-érhessék. Közben kifogy az élelem s vele együtt az utolsó remény. A tüzelőanyag elfogyott, a hőmérő nulla alatt 40 fokot mutat. Minden reménynek vége: már csak az a választás van, hogy éhségtől, vagy fagytól halálra-e. A három ember a fehér ösvényben egy-egy napon keresztül harcol kis sátrában az elkerülhetetlen végzetel. Március 29-én tudják, hogy már semmilyen csoda nem segíthet. És elhatározzák, hogy egyetlen lépséssel szembe fordítják magukat a halál felé és a halált viselkednek, mint minden más szerencsétlenség. Bebujnak alvósárukba és utolsó szenvedésükkel egyetlen sóhaj sem jut el a világra.

A haldokló levelei

Ezekben a pillanatokban, közvetlenül az ember a láthatatlan, de lehetséges közelében lévő halállal, miközben kívülről az orkán tomboló támadja a vékony sátorfalakat. Scott kapitány visszaemlékszik minden közelebbre, aminek köze éri magát. Még a fagyos némaságban is, amin soha nem hallott át ember hangja, hősiesen tudatában van nemzetéhez, az egész emberiséghez kapcsoló testvériségének. A szellem belső fátárogatja a fehér sivatagban felidőzi mindazok képét, akik szeretet, hűség és barátság névén valaha hozzá kapcsolódtak és hozzájuk intézi szavát. Scott kapitány merevedő ujjakkal ír, halála órájából leveleket ír minden élőknek, akik szeretet.

Csodálatosak a levelek. A halál nyomozó közele eltávolít minden kicsinyességet, tiszták az éttelen és kristályos levegője hatja át. Emberekhez intézte őket és mégis az egész emberiséghez szólnak. Egy kornak írta és az örökkévalósághoz beszélnek.

Feleségének ír. Inti, hogy óvja legnagyobb örökösét, fiát. Kéri, hogy elsősorban a lányaságtól védelmezze meg és a világtörténelem egyik leghatalmasabb teljesítményének végén bevallja önmagáról: „Tudod, hogy mindig kényszeríteni kellett magamat a becsúgyra — mindig hajamos voltam a lanyhaságra.” A végső pusztulás szélén, ahelyett, hogy sajnálná, dicsőíti saját elhatározását. „Mi mindent mesélhetnék neked utasomról. És mégis mennyivel jobb ez így, mintha otthon ülnék nagy kényelmesen!”

És hűséges barátsággal ír halálraszánt bajtársai feleségének s anyjának, hogy hűségükről tanubizonyosságot tegyen. Ő maga, a haldokló, vigasztalja a többiek hátra maradtjait, a pillanat nagyságát s pusztulás jelentőségét hatalmasán, már emberöltőien átfogó érzéssel.

És ír barátainak is. Önmagáról szerényen beszél, de emelkedett büszkeséggel a nemzetéről, amelyhez ez órában fiuként, méltó fiuként tartozóknak éri magát. „Nem tudom, hogy nagy felfedező voltam-e — vallja, — de halálom bizonyítéka lesz, hogy a bátorság jellemem s a tőrés ereje nem pusztult még ki fajunkból.” S a barátság mellett tett állítvány, amit férfias merevség és lelkiismeretmérés egy életét visszatarított, most a halálban feloldódik: „Életemben soha nem találkoztam egyetlen emberrel sem — írja legjobb barátjának, — akit annyira csodálom és szerettem volna, mint önt, de nem tudtam önnek soha megmutatni, hogy mit jelent számomra barátság, hiszen önnek oly sok admirálója volt és nekem semmi.”

És még egy levelet ír — a legszebbet valamennyi közül — az angol nemzetéhez. Kötelességének érzi, hogy számot adjon arról, amiért az angol dicsőségért folytatott harcban önhibáján kívül alul maradt. Felsorolja egyenként a véletleneket, amik összekedtek ellene olyan hangon, melynek a halál visszhangja csodálatos pátozt ad, felkér minden angolt, hogy ne hagyják el hátra maradtait. Utolsó gondolata is tұлható saját sorsán: Utolsó szava nem saját haláláról,

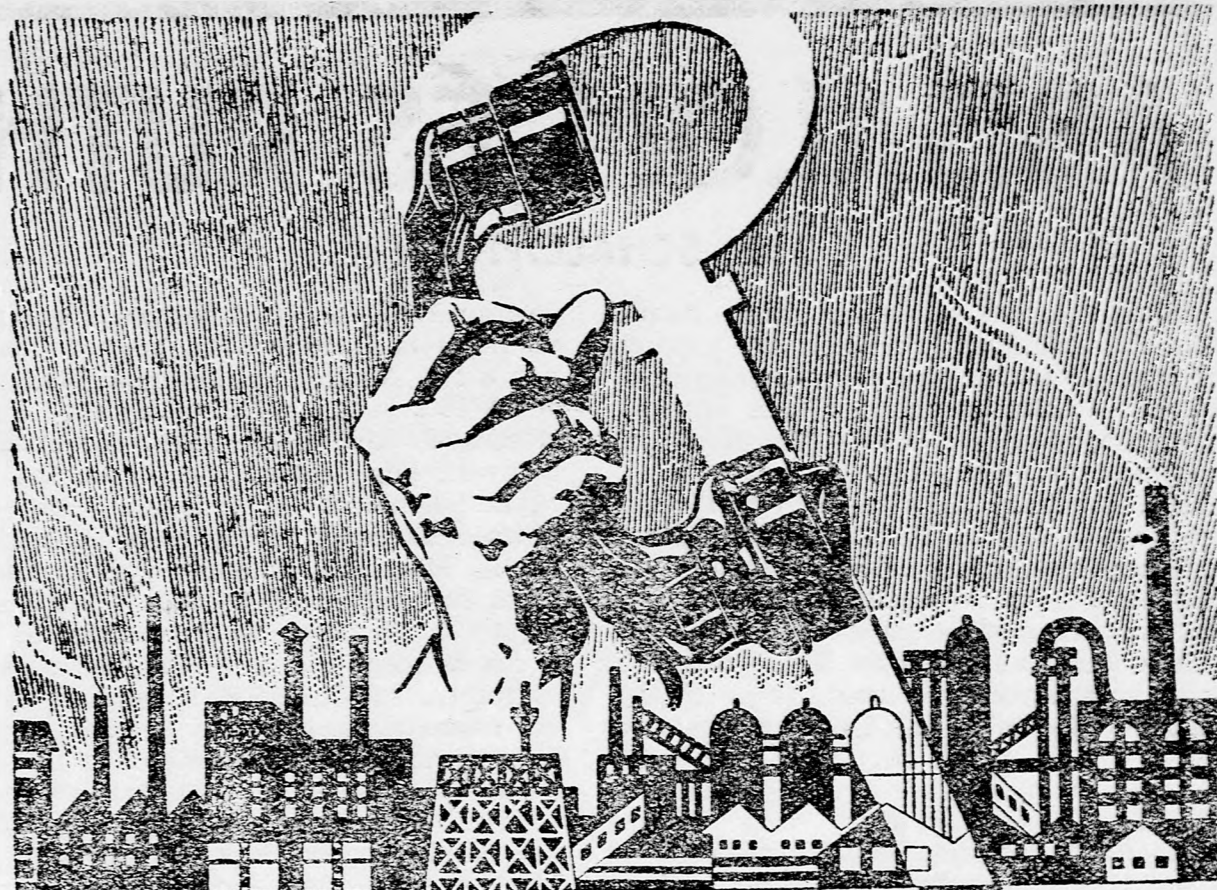
hanem mások életéről szól: „Az Isten szerelméért, gondoskodjatok a hozzánk tartozókról!” Azután üresek a lapok.

Scott kapitány a végső pillanatig, míg ujjja keményre fagyott s ki nem csúszott merev kezéből a ceruza, vezette naplóját. Az a reménység, hogy holtteste mellett megtalálják a lapokat, amelyek önmaga s az angol faj bátorságáról tanuskodnak, ilyen emberföltötti erőlkövést képesítették. Az eifagyó ujjak utolsó remegése még ezt a kívánságot jegyzi fel: „Küldjétek e naplót feleségemnek!” De keze kegyetlen biztonsággal kihuzza e szót „feleségemnek” és föléje írja e borzalmat: „övegyemnek”.

A válasz

A bajtársak hetekig vártak a konyhóban. Eleinte bizakodva, aztán csendes aggodalommal, végül fokozódó nyugtalansággal. Kétszer küldték eléjük segítő expedíciót, de az idő visszakorbaesolta őket. A vezér nélkül maradtok egy egész hosszú télen cöftalanul ott maradtak a konyhóban, a katasztrófa árnyéka erősítette szívüket. Robert Scott kapitány sorsát és tettét ezekben a hónapokban a hó és a némaság zárta el. A jég üvegkoporsóba zárva tartja s csak október 29-én, a sarkvidék tavaszán indul el az expedíció, hogy legalább a hősök holttestét és üzenetét felkutassa. És november 12-én célhoz érnek; megtalálják a hősök holttestét az alvósárokban megfagyva, Scottot, aki halálában is testvérien öleli át Wilsont, megtalálják a leveleket, az okmányokat és sirt ásnak a tragikus hősöknek. A fehér világban egy egyszerű feltehető kereszt emelkedik magányosan egy hódombrol, amely örökre maga alá temette az emberiség e hősi teljesítményét.

De nem váratlanul és csodálatosan támadnak föl tettel: újabb korunk technikai világának nagyszerű csodája! Barátok hazahozták a lemezeket és filmeket, a vegyanyagok fürdőjében föloldódnak a képek és újból megjelenik vándorútján Scott bajtársai, a sarkvidéken, amelyet rajta kívül csak ama másik, Amundsen látott. A villanydróton fölhangzik szavának s leveleinek üzenete a csodálkozó világban s a birodalom katedrálisában a király térde hajt a hős emléke előtt. S így termékeny lesz megegyezés az, ami hiábavalónak látszott s az emberiséghez kiáltó mámorító felszólítás lesz a mulasztottakból, hogy erőt az elérhetetlen felé fordítsa, a nagy ellenjátékban a heroius halálból fokozott élet, a pusztulásból a végtelen felé emelkedő akarat nő ki. Mert a siker véletlenül s a könnyű sikeren csak a becsúgyra lobbán fel, de semmi sem emeli oly magasztosan a szívet, mint egy ember pusztulása a sors győzhetetlen túlejével szemben — e mindenkor leghatalmasabb tragédia, amit néha a költő s ezernyszer az élet maga alkotott meg.



INTERURBÁN TELEFONBESZÉLGETÉSEK AZ ÜZLETKÖR KIBŐVÍTÉSÉNEK

és a kapcsolatok szorosabbra fűzésének fontos tényezői.

- A modern idők az emberi aktivitásra a gyorsaság ritmusának bélyegét nyomják.
• Gyors érintkezési lehetőség még igen nagy távolságokra is rendkívül fontos és nem egyszer számos vállalat sikerének a kulcsa.
• Épen ezért ma a telefon egyike a haladást legfontosabb tényezőinek.
• Az interurbán beszélgetések olyan könnyűséggel bonyolítódnak le, amely méltó a technika századához és kidomborítja azt a módot, ahogy a S. A. R. de Telefoane Romániában a telefont megorganizálta.



SOC. ANON. ROMÂNĂ DE TELEFOANE

Új élet a Buckingham-palotában

A királyi pár beköltözése. Gyermekszobák hosszú sora. Új légtör

London, (december). A Buckingham-palota rácsos kapuja előtt kíváncsiak állodogálnak és bámészkodva nézik az első emelet fényesen kivilágított ablakosát. Az új királyi pár és családja csak most vonult be; lehetetlen, hogy a palotában ünnepségek legyen. Angliában egyelőre különben sincs ünneplő hangulat.

Miért uszik fényárban az ablakos? Mi történi a Buckingham-palotában?

A háziasszony szemlét tart Az új tulajdonosok beköltöztek. A királyi pár most lát hozzá, hogy a terem hosszú sorát a maga szükségleteihez mérten átalakítsa. Eppen ez a legnagyobb különbség az új király és elődje háztartása között, hogy most asszony van a háznál, aki természetesen egész más igényekkel lép fel azokkal a helyiségekkel szemben, amelyekben ezután élnie kell, mint a nőtlén király.

Az angoloknak a hagyományos formák iránti kegyelele hozta magával, hogy a Buckingham-palotában a nagy királynő halála óta alig történt változás. Csak a most lemondott Edwárd király szakított gyökeresen a szokással. Nyomban uralkodásának megkezdése után újalakította és modernül rendeztette be a termeteket, amelyekben káprázatos udvari ünnepeket akart rendezni. Edwárd király jörszét még a Buckingham-palota régi szolgazemélyzetét is kicserélte és a St. James-palota ismerős személyzetével váltotta fel.

De a királynak a Buckingham-palota átalakítási munkálatai iránt tanúsított érdeklődése és buzgalma hirtelen, szinte egyik nappal a másikra megszűnt. Az átalakítások jörése befejezetlenül abbamaradt. A Buckingham-palota elárult, mert a király rendszeresen naphosszat vidéki kastélyába, Fort Belvederebe vonult vissza. A Buckingham-palota helyiségeiben védőhuzattal von-

ták be a nehéz damaszt- és selyempárnákat, a lámpákat betakarták és az ablakokat becsukták.

Most pedig újra háziasszony járja végig a szobákat. A fények ismét felragyogtak, — a Buckingham-palota nem árva többé.

A leendő királynő szobái

A legfontosabb újítás, amelyről nyomban az első napon kellett gondoskodni, abból állt, hogy gyermekszobákat rendeztek be. Az új királyi párnak két kislánya van. Erzsébet hercegnő most tizenegy esztendő, de ő fogja viselni valamikor Anglia koronáját.

Erzsébet és Margit Rózsa hercegnisasszonyok számára tehát szobákat rendeztek be. Vezérlőben alszanak, étkeznek, tanulnak és játszanak. Egyébként a Buckingham-palotában nem érik magukat idegenül. Nagypapjuk, az elhunyt V. György király, gyakran hozatta magához kedvenc unokáját, Erzsébetet és legjobban szerette, ha az ő dolgozószobájában játszadozott.

A kis hercegnők azonban mindeddig csak vendégek voltak az ősi büszke épületben, amely most már állandó lakóhelyük lesz. És mert mindketten pajkosak és rakoncátlanok, a Buckingham-palota már nem olyan sivár és csendes, mint az utóbbi hónapokban volt. Ezért egy fél emeletet jelöltek ki a két kislánynak, hogy fesztelenül érezzék magukat.

Milyen lesz az udvari etikett?

V. György király idejében nagyon szigoruan vették az udvari etikettet. Már most is bizonyosra vehető, hogy az új királyi pár jelentékenyen enyhíteni fogja az etikettet. A király és a királyné fiatalok, élénkebb teszik majd az udvari ünnepeket és maguk fogják megnyitni a táncot. Az új király elve az, hogy a jövőben az udvari ünnepek ne legyenek az udvari naptárnak csupán elkerülhetetlen, kényszerű eseményei, hanem

valóban élményt jelentenek a vendégek számára. A királyné régi skót nemesi családból származik, amely azonban az angol koronajog szerint polgárinak számít. Ebben az egész ősi Anglia kedvező alkalmat lát arra, hogy azok a társadalmi különbségek, amelyek az udvarnál eddig bizony gyakran érvényesültek, óvatos tapintattal megszűnjenek. Aki ezentul az új háziur és háziasszony vendégként a Buckingham-palotában megjelenik, jól éri magát és gyorsan elmullik az a szorongó érzése, amely a hatalmas palotában az első pillanatban nyilván minden látogatót lenyűgöz.

Zene és tánc

A királyné nagy zenebarát. Szinte elmaradhatatlan látogatója a nagy londoni hangversenytelnek, akár nyilvánosak, akár a baráti követségeken vagy előkelő magánhátszobán zajlanak le. Erzsébet királyné új hivatalában is hű akar maradni a muzsikához. Különös figyelmet kíván fordítani a jó házi zenére és Angliában a kamarazene fellendülésére számíthat.

Az udvari bálók is más jellegűek lesznek, mint Edwárd királysága alatt lettek volna. A lemondott király a jazz-zene lelkes híve volt. Azokon az összejöveteleken, amelyeket majdnem minden héten Fort Belvedereben rendezett, a tánczenét mindig jazz szolgáltatta. Az egykori skót grófnő, a mai királyné, ebben a tekintetben is nagyon „maradt”; a keringőt és polkát kedveli, tehát ehhez fog alkalmazkodni elsősorban a jövőbeli udvari bálók táncrendje. És mert nincs még egy ország, amely mindenben annyira utánozza a királyi ház szokásait, mint Anglia, könnyű megjósolni, hogy az angol nép életében ismét a kevésbé újszerű stílus fog felülkerekedni.

Anglia új korszakának egész jellegzetességét az fogja megadni, hogy a királyné nézeteiben teljesen a viktoriánus kor gyermeke. Ha még hozzávesszük, hogy a szigorú puritán Skóciából származik, érthetővé válik, hogy egész Angliának az a véleménye: olyan időszak következik, amelyet a „fireside”-hangulat, vagyis a kandalló, az otthoni levegője fog eltölteni.

Orvosi Mérnök! Gyár

Minden német (25% redukció!), francia, angol, stb. folyóirat és könyv LEPAGE-nál Cluj. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-tól, Cluj, jelezve mely szakma érdeki.

„Kimegyek talán hosszabb ideig, mint ez a kötet egy szót egy se meri megrendülnen



# ABISALOM ÉS RUTH

Irta: SCHALOM ASCH

Dél felé járt az idő, a legszebb tavasz volt Palesztinában, röviddel a peszachi ünnepek előtt. A nap már tüzes sugarakkal korbácsolta az ország földjét és virágzásra hajtotta azt. A nap tüze alatt ki-virágzott az egész völgy.

B... kolónián, mely a legrégebb zsidó települések egyike Palesztinában, mélységes csend uralkodott ebben az órában. A falu hosszú ház sorai néptelenül állottak, a hajlékok, az ajtók és üzletek mind zárva voltak, hogy ne érje őket a nap forró tüze. A kolonisták és a munkások az ültetvényeken dolgoztak. Csak itt-ott bukkant fel egy-egy idősebb nő, aki vizet merített a kutakból, vagy néhány gyerek szaladt hazza a falu uccáján és törte meg hangos kacajával a csendet. Kint a narancs- és mandula-ültetvényeken azon fáradoztak az emberek, hogy a fák körül kerek árkot ássanak. A legszorgosabban Jerachmiel Blumberg kertjében folyt a munka, aki a falu egyik legrégebb kolonistája.

Niszán hónap eleje volt. Az összes ültetvényeken már leszedték a narancsot és már régen Jaffába küldték a termést. A peszachi ünnepek előtt mindenütt körül ásták a földet és körülöntötték a fákat, hogy új virágokat hajtsanak. Egyedül Jerachmiel Blumberg narancsai csüngtek még a fákon, amelyek már új virágokat kezdtek hajtani. A virágok illata oly mámorító volt, hogy alig lehetett közelükben állani. De az ágakon nehéz gyümölcsök csüngtek, melyeknek terhe a fák vékony ágait a föld felé hajlította. A szakértők lebeszéltek Blumberget arról, hogy ily sokáig hagyja a fákon a gyümölcsöt, mert le fognak hullani. Jerachmiel azonban nem hagyta magát megfélemlíteni, — az okos ember tudta, mit akar. Az utószezonra akarta megőrizni a narancsot, amikor már sehol sincs friss gyümölcs, és jobb árakat lehet elérni. Jerachmiel Blumberg szerette a kis spekulációt. Ezen kívül a turisták is várta, akik az utóbbi években mindig peszach idején keresték fel nagyobb számban Palesztinát és a zsidó kolóniákat. Ebben az időben sehol másutt nem fognak narancsot látni a fákon, csak ő fog valamit különlegesen mutatni látogatóinak. Ezenkívül más szándéka is volt e különös magatartásával, amit azonban gondosan eltitkolt környezetétől...

Jerachmiel Blumbergnek volt egy felnőtt leánya, a legfiatalabb. Idősebb lányait kolonistákhoz, kereskedőkhöz és tanítókhoz adta férjhez. Két fia egy külföldi zsidók által nemrég alapított északgalileai farm megművelését vállalta el, Ruth, a legfiatalabb azonban egészen más volt, mint többi testvérei. Ő már Palesztinában született és nevelkedett, csak héberül beszélt, saját szemével sohasem látta a zsidó diaszpórát, szerette a kertet, a teheneket és a lovakat, a falu gyermekének természetes és bensőséges szeretetével. A kolónia legszebb lánya volt és ha fényképfelvételeket készítettek a faluról, hogy képeslapon mutogassák a világnak, mindig Ruth képe volt látható azon, mint „Judea szépsége.“ A palesztinai filmekben is mutogatták Ruth alakját és így csaknem világhírű lett. Az összes zsidó turisták halottak róla és ha meglátogatták a kolóniát, látni akarták „Judea szépségét“. Az apa, aki kissé elősegítette ezt a reklámozást, nagy reményeket fűzött leányához. Amint az utóbbi években, Peszach idején igen gazdag zsidó turisták jártak Palesztinában, fokozatosan növekedtek az apa reményei — az ő Ruthjának nagy szerencséséről álmodozott, ami természetesen csak gazdag házasság lehetett.

És valóban egy fiatalember volt most a kolónián, aki azért jött Palesztinába, hogy

parasztta váljon ott. A telepések sokat beszéltek róla és hire járta, hogy milliommónak a fia. Amikor az országba jött, mindenekelőtt sárga angol csizmákat húzott lábaira és különböző telekközvetítőkkal tárgyalt, hogy földet vásároljon. Így járt egyik kolóniáról a másikra, de nem tudta elhatározni magát, hogy hol telepedjen le. Most B... kolónián volt és mint a többi turisták, meglátogatta „Judea szépségét.“ Ruth apja vendégszeretettel fogadta és meghívta őt a kertjébe, narancsszürethez. Így indult el a fiatalember angol csizmájában sétára a kertben, elnézte, hogyan dolgoznak az emberek a fák és a narancsok körül és nem tudta, mihez kezdjen. Jerachmiel kertjében a tulérett narancsok megpuhultak a forró nap tüze alatt, sőt lehadtak és a földre esugrottak édes levük. Jerachmiel, aki sietett a narancs-szedéssel, ingujban állott a kertben és sietette három munkását, Ruth leányát és a néhány iskolás gyereket, akik a munkában segítettek. Gyors ütemben szedték le az ágakról a narancsot, falácaikba csomagolták és két tevére rakták, amelyek méltóságos türellemmel várakoztak az ültetvény közelében.

Az említettekén kívül egy 17 év körüli jemenita ifju is dolgozott a kertben. Azokhoz a jemenita zsidókhöz tartozott, akiknek csoportja közvetlenül a kolónia közelében kis házikókban telepedett le. A fiu és anyja nagy csákányokkal és ásókkal hányták fel a kert zsirós, piros földjét, amelyen alacsony, virágzó cserjék sorai állottak. A leány kezei nedvesek lettek a meghasadt narancsok levétől. Ezért ott hagyta a munkát és a kert sarkába vonult ahol a jemenita dolgozott. Ruth óvatosan körülnézett és amikor meggyőződött róla, hogy mindenki a munkájával törődik, héber szóval a jemenitához fordult, aki még az arab pusztából hozta magával a héber nyelv tudását: „Abisalom, tünd fel a ruhám ujját! Kezeim nedvesek és nem akarom bepiszkítani a ruhám.“

A jemeni fiu, aki Arabia forró napja alatt nőtt fel, 17 éve ellenére is, tökéletesen fejlett férfi benyomását keltette. Sötét arca azonban, melyet két fekete gondör hajtincs szegélyezett, egyiptomi gyermek arcára emlékeztetett, amint azt a régi egyiptomi emlékművek domborművein látni. Alakja olyan volt, mintha bronzból öntötték volna. Hazájának erkölcsiéhez híven nem szokott nőkkel társalogni. Ezért neki is — mint a többi jemeni zsidóknak, akik az utóbbi években vándoroltak Palesztinába és meglepetéssel látták a többi

# RENDEZ-VOUS

## Kölniviz, puder, arc- és szájfesték

Lerakot: **Parlameria INTERNAȚIONALĂ**  
București, Str. Câmpineanu 17.

zsidó férfiak és nők szabad társalgását, azon zsidók társadalmi szokásait, akikkel több, mint kétezer év óta nem találkoztak, éppenúgy zsidótlannak tűnt a palesztinai zsidó élet, erkölcsstelennek és romlott-nak az új telepítés a Szentföldön. A kolonistákkal való együttélés ideje alatt azonban hozzászokott a fiatal jemenita nemzedék a zsidók európai életformáihoz és kezdte el sajátítani azokat. Az öregek természetesen sehogysen tudtak megbarátkozni ezekkel az erkölcsökkel és az volt a meggyőződésük, hogy Palesztina a bűn országa lett és a világnak el kell merülnie.

Bár a fiatal jemenita Abisalom számára nem volt már szokatlan jelenség, hogy Ruth, vagy a kolónia másik zsidó leánya hozzá lép és minden szégyen nélkül megszólítja őt, mégis zavarba és tűzbe jött, valahányszor nő közelében állott. Csak szigorú vallásos neveltetése, mellyel a jemeni zsidók a családi élet tisztaságára tanították gyermekeiket, óvta meg Abisalomot forró vérenek kitörésétől nő jelenlétében.

Mint mindig, amikor Ruth megszólította, most is tüzhullám öntötte el a fiatal arab zsidó bronzszínű arcát és pirosra festette azt. Az arc és a test megmerevedett és úgy nézett ki, mintha rézből öntötték volna. Amikor Ruth feléje nyújtotta szép kezét, melynek ujjairól a narancsnedv csöpögött, amikor hallotta meleg hangját, le-sütötte a szemét és hosszú, fodros tincsei vállaira hullottak. Ujjai remegtek, amikor kinyújtotta őket, hogy Ruth ruhájának ujját feltúrja. Amikor megérintette a leány gömbölyű karját, felvevett a fiu és üde szájából kicsillantak fehér fogai.

Ruth pajkosan takarta el maszatos kezével a fiu arcát.

„Szabad leányra nézni? Szabad ezt?“ — kérdezte tréfásan és megrázta a fiu egyik tincseit.

Abisalom szeliden visszahúzódott. Ruth gyors ugrásokkal rohant el. Sietve szedte tovább a gyümölcsöt és ujjairól csurgott a cukor és a méz.

Az arabiai fiu azonban nem tudta többé nyugodtan forgatni az ásót és a csákányt. Munkáját nem végezte már olyan figyelemmel és gondnal, mint eddig és nem vigyá-

zott már arra, hogy az ásó vágása ne érintse a fa gyökerét. Megállott. Szerszámára könyökölve nézett arra a helyre, ahol Ruth dolgozott, figyelte, hogyan hullanak arcára fekete fűrtjei, amikor egy ágat lefelé hajt, hogyan hullanak hajjára a fehér narancsvirágok. A narancsvirágok és Ruth hajjának mámorító illata járta át Izrael országának levegőjét.

2.

Este — a narancsszedést már befejezték — Jerachmiel Blumberg hazába invitálta friss mandulához a sárga csizmájú fiatalembert.

A ház előtt asztal állott. Ruth mandulával megrakott tányérral telt az asztalra. Az asztalnál ült reo Jerachmiel és vendége, Ben-Cion. Ruth apja nem győzte dacolni az idegen előtt narancskertjét, földjét, leányát és teheneit:

„Nálam mindenki maga dolgozik. És az én lányom — művelt lány, még zongorázni is tud — maga feji a teheneket, Ruth, hé, Ruth, vedd már a kannákat és tejd meg a teheneket! Hadd lássa a vendégünk, hogy Palesztinában a zsidó lányok maguk fejk a teheneket, mutasd meg neki, gyermekem!“

Ruth szerette a munkát; gyakran vette ki a cseléd kezéből a vedret és maga feji, legtöbbször az apja bosszuságára, aki mindig rászólt, hogy miért teszi ezt, hiszen van cseléd a háznál. De éppen most semmi kedve nem volt ehhez, mert apja azt kívánta, hogy a vendégnek mutogassa a munkát.

„Nem szégyelled magad, gyermekem, parasztleány vagy te és edes a munka az ország földjén!“ — mondotta az apja tekervényes héber stílusában, azzal a néher-sóggal, ahogyan a keleti zsidó felvilágosodás idejéből származott zsidó beszél.

„A fejéshoz itt van a cseléd!“ — ellenkezett Ruth. „Hé, Abisalom, vedd a vedret és menj megfejni a teheneket!“ — szólott a jemeni fiuhoz, aki éppen keresztül ment.

Abisalom munkás és szolga is volt a háznál. Amikor Ruth szavait hallotta, zavara jött. Riadt szemekkel nézte az idegen fiatalembert. Tudta, hogy a ház ura Ruth-ról beszél vele. A parasz ellen azonban nincs ellenvetés, a ház ura parancsolja, hogy fejjé meg a teheneket — viszi a vedret és az istállóba vonul. „Szégyeli magát ön előtt?“ — fordul Jerachmiel a vendégéhez. „Nem kell szégyelned magadat leányom, a munka edes.“

„Igen, Cion leányai a mi népünk büszkesége!“ — mondotta az idegen tört héber séggel.

Ruth, az idegen háta mögött nyelvével mutogatta és az istállóba ment, hogy megnezzé Abisalomot a fejésnél.

A fiatal jemeni a tehén mögött guggolt. Nem látta Ruthot, de hallotta kacagó hangját és szégyellte előtte, hogy asszony-munkát végez. Ezért nem is akarta, hogy lássa őt. Megaláztatott végezte a munkáját, mint egy szolga. Ruth azonban elkergette helyéről:

„Menj innen, ez nem fiuknak való munka! S különben, — így fejk a teheneit? Az egész tej a veder helyett az areodba fröccsent.“

A jemenita félrehúzódott, Ruth ült a helyére. S alighogy félre állt, tej ömlött az arcába. Ruth fröccsentette rá a tehén emlőjéből.

„Szégyeld magad, fiu létedre teheneit rejsz!“

„Ha az uraság parancsolja, engedelmeskedni kell, ezért kapom a béretem!“ — felelt a jemeni.

„S ha feleséged lesz, helyette is te fogod fejni a teheneit?“

„A szent tóra törvénye szerint tiszteletben fogom tartani.“

„Tulajdonképpen miért nem veszel magadnak asszonyt? Már öreg fiu vagy, Abisalom!“

„Még nincs elég pénzem ahhoz, hogy vegyek. Itt nagyon drágák a fiatal lányok.“

„Mennyi pénzed van már asszonyra?“

„Azért a pénzért, amennyit gyűjtöttem, nálunk, Jemenben már lehet asszonyt kapni. Itt azonban, mondja az én apám, a kezdethez is alig futja, itt nagyon drágák

Ruhatárának minden darabja közül

## LÁBBELIJEI

rongálódnak legjobban

Allandóan használnia kell őket,

PORBAN, SÁRBAN,  
SZÁRAZ IDŐBEN  
ÉS ESŐBEN.

Ilyen körülmények között

cipője — minthogy ezenkívül

a test egész súlyát is visel-

nie kell, — hogyan legyen

tartós, ha gondozására nem

fordít kellő figyelmet?

A lábbelik bőrét táplálni

kell. Ezért gondozza láb-

belijeit minden reggel és

este GLADYS cipő-

krémmel.

Naponta

## GLADYS cipőkrémet!

NAGY MEGLEPÉTES VEVŐINK SZÁMÁRA:  
Minden második Gladys cipőkrém doboz alján a Gladys szó egy betűjét találja. Aki a teljes szó összeállításához szükséges betűket a Gladys gyárnak beküldi 500 lelt kap.



A GLADYS

cipőkrémnek három előnye van!

1. kiváló minősége és összetétele folytán növeli a cipő tartósságát, mert táplálja a bőrt,
2. szép és tartós fényt kölcsönöz.
3. gazdaságos.



Legujabb  
típusu

**rádió-**  
készülékeket,

**csillárokat**

legolcsóbban vásárolhat: az

**„ELECTROVOX“**

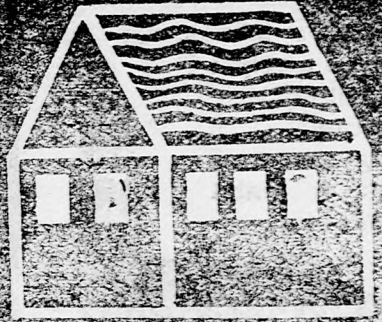
cégnél,

Regina Maria S.

Kedvező fizetési feltételek!

# Tungstam DUPLASPIRÁLLÁMPA

több fényt visz  
ott honába!



a nők", — válaszol Abisalom érintetlen tisztaságának teljes naivitásával.

„Megvénne engem asszonyodnak?” — Ruth a fiu felé fordította fejét fekete hajával és nevető szemével.

„Ó, téged! — de hát az itteni zsidók nem akarnak velünk keveredni, alacsonyabrendűeknek tartanak bennünket. A te apád nem fog hozzáadni egy jemenita zsidóhoz.”

„Es te, te feleségül akarsz venni engem?” — kérdezte Ruth és szemében ravasz fény csillogott.

A jemenita zavartan mosolygott:

„De hiszen nekem nincs is annyi pénzem, hogy téged megvehesselek. Érted bizonyára sok pénzt kér az apád. És éppen az előbb láttam egy áskénázt beszélni az apáddal, bizonyára rólad volt szó.”

„Ne engedj, ha te engem szeretsz! Én nem szeretem azt a fiatallembert” — Ruth hangosan nevetett.

A jemeni fiu elhallgatott és gondolataiba mélyedt, aztán felemelte fejét és elfogulatlanul mondotta:

„És, ha én szolgálni fogok érted, mint ahogy Jákob szolgált Rachelért, akkor bele fog egyezni az apád?”

Ruthnak eszébe jutott valami. Bátoritani akarta a jemenitát:

„És meddig szolgálnál értem? Dolgoznál értem hét évig az apámnál, mint Jákob Rachelért?”

„Sokkal többet! Addig dolgoznék, ameddig az apád akarja, ha kell, kétszer hét évig, mert az én lelkem a tiédhez van kötve” — felelte halkán és egyszerűen a jemeni fiu.

Ruthnak kedve lett volna felkacagni, hiszen a fiuval való beszélgetése kellemes érzést ébresztett benne. Minden nő szeret szerelmi vallomást hallani, bárki is teszi azt — Ruthnak is öröme telt abban, hogy hallja az arabiai naiv fiu szerelmi vallomását. Voltaképpen mulatni akart rajta, de tovább üzte a játékot, úgy, hogy elfelejtette, hogy tulajdonképpen miért is kezdte. Jóléso érzés fogta el, amikor ránevetett a fiatal jemenire, aki mint szolga állott urnöje előtt és kész volt érte kétszer hét évig szolgálni.

„Gyere velem a régi oltárhoz, ki a lombra, hisz te tudod — ott fogunk tovább beszélgetni” — mondotta sietve.

„Később, este. Haza kell mennem, apámat megvárni, még nem teljesítettem ma az apa iránti tisztelet parancsát” — válaszolta Abisalom.

„Jó, várjál rám este, a régi oltárnál, a dombon!” — mondotta Ruth és szíve nevetett a játékon, amelyet a jemenitával üzött.

Abisalom azonban halálosan komolyan vette szavait. Jött az este, — Judea hegyeiről alászálltak a sötét árnyak a völgybe. Abisalom hazament. Utközben arra gondolt, hogy az ősatya, Jákob, Lábánhoz ment egykor, az idegen országba, mint ő, elgondolta, hogyan lépett Lábán elé és így szólott: „Szeretem a te lányodat, Rachelt és hét évig fogok érte szolgálni nálad!” Ugyanígy akar ő Jerachiel Blumberg elé lépni és szólni:

„Szeretem a te lányodat, Ruthot és ő szeret engem. Szolgálni fogok érte nálad, mint Jákob Lábánnál — hét évig és ha ez kevés is lesz neked, tizenégy évig, míg isten az én szüleimnek atyja, megkönyörül rajtam és kivált a te kezeidből feleségemmel és gyermekeimmel.” Ezzel a boldog gondolattal lépett atyja kunyhójába.

Az apa, reb Jichak, öreg ember volt, alig látott a szemével, de egész nap kicsiny szobájában ült és isten tanait kutatta. Fe-

lesége, Abisalom anyja, mint szolgálónő dolgozott egy kolonistánál és időről-időre Jerachiel Blumbergnél is kisegített, akinek házában szolgált a fia. Este hazajött az anyja és a fiu, hogy együtt fogyasszák el az estebédet.

Abisalom a földön ülve találta apját, nyitott könyv előtt, amint hangosan olvasott a midrásból. Sötét volt már ugyan, de elég világosságot nyújtottak neki a csillagok, amelyek sűrűn és fénylően csillogtak a sötét égbolton. Abisalom anyja, aki röviddel a fiu előtt tért haza, a ház előtt ült. A fiu mély meghajlással köszöntötte apját, megcsókolta kezét, mondván: „Atyám és tanítóm”. Miután Abisalom és atyja megették kenyéruket és a kenyéért hálát adtak istennek, így szólt a fiu:

„Áldj meg, atyám, hogy isten szerencséd adjon nekem.”

„Mi történt veled, fiam? — kérdezte az apa.

„Ne kérdezd, atyám! Bár fiui tiszteletből el kellene mondanom neked, mégis el kell titkolnom, míg isten elvezet a szerencséhez” — felelte a fiu.

„Nem kérdelek többé, fiam”, — mondotta az apa — „isten legyen veled utjaidon, bármire mész és bármire fordulsz!” És kezeit áldóan fia fejére tette.

Abisalom vette az atyai áldást és elment. A mező egyik dombján magas kő állott, körülötte kisebb kövek. Látni lehetett, hogy valamikor oltár állott itt, amelyen áldozatokat mutattak be. Abisalom leült a régi, elfelejtett áldozati kőre és várt Ruthra. Éjszaka volt, a csillagok sűrűn egymás mellett árasztották fényüket Palesztina égen és oly alacsonyan csüngtek és úgy tolongtak egymás mellett, mintha a következő pillanatban csillagesőnek kellene az égből hullania. A völgy pusztá volt és üres. A sziklák barlangjából sakálók üvöltöttek. Az éjszaka idegensége barátságatlanul borult a vidékre. Csak ott, ahol a zsidó kolónia fekszik, vibráltak apró fények, amelyek örömet keltek a szívből. A kertekből a virágzó narancsok és mandulák illata áradt. Onnan kellett jönnie Ruthnak...

Abisalom az oltárnál ült és elhatározta: Ha az Ur megajándékoz a szerencsével és kegyet találok Ruth és atyja szemében és feleségül kapom a szeretett lányt, egész szívemmel fogom szolgálni istent és gondom lesz arra, hogy a gyermekek is, akiket ő fog szülni nekem, egész szívükkel szolgálják istent.

Ezen az éjszakán Jákob ősatyára emlékezett, aki ugyancsak éjszaka ült egy kö-

vön, amikor atyja házából Lábánhoz vándorolt. Így fohászodott ő is istenhez és isten megjelent álmában. Abisalom nézte a nagy csillagokat, amelyek, mintha le akarnának hullani és úgy érezte, mintha a következő pillanatban meghasadna az ég és tűzben fénylő létra éreszkedne a földre, amelyen csillogó angyalok járnak az égből le a földre és a földről fel az égbe...

És a bibliai elbeszélésre gondolt, amint Jákob ősatya két feleségét Rachelt és Leát a mezőre hívta és megbeszélte velük, hogy elhagyja-e Lábán házat. És úgy érezte, hogy ő Jákob és Ruth Rachel. És Jákob Rachelre vár a mezőn, az oltárnál, az éjszaka mély sötétjében.

3.

Ruth eleinte azt gondolta, hogy játszik egy kicsit a jemeni fiuval. Azt akarta, hogy várjon rá éjszaka a mezőn, hogy másnap reggel majd kinevethesse. De jött az éj, a sakálók üvöltöttek, a nagy csillagok kigyultak az égbolton, a narancsok illata mámorítóbban áradt a kertek felől, mint nappal és Rachel az oltárhoz ment. Mégegyszer hallatni akarta az idegen barna fiu szerelmes szavait. És a palesztinai nagy csillagok éjszakájában látni akarta az arcát, fehér, villámzó fogait, nagy, vágytól égő szemét, látni akarta az elragadtatást az arcán és azután — kinevetni őt. Sietve kendőt vett magára és egyedül ment a mezőre. Ruth bátor lány volt, bátor fiuk társaságában nőtt fel, akik tudtak fegyverrel is bánni. Nem félt, egyedül kóborolt Palesztina mezőin, jóllehet az oltárhoz vezetett út nem volt egészen veszélytelen éjszaka.

A jemenita már messziről látta éles szemével, amellyel a pusztá ajándékozta meg, Ruth sötét szilüettjét. Abisalom boldogan szaladt előbe. Megfogta kezét és felségitette a dombra. Hirtelen énekelni kezdett az arabok vágyakozó, monoton hangján. Ének szóval vezette fel Ruthot a dombra.

„Milyen dalt énekelsz, Abisalom?”

„Ez a dal, amelyet Gadiri Mohammed, a Jemen hőse énekel szeretett szamarának, hogy könnyebb legyen neki a hegyre felmászni. E dal hallatára megkönnyebbülnek a lábak és eltűnik minden nehézség.”

„S miért énekeled nekem ezt a dalt?”

„Mert meg akarom könnyíteni neked az utat, urmóm,” — válaszolta a jemeni fiu és bátortalanul lehajította a fejét.

Amint felértek a dombra, leültek az oltár kövére. Fent még csendesebb és szentebb volt az éjszaka. A csillagok egyre nagyobbak lettek az égbolton és egészen közel látszottak a földhöz és úgy tűnt, mint-

ha meg akarna hasadni az ég. Köröskörül mindenütt az éjszaka. Időről időre felhangzott a sakálók barátságatlan üvöltése. Úgy tűnt, mintha nem is élő lény sirása, hanem isten panaszos hangja volna, mert az emberek elhagyták a régi oltárokat Judea szikláián, hogy más isteneket és más oltárokat keressenek idegen, hideg országokban...

Az éjszaka fényében látta Ruth Abisalom fehéren csillogó fogait, arcának bronz színű bőrét, a lobogó tincseket és nézte sötétbarna szemét. Az éjszaka fényében látta Abisalom Ruth fekete hajkoronáját, arcának nemes vonásait. Nem mert sokáig szemébe nézni, nehogy vétkeszen atyáinak istene ellen. Kinézett a messze éjszakába.

Sokáig ülték így, majd megszólalt Ruth: „Énekelj nekem egy dalt, Abisalom!”

„Milyen dalt énekeljek?”

„Szerelmi dalt!”

És Abisalom elénekelt egy szerelmi dalt. Szemeit a csodás damaszkuszi szilvákhoz hasonlította, mert isten forrásokkal áldotta meg Damaszkuszt és a szilvafák annyit ihadtak, amennyit szívük kíván. Ajkait az érett szőlőhöz hasonlította, amelyben a nap sugarai a bort érelik...

„Csókolj meg, Abisalom!” — szólott Ruth, mialatt remegett az éjszakai hidegben és hozzásimult. „Ezt nem szabad, urmóm” — ellenkezett Abisalom. „Várj holnapig, amíg beszélék az apáddal és eljegyezlek.”

„Akarom, hogy igyál ajkaim borából, amelyeket a te dalod az érett szőlőhöz hasonlítottál” — Ruth egészen hozzásimult a fiuhoz.

A csillagok fényében úgy villogtak Abisalom szemei, mint éles török — isten félelme azonban fékmentartotta a tüzet, mely testében tombolt.

„Talan bűn ez és magunkra idézzük isten haragját,” — mondotta Abisalom.

„Akarom, hogy szemeimnek levét igyad, amelyeket a csodás damaszkuszi szilvákhoz hasonlítottál” — rebegte Ruth, mialatt nagy, fekete szeméi ajkaihoz közeltek.

„Nem, nem, Ruth — isten megbüntetne bennünket és megvonná áldását házunktól! Várj holnapig, Ruth, légy türelmessel!”

„Jákob is megcsókolta Rachelt, mert szerette őt. Nem mondja az Irás, hogy Jákob szerette Rachelt? Te nem szeretsz engem.”

„Az én lelkem a tiéd. Jákob szent ember volt, ő megcsókolhatta Rachelt. Nekem nem szabad megcsókolni téged, én nem vagyok szent ember. Isten megvonná áldását a mi házunktól...”

Másnap Abisalom, a jemenita szolga Jerachiel Blumberg elé lépett, aki a kertben állott és így szólott hozzá:

„Ó, uram! Az én szívem a te lányod után vágyik, add hozzám őt feleségül és én szolgálni fogok neked, mint Jákob szolgált Lábánnak, ameddig csak akarod, lányodnak hozományáért.”

Jerachiel meglepődve nézett rá — nem is tudta felfogni, mit akart a jemenita.

„Hívd a leányt és kérdezd meg tőle — az ő lelke is az enyém és ha te nem adod hozzám feleségül, úgy elkiseríted lányod egész életét, engem pedig időelött sirba viszel, mert beteg vagyok az iránta érzett szerelemtől.”

Jerachiel még mindig csodálkozva nézett a fiura:

„Honnan tudod, hogy az én lányom téged akar?”

„Saját ajkaival mondotta nekem és azt tanácsolta, hogy téled kérjem őt és nálad szolgáljak érte.”

„Te bolond fiu — az én lányom játékot üzött veled és te komolyan vetted. Nem élünk mi már a régi időkben és a ti szokásaitok nem a mi szokásaink. Mi nem adjuk el a lányainkat.”

„Dehát a te lányod mondta nekem...” — hajtogatta a jemenita.

„Mikor mondta neked?”

„Tegnap este, amikor együtt mentünk az oltárhoz a dombra — ott esküdtök meg nekem, hogy engem szeret.”

„Te rossz hirbe hozod az én lányomat, te rossz fiu vagy, akinek örült gondolatai vannak. Szedd a holmidat és nyomban hagyd el a házat, nem akarlak többé látni!” — kiáltotta haragosan Jerachiel.

Ebben a pillanatban lépett a kertbe Ruth. Amikor Abisalom kosarát és szer-

**Kézzenfekvő dolog**

hogy urind csak a

**HELLER & MOLNÁR**

DIVATÁRUHÁZBAN REG. FERDINAND

VIA ROMOL CLUJ

**Illa Cosmética**

Str. Samu'el Micu 2. Tisztelettel értesíti nb. hölgyközönséget, hogy kozmetikai szalonjában a plasztikai műtéteket (orr- és fülformálás, szem-, homlok- és nyakránc eltüntetését) bevezette, amelyeket egy külföldön specializált kiváló orvos műtermében operál.

Hormon-pakolások, kozmetikai kezeléseket a legelőkeltebben és legelköltségteljesen. Bérlet és diák árak.

Csak a Sheaffer's tollnak van meg mind a 7 előnye, amelyet a korszerű töltőtolltól megkövetelhetünk. Ezenfelül pedig 100%-al több tintát szív fel, mint bármely más toll.



**Egész életre szóló ajándék**

A fehér-pontos, átlátszó **SHEAFFER'S VACUUM töltőtoll** egyetlen nyomásra tisztít és tölt. A fehér-pontos Sheaffer tollért a gyár egész életre szóló garanciát vállal s épp ezért a legalkalmasabb ajándéktárgy, mert minden nap emlékezteti arra, akitől kapta.

Kérjen minden papírüzletben csakis **Sheaffer's tollat** Kapható: 600 lejtől 2500 lejig.

Romániai vezérképviselőt: **A. KAUFMAN și FIUL SIGHET**

STANISLAV K. NEUMANN:

### Huzalok éneke

Búgva törünk a messzeségbe, a mi útunk a nagy országút széle és amíg a kövével fehéren, mi póznáinkon fent a végen felosztva vagyunk és megmérve, megjelölve, számlapra téve. Így törünk végtelen messzeségbe, ködbe, esőbe, nappalba, éjbe, megyünk, ha fény, vagy fagy szakad ránk, nincsen színünk és nincsen formánk, megyünk előre hegy-völgyön át, közönyösen az élet iránt. És a mi póznánk, — mértani termék céllá töri a renyhe eszmét, vágy és tudásszomj vág utat itt egyik várostól a másik városig.

Miként a vén, megöszült kutya, mely jóságos, kövér és tunya s kit sárral kentek be vásott fiuk; cammog alattunk, velünk az út, az országút, az ősidős néne, kő a csontja és eső a vére, türelmes, gyermekded, póriás lélek, falukban néha körbe-körbe téved, zöld árkok között bekelve, vágva büszkén tekint az őrtálló fákra, kőrtefa, almafa, szilvafa, nyárfa, zöld pikelyekkel ékes testőr-gárda, legtöbbször bíbor gyümölcs is terem, bár por számukra az örök élelem.

Nappal, mikor vidám a dalunk, fényben úszik az út alattunk s álomba szenderül asszonyi kéjjel dajkáló, zsongó dalunktól éjjel. Ha képesek lennénk a szerelemre, az út lenne, kit karunk átölelne, az országút, mely testvér és barát, melynek szeretjük minden vándorát

és mindent-mindent, mi körötte él, halkan zsongunk, ha dalol a szél.

Szeretjük öt rongyos népével, a csavargók, koldusok seregével, mely, mint a láva hömpölyögve lépdel poron, sáron át s dacol a féllal, pusztíthat fagy és fujhatnak szelek, ökrök rendületlen' előre lejtének.

Es szeretjük, mert rajta parasztok járnak viselői, durva daróc ruhának, halvány arcu pórok, portszívó tüdővel, telt keblü leányzók ringó csipőkkel, csikók, lovak, ökrök és tehének, megnézik egymást és tovább mennek. Parasztok kaszákkal, szekerek és gépek trágyát cipelnek és földi terméket; répát, burgonyát, orcsiklandó szénát... A nő is itt jár lesve a prédát, csábító szemekkel csap le a legényre, átkozódik nappal és visongat az éjbe'.

Es szeretjük, ha lusta vándor képpen fény vagy árnyék után cammog az éjben. Szeretjük, ha éjjel a szekér 'sikongva ugrik rajta s félre tér, ha négy kerekével cuppog a sárban s lámpájában a rőt fény halványan, csintalan gyermekként ide oda ugrál s fényében megcsillan egy-egy sárga fűszál.

Szeretjük az útát, melynek nincsen vége s dajkálón borul rá az öreg égbolt széle. Szeretjük, ha örül s elkomorul arca, ha egy autó búgva átzúg rajta.

Cseh eredetiből fordította:

KERTÉSZ DÉNES.

\* Stanislav K. Neumann modern cseh zsidó költő, aki a kortársi cseh lírai irodalomban kimagasló helyet foglal el.

### Korszerű társadalmi és politikai lexikon

\*

**BABEL, BABELI NYELVZAVAR.** Bibliai legenda szerint az emberek égig érő tornyot akartak emelni, hogy ezáltal ellessenek az ég félelmetes titkait. Az Ur azonban, hogy ezt a szentségtörő merényletet megakadályozza, az építők nyelvét összezavarta s ezáltal megbontotta az építők között az egyetértést és a szentségtörésre irányuló egységes akaratot. A legenda szerint az eladdig egységes nyelvű emberiség száz és ezer nyelvű és még többirányú akaratot képviselő népekre, nemzetekre és nyelvcsaládokra szakadt; megteremtette a babeli nyelvzavart, mely azóta zavaros lelkeknek és szellemének kifejezőjévé lett.

A bibliai legenda, bármilyen naivul és hihetetlenül hangzó is, igen találóan fejezi az emberiség történelmi multjának és jellemének lényegét: vakmerőségét és az egyetértésre való képtelenségét, a soknyelvűség ellenére is létező ama lelki egységet, mely a megértés teljes hiányában jut kifejezésre. Az emberiség egysége valójában mindig is csak a tornyok építésére irányuló akarataban nyilvánult meg, abban a törekvésben, hogy meghódítsa az eget és ellessesse annak titkait anélkül, hogy a szó értelmi és erkölcsi vonatkozásában valaha is meg akarta volna hódítani a földet és a saját lelkének titkait.

Az ember, hogy megszabaduljon alacsony-ságának tudatától és győtrő érzéseitől, mindig szívesen emelt minareteket, kupolákat és görög tornyokat, mialatt teste és lelke alacsony kunyhókban és sötét bérkaszányákban tengődött. A legenda mély lélektani értelmezése egyébként azt látszik bizonyítani, hogy az ember a maga nyelvi és erkölcsi egységének elvesztését azért tünteti fel isteni beavatkozás eredményének, mert ezáltal erre való képtelenségét akarja igaz-

olni s mert a széthúzás és zavar jelenti cselekvésének legelengedhetlenebb feltételét. Ha a történelem valóban népek, nemzetek, fajok és osztályok harcának történelme, ugy ennek az igazságnak az elismerése egyet jelent annak elismerésével, hogy ember az embernek mindig farkasa volt s minél inkább volt az, annál inkább avatta dicsőségévé a vérengzés és kegyetlenség mértékeltetését. Ennek a vérengzésnek egyik kétértelmű tetszetős ürügyéül modern korszakunk a babeli nyelvzavarból eredő formai különbségeket vette meg, vagyis a nyelvek különbözőségét. Minden egyes nyelvterület lakói nyelvük zengését az angyalok nyelvének zengzetességével azonosítják s e zengés mánora arra ösztönzi őket, hogy nyelvüket magasabbrendű, a más nyelvet beszélők nyelvvel szemben olyan kiválasztott eszköznek tekintsék, melyen az Ur nagyobb dicsőségére tévedéseiket, tévelygéseiket, gonosz indulataikat, vezényszavaikat és gyűlöleteiket a lehető legtökéletesebben tudják kifejezni.

Ezt a kifejezésbeli tökéletességet az egyes nyelvterületeken élő kiváló népszóokok egyenesen a varázslat hatalmával tudták felruházni, ami arra vezetett, hogy nemcsak gondolataik hiányát tudják megejtően elrejteni, hanem igazi szándékaikat is. A nyelvek babeli zavarát isten bosszujának következménye volt, de ma már a nyelvek sokrétűsége és zavarossága a lelkek és sorok zavarosságának oka lett anélkül, hogy valami közös nagy tett végezhettélre inspirálna a különböző nyelveken beszélőket, ha csak rövidesen el nem határozzák egy olyan gigászi vértorony emelését, melyben a lemezárólt ellenségek véré a csodálkozó utókor számára a dicsérendőség és dicsőség bizonyítékaként gyűjthetnék össze.

**BALDWIN** Stanley, angol államférfi, e lexikon összeállításakor az angol birodalom



Ne elégedjék meg a máig használt illatszergyári készítményekkel

Vegyen egyszer a: **Les Créations „N. H. B.”** márkájú **PUDER, KÖLNIVIZ, ARC-, SZAJFESTÉK és PARFÖMBÖL**

Ha össze fogja hasonlítani, meg lesz lépve ezek felsőbbrendűségétől. Hosszu évek tudományos kísérletezései az illatszergyártás művészetének terén tették tökéletessékké a

**Les Créations N.H.B.**

Készítmények. Kérje teljes bizalommal a legjobb drogeriákban, gyógyszerárakban és illatszertárakban. A nagy beszerzési forrás: N. H. Balthazar, București, Str. Selari No. 7. A kis-gros beszerzési forrás: N. H. Balthazar, București, Str. Selari 7.

számait éppen a vállára emelve meglátta őt, odalépett hozzá és így szólott: „Ne légy szomorú, Ruth, én kiválasztottam, mert az apád nem akar téged feleségül adni hozzám. Isten látta a mi hűségünket, meg fog segíteni bennünket és meg fogja puhítani atyád szívét.”

„Hord el magad innen! Takarodj!” — kiáltotta Jerachmiel a jemenitára. Majd szemrehányóan lányához fordult:

„Miket beszélsz te ezzel az örült fiuval? Ó komolyan vette.”

„En csak tréfát üztem vele, kis tréfát” — védekezett Ruth s amikor ránézett Abisalomra, hangosan felkacagott.

A jemenita bronzszínű arca elsápadt, szemei elsötétültek, fogai meg fehérebbek lettek, mint máskor, — megállott és mondani akart valamit, de Jerachmiel haragos hangja kiutasította a kertből:

„Takarodj innen!”

A fiatal arab zsidó büszke fejét szolgámódra lehajtotta, meghajolt Jerachmiel és Ruth előtt és így szólott:

„Hallom és engedelmekedem, ó uram.” Elhagyta a kertet.

Abisalom nem mehetett ki többé a falu uccájára — a kolonisták kinevezték, kigunyolták és csuf névvel illették: „a második Jákob.” Ruthnak senkisémet tett szemrehányást, ellenkezőleg — mindenkinek tetszett a pajkos játék, amit a vad jemenita fiuval üzött. A szidalmakat és a gunyot csak a jemenitának kellett eltűrnie.

Abisalom nem tudta megérteni, miért nevetik ki, miért üznek gunyot vele. Ha megkérdezték tőle, szereti-e Ruthot, szelíden azt válaszolta, hogy szolgálni akart érte.

Ruth a sárgacsizmájú fiatal ember menyasszonya lett, aki elejtette összes földvadászlási terveit és elhatározta, hogy feleségül veszi „Judea szépségét” és Európába utazik vele a legközelebbi cionista kongresszusra. Ha Ruthal a domb felé sétált a kolónia közelében, egyikük sem vette észre, hogy a fiatal jemenita egy bokor mögé bujva nézi őket vágyakozó szemekkel.

Abisalom arcán eltorzult a mosoly — de senkisémet vette észre, hogy a fiu nap-nap után soványabb lesz. Erős alakja olyan vékony lett, mint egy karó, sötét arca sápadt és fehér fogai fájdalmasan nevetnek...

Néhány héttel később fiatal férjével Ruth elhagyta Palesztinát. A völgyben, mely Judea hegyei és a tengerpart között fekszik, éjszaka szivettépp emberi kiáltás vegyült a sakálók üvöltésébe. Abisalom éjszakaról-éjszakára az áldozati oltár kövének feküdt és a csillogó palesztinai éjszaka fényében sirta el vágyakozását „Judea szépsége” után.

Az emberek pedig azt hitték, hogy csak sakálók üvöltének az éjszakában...

**SOK TIZEZER** megelégedett vevő bizonyítja, hogy a

**„ZEPHIR”** kályha az összes kályhák között a **LEGJOBB!**

10 kg. fával fűt egy normális szobát 24 órán át. — Gyártja: **Szántó D. és Fia**

Oradea. Kapható mindenütt. — Kérjen árjegyzéket. Képviselő: Barzel vaskereskedés, Piața Mihai Viteazul 13.

**OLA GUMMI**

minőségileg utánozhatatlan. Néhány évitendőt óta az egész világ egészségét óvja. Orvosi-lag ajánlva.

Altalán tiszta z városnak zengoff elosztalni. Soms m dovica tó kint viss nevezték mert egy —bistrít nak fel szomszéd nak, aki folyó De hegy mi — Daml kon az Idestov tényezők származo nak „Jo nak ker zás az A jdo esztendő nagyvevő üdvözls ünnepsz nyitják. tendóvel dos Lus sirkövek büszkesé olyan bü mesi sz mudista poskodot akiról s topi fur

A lar délutáno sze a m jártam, derülítő folyását házból l azt gon nulkak — Az uc kek játs pásztorle kekkel b Most Egy-k Abel Pé ként. Az eg vérg zs falu bir ban a hogy ze primárt — Su — Al Megke a gyerm a tal csend és — A bennük kel Sau — E számlált háboru fizetést dot tar ség. Me rabbi, tanító, Kétszáz mikvét Chájem bolondj — Sz nek. Ez pusztul. büszkél — N Parnu tárában gyerme

# JIDOVICA



Altalában úgy tudják, hogy az első szintizta zsidó város: Tel-Aviv. Az első zsidó városnak első polgármestere pedig Meir Dizengoff volt. Ezt a tévhitet akarom ezuttal eloszlatni. Tel-Aviv alig 30 esztendő, míg a Somes mentén elterülő, Nasaud melletti Jidovica több mint 100 esztendő múltra tekint vissza. A háboru előtt Entradamnak neveztek a falut. Egyesek szerint azért, mert egy Entradam báró volt, aki a nasaud-bis triai országot kereskedelmi forgalmának fellendítése érdekében a zsidókat a szomszédos Luska faluból idetelepítette. Van, akik azt állítják, hogy a falu végigfolyó Dam és a falut határoló hasonló hegy miatt neveztek — Interdamnak, azaz — Damközöttnek a helységet. A Zsidó Lexikon az első feltevést fogadja el.

Idestova tiz esztendeje, hogy a hivatalos tényező, a szomszédos Prisolp faluból elszármazott román írónak, Liviu Rebreanu-nak „Jon” című regénye nyomán Jidovicának keresztelték el a falut. Ez a névváltozás az új időket jelzi.

A jidoviciai zsidó település több mint száz esztendő. A hitközség birtokában van a nagyevű deji rabbinus Jechezkel Paneth üdvözlő levele a zsidó templom felszentelési ünnepségéről. De kétségtelen tények bizonyítják, hogy ezen a vidéken már 250 esztendővel ezelőtt léteztek zsidók. A szomszédos Luska temetőjében 250-300 esztendő sarkövek vannak. Innen ered a jidoviciai büszkesége. Az a tény, hogy jidoviciaiak, olyan büszkeséggel tölti el őket, mintha nemesei származást jelentene. Sok neves talmudista származott a zsidó faluból. Itt paposkodott a fanatikus, szent Tradamer rebbe, akiről számos legendát tud Grigor, a prislipi furulyamester...

A langyos, ezüstös napsugaru decembri délutánon a régi Tradammal hasonlítom össze a mai — Jidovicát. Mikor legutóbb erre jártam, a krízisről tudomást nem vevő, örök derülő zsidók ültek házaik előtt és a világ folyását tárgyalták. A faluvégi, gerendás házból látgy talmudének szűrődött ki. Akkor azt gondoltam: amíg a zsidók talmudot tanulnak — nincs baj.

Az uccán lobogó szemű, maszatos gyermekek játszadoztak. Hegyeket másztak, román pástorlegényekkel és sváb parasztyermekekkel barátkoztak.

Most kihalt az élet a faluban. Egy-két gyermek lépked a falak mellett, Abel Pann gettó-típusainak eleven figuráiként.

Az egyik házból a lelkes, erőteljes, izigvérig zsidó Cheszelk Sauerquel jön ki. Ő a falu bírja. Mikor meglát, felém siet és abban a kivételes szerencsében részesülhetek, hogy zengő jiddis nyelven üdvözölhetek egy primárt!

— Sulem Aléchem adojni Primár!  
— Aléchem sulem!

Megkérdelem, hova lettek a falu uccájáról a gyermekek és talán megszűntek Izrael fiai a talmudot istápolni?! Hogy mindenütt csend és szomorúság ül...

— A gyermekek megnöttek és elhagytak bennünket — mondja szomoru szívvel Cheszelk Sauerquel.

Ezelőtt tizenöt esztendővel 250 lelket számlált a falu, ma százhuszan vannak. A háboru előtti években a nyolcvan koronás fizetést élvező rabbin kívül három melamedot tartott ötven gyermek részére a hitközség. Ma kétezer lej fizetést és lakást kap a rabbi, ugyanannyit a sakter, ezer lejt a tanító, akinél mindössze tiz gyermek tanul. Kétszáz lej fizetést kap a fürdő, aki a mikvét gondozza. A község viseli gondját Chájem Herselének, a falu mindig deris bolondjának...

— Szomorú idők járnak. A nagyok elmennek. Ez a zsidó falu rövidesen mult lesz. Kipusztul. Lakói, akik úgy szerették, akik úgy büszkélkedtek zsidó falujukkal — elhagyják.

— Nincs parnusze...  
Parnusze! Ez az a szó, amely a zsidók szótárában a legfontosabb helyet foglalja el. A gyermekek éhesek, a lányok megnőnek, ho-

zomány kell, a fiukat taníttatni kéne és nincs — parnusze.

— Néhány esztendővel ezelőtt 600 hold föld volt a falu zsidói birtokában. A Stösszel, Szatmári, Gewütz család és a falu többi lakosai között oszlott meg a föld. A falu zsidói nagyrészt földműveléssel foglalkoztak, állattenyésztéssel és bérrel kereskedtek. Ma a falu zsidóinak birtokában — 40 hold föld van. Az adó nagy. A parasztokat kölcsönökkel támogatja a hivatalos politika, a zsidó földművesek eladogatták, vagy elrekkvirálták tőlük földjeiket. Az a néhány zsidó, aki földjéből él, nehéz gondok között veti el buzáját, kukoricáját... Zsidó testületek és szervezetek, amelyek a ma divatos produktíválást hirdetik, nem sietnek segítségére ezeknek a tetőtől-talpig becsületes munkás zsidóknak... Ezért van, hogy például a 8 gyermekes M. család — 6 fiu és 2 lány — egy leánnyal maradt Jidovicán. A többiek elmentek. Cheszelk Sauerquel lemondó mozdulatot tesz — elmentek... Clujra, Timisoarara, Oradeara — Amerikába.

— Palesztinába? — teszem fel önkénytelenül a kérdést — Palesztinába is vándoroltak?

A jidoviciai zsidók jellegzetesen hegyvidékiek. Hegyi és erdei zsidók. Arcuk duzzad az egészségtől. Hatalmas, megtermett, szálfá emberek mind. És a föld ölen nőttek fel. Szeretik a földművelést és nagy hasznára lennének Palesztinának. De...

— Ugy tudom, tőlünk senki sem ment Palesztinába... Az ok: senki nem törődik velünk. A cionisták megígérték, hogy eljönnek közénk és „felvilágosítanak” bennünket... De ezt sem tették... Magunkra vagyunk hagyva. Csak annyink van, hogy a falu jegyzőségénél kiverekedtem, hivatalosan rendelje meg az Uj Keletet. De ez: titok.

Titok.

Ez a szász és román falvak közé ékelt zsidó falu — szívfolt. Egy darab zsidó valóság. Itt nincsenek kocsmai verekedések, nincsenek falusi „kilengések”. Életük a Somes partján egyhanguan telik. Ha az „áldott Szombat” beköszönt, a zsidó lányok a Cenerenet, az asszonyok tchinot olvasnak és a fiatalberek a beszmedresbe sietnek, ahol imádkozás előtt és után az új, fiatal rebbével való elégedetlenségüket vitatják meg. Fiatal, nehéz ember a rabbi és konok. A jidoviciaiak pedig — hegyi zsidók. Makacsok. Ezért van, hogy sohasem ül el a „kile politika” a faluban.

A zsidó faluban esténként messzi városokról álmodnak a még ittélő fiatalok. Messzi, idegen falvakról, ahol életlehetőséget adnának a két kezükkel dolgozó zsidóknak.

Városról vagy faluról, ahol élni engedik őket.

Ahol van: „parnusze...!”  
Jidovica, december hó.

ADLER HUBERT

— Csalánkiütésnél és bőrvizketésnél a gyomor és béltraktus reggel felélekor egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvízzel feltétlenül kitisztítandó. Az orvosok ajánlják.

## Munkás Mozgó

Karácsonyi műsora. Előadások: 3, 6 és 9

## Robban a bánya

Izgalmas cowboy dráma.  
Fősz.: Georg O'Brien és Irene Hervey.

## Menyország a földön

Exotikus milióban játszódó filmdráma.  
Fősz.: John Boler és Glorin Swanson.

# KARÁCSONYKOR

Pénteken, szombaton és vasárnap egész nap

délelőtt 11 órakor is

SHIRLEY TEMPLE

legszébb filmje a SZEGÉNY GAZDAG KISLÁNY a

CAPITOLBAN

Elmozdították állásából a kubai elnököt

HAVANNA, december 24. Az a konfliktus, mely a gubai parlament és a kubai köztársasági elnök között az elnöknek a cukorilletékekkel kapcsolatos vétője miatt kitört, az elnök vereségével ért véget. A szenátus tegnap öt órai tárgyalás után elmozdította Gomez elnököt. Az új elnök automatikusan Laredroba lett.

Az ország összes faüzemei felvették a munkát

Nagy fellendülésnek indult a romániai fatermelés. Az angol és olasz piac lehetőségei

Targumures, december 24. (Az Uj Kelet tud.) A muresvölgyi faüzemekben hónapok óta teljes munka folyik. Ezzel az egész környék, amelyet éveken keresztül a legsúlyosabban érintett a krízis, hiszen a székely vidékek jóléte elsősorban a faüzemek működésétől függ, új fellendülésnek indult és sokezer munkás, valamint tisztviselő kapott munkalehetőséget.

Munkatársunk az újjáéledő faipar egyik ismert képviselőjével, dr. Darvas Ödönnel folytatott beszélgetést a fatermelés új lehetőségeiről. Dr. Darvas Ödön most tért haza külföldi utjáról, melynek során Palesztinát és Olaszországot is érintette.

— A faüzlet — mondotta informátorunk, az általános pangás után 1934-ben indult meg, amikor engedélyezték Magyarországot felé a faexportot. Ezután indult meg az építkezési láz az országban, mely a muresvölgyi fatermelést élénkebbé tette. 1936-ban valamivel csökkent az építkezés, ami a lej szilárdságában leli magyarázatát: most az emberek nem sietnek, mint a mult években, vagonukat ingatlanba fektetni.

— A fatermelést az építkezés csökkenésében kárpótolta az angol piac, mely most óriási mennyiségű fát emészti. A megindult nagyméretű építkezéseknél nem rekesztik ki a nemzetközi nevi romániai fát, melyből nagy mennyiségre van az angol építőiparnak szüksége.

— Az angol piac, mely jó angol fontos üzletek lehetőségét nyitja meg az ország fatermelés számára, nem az egyedüli lehetősége azonban a fatermelésnek. Olaszország, az abesszin háború kapcsán elleni meghírvetett megtorlások miatt teljesen elfogyasztotta famennyiségét. Ha Románia és Olaszország között megfelelő kereskedelmi egyezmény jönne létre, ez talán még nem is tapasztalt fellendülést jelenthet a román faipar számára. Most ugyanis má: nemcsak az olasz piac és a gyarmati építkezések, de Abesszinia hatalmas területe számára is megnyílik az exportlehetőség. Anglia és Olaszország az új hódításai a fatermelésnek, melynek emelett megmaradnak régi piacai: Magyarország és a keleti államok. A nemzetközi fabizottság Románia fatermelését 260.000 standarban állapította meg. Nagyon valószínű, hogy a mai lehetőségek mellett ez a mennyiség nem is lesz az exportörök számára elegendő. Magyarországon most kissé válságos helyzet állott elő azzal, hogy

az eddigi, az egész piacot uraló fatermelési vállalat koncessziója lejárt. Mindemellett valószínű, hogy a kérdés rövidesen rendeződik és a magyarországi bevitelnek nem lesznek komoly akadályai.

— Rendelkezésünkre áll Palesztina nagy piaca is. Most, az arab zavargások után, ott újra megindult az építkezés és a palesztinai építőipar ugyszólván teljesen a román fára van beállítva. Ilyen körülmények között az összes romániai faüzemek megkezdték működésüket, olyan tempóban, amelyre csak a konjunktúra éveiben volt még példa.

Ami bizony már ráfér a romániai faüzletre. Evek óta várják a fellendülést és ez alatt a faüzemek százai emésztődtek fel és emberek ezrei maradtak munka nélkül.

Benczel Béla.

## 650 lejért utazhat Bucuresstibe és vissza

Indulás minden hétfőn este 8.25, visszautazás szerdán este 8.45.

Utazásaink gyorsvonattal külön Pullmann-kocsiban történnek. Biztosítsa helyét jó előre. Jegyek válthatók:

„CENTROPA” utazási vállalat képviselete „AGIMEX” ügynökségnél CLUJ, Piata Unirii 3. Telefon: 2-29.

## DANDY harisnyagyár R. I.

Satu-Mare. Telefon 263. Gyártja a legegységesebb férfi harisnyákat, zoknikat és női harisnyákat.

20 százalék kedvezmény

női kabátokból!

Legújabb szövetszerűlegességek!

Óriási választék női, férfi- és gyermekkabátokban!

# MASSIER

CLUJ, Piata Unirii No. 21

Méretszabóság!!

Legújabb szövetszerűlegességek!

Óriási választék női, férfi- és gyermekkabátokban!

# SPORT

## A tervezett reformok megbeszélése végett értekezletre ülnek össze a Nemzeti Bajnokság egyesületei

Cluj, december 24. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság A) és B) csoportjai mai beosztásán változtatni hivatott tervek értekezletre ülnek össze a Nemzeti Bajnokság egyesületei. Mind az A), mind a B) csoportok tagjai idegességgel figyelik a váratlanul felszínre került tervek híreit. Természetes volt tehát, hogy amit a tervek komolyabb formát öltenek, nem maradhat el az érdekelteket egyesületek reakciója.

A tervebe vett reformok ügyében a bucu-resti divíziós egyesületek teszik az első lépést. Mint bucu-resti híradás közli, a fővárosi sportegyesületek január elején értekezletre ülnek össze, amelynek napirendjén egyedül a reformtervek fognak szerepelni.

Mint hogy azonban a terv nemcsak a fővárosi, de a transilvaniai egyesületeket is érdekli, biztosra vehető, hogy a közeljövőben az összes egyesületek közös értekezletet tartanak, hogy az ügyben szavukat hallassák. Az erre vonatkozó kezdeményezés már megtörtént.

### Gazdag a téli vívóprogram

Január 23. és 24-én rendezik Cluj vívóbajnokságát

Cluj, december 23. (Az Uj Kelet tud.) A téli idény legnépszerűbb teremsportja: a vívás — az idény beálltával kezdetét vette. Az összes termekben a mesterek szorgalmas munkával végzik tanítványaik előkészítését, mert alig pár nap és itt az első verseny, amelyen már teljes felkészültségű tagokkal kívánják a versenyteremben megjelenni.

Természetes, hogy túl a mesterek ambícióján, a versenyzők is komoly előkészületeket tesznek a téli vívóidényre. A vívósport az utóbbi időkben fellendülésnek indult és úgy néz ki, hogy ebben az évben ez a fejlődés még fokozódni fog. Különösen Clujon igen számos azon fiatal tehetségeknek a száma, akiknek a plánszon való megjelenését az érdekeltek érdeklődéssel várják.

A kerületi vívószövetség, amely Clujon székel, pár nappal ezelőtt tartotta ülését, amelyen az idény vívóprogramját összeállította. Eszerint a szezon versenyprogramja január 23-án veszi kezdetét, amikor is Clujon a Vivó Club rendezésében Cluj város vívóbajnokságai kerülnek eldöntésre. A versenyprogram egyébként a következő:

Január 23—24: Cluj város vívóbajnokságai a Vivó Club rendezésében. Fegyvernemek: férfi tör- és kardvívás, női törvívás.

Február 7: Arad város bajnokságai a Hakoah rendezésében. Fegyvernemek: férfi kard, tör és párbajtőr.

Február 13—14: Satumare város bajnokságai az Olimpia CFR rendezésében. Fegyvernemek: férfi kard- és törvívás, női törvívás.

Február 27—28: A CAC nemzetközi versenye.

Március 13—14: Oradea város bajnokságai az ASO rendezésében. Fegyvernemek: férfi kard- és törvívás, női törvívás.

Március 20—21: Timisoara város bajnokságai a CFR sportklub rendezésében. Fegyvernemek: férfi tör-, párbajtőr és kardvívás.

Április 3—4: A CAC „Jubiláris” és „Jósika”-kupa-mérkőzése.

Április 17—18: A CAC „Viola” és Schenker-kupaversenyei.

Május 15—16: Timisoara kerületi bajnokságai a CFR sportklub rendezésében. Fegyvernemek: férfi tör- és kardvívás.

Május 29—30: Tg-Mures város bajnokságai az MSE rendezésében. Fegyvernemek: férfi tör- és kardvívás.

Ezekre a versenyekre a kerületi szövetség egyeséges nevezési díjakat állapított meg és pedig egy fegyverre 50 lej, kettőre 80 lej. A nevezési díjak és belépődíjak 10 százaléka a versenyek után két napon belül a kerület címére elküldendő.

Asztaliteniszszövetség Palesztinában. Tel-Avivból jelenti az ITA: Pár nappal ezelőtt alakult meg Palesztinában az asztaliteniszszövetség, amelynek az az elsődleges célja, hogy Palesztina legjobb asztaliteniszeseit összegyűjtse és egybehangolja csapatalakítás céljából. A szervezők és tevékenyekök egyike Finnberg, aki a Makkabiadan győ-

### Zsidó sportélet Amerikában

Két zsidó sportegyesület működik Newyorkban

Newyork, december 24. A második telavivi Makkabián résztvevő zsidó sportolók száma és tudása adta az impulzust a Makkabi Világszövetségnek arra, hogy Amerika zsidó sportolói zsidó sportegyesületekbe tömörítsék. Ezt a szerepet a telavivi Makkabi Amerikában járt labdarugócsapata végezte el, amelynek tagjai széleskörű propagandát fejtettek ki és működésükkel elérték, hogy pár nap múlva Amerikában hivatalosan megalakul a Makkabi Szövetség.

Newyorkban nem sokkal ezelőtt két zsidó sportegyesület alakult. Az egyik a newyorki Barkochba, amelyet a berlini Barkochba emigrált tagjai alakítottak. A newyorki Barkochba jelenleg 65 aktív sportolót számol. A newyorki Barkochba futballban, tornában és úszásban fejt ki sporttevékenységet. Newyork másik zsidó sportegyesülete a „Newyork Masada Athletic Division”. A Masada a newyorki ifjus cionisták sportegyesülete, amelynek keretei között a zsidó ifjuság főleg atlétikában fejt ki sporttevékenységet. A Masada öt városnegyedben működik mint atléti-

A legfényesebb  
**Szilveszter-estét**  
csak a  
**PALACE HOTEL SINAIA**-ban töltheti el  
Idejében gondoskodják szobákról. Sürgőnycim: „Palace” Sinaia. Telef. 225 és 226.

kai alcsoport. Ezenkívül azonban az egyesület rendkívül nagy súlyt helyez a tornára, amelyet a Németországból emigrált, ismert Makkabi-vezető, Erich Sonn vezet. A Masada a továbbiakban futball és könnyűatlétikában működik. Utóbbi szakosztálynak tagja a telavivi Makkabiadan győztes Hoffmann és Sybil Koff. zött, de aki különben a világ legjobb tiz versenyzője közé számít.

### Cluji játékosok alkotják a B) válogatót keretjét

Halasztást szenved a túra?

Cluj, december 24. A román B) válogatott tervbevétt túrája mégis halasztást szenved. Erre az adott okot, hogy a görög szövetség január végéig nem tud megfelelő időpontot programjába beiktatni a román B) csapat fogadására, már pedig csak Törökországba nem mehet a román csapat, minthogy ez anyagilag nem fedezi a szükségleteket. Most a törököktől függ, hogy január eleje helyett

közepén fogadják-e a román labdarugó kombináltat.  
Luchide főtitkár egyébként keretet állított fel, amelyben azok a játékosok foglalnak helyet, akik a tervbevétt turán számbajöhetnek. A keret a következő: Kapusok: Dávid CAO, Radulescu Rapid; hátvédek: Suciulescu Unirea Tricolor, Rosculet Rapid, Felecan I Victoria; fedezetek: Munteanu Victoria, Pop Victoria, Nistor Victoria, Cuedan Rapid; csatárok: Capusan Victoria, Bodola CAO, Ploesteanu Universitatea, Sonni Niculescu Unirea Tricolor, Cociuban II Victoria, Lengher Rapid, Bogdan Rapid, Szöke Crisana. Amennyiben az elhalasztási kért a török szövetség honorálja, a román B) válogatott csapat január 19-én indul hajón Constantából.

A Haggibor futballszakosztályának értekezlete. A Haggibor futballszakosztályának vezetősége értesíti összes játékosait, hogy december 26-án, pénteken délután 4 órakor az egyesület otthonában (Str. Ratiu 1, a Vilamosmű volt épületében) értekezletet tart.

## APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőnek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha poróbelielyeg mellékelve van.

Régen fennálló, bevezetett cikketek gyártó textilüzem betegség miatt működő társat, eseleg haszonrészt keres. Cim a kiadóhivatalban.

Szentpáli szeszgyár december 28-tól megtekinthető, részletekben is eladó. Fischer Miklós Baiamare. Telefon 135.

Elismerten legtitásabb, garantált kóser libaháj kilónként 36 lej, füstölt libamell kilónként 70 lej. Pontos, figyelmes kiszolgálás. Steiner Mórné Arad, Piața General Cernat 11—12.

Jéggyár eladó napi 7000 kgmos 150.000 leiért, Teretean, Arad, Bulev. Carol.

Fiatal házaspár keres különbejárato modern butorozott szobát fürdőszobával belvárosban. Telefon 654.

Fényes benősülési lehetőség. Havi 12—15.000 lej biztos és állandó állásra tehet szert olyan zsidó vallású, 32—34 éves, nagy-műveltségű fiatalember, aki lehetőleg németül, románul és franciául is tud, nősülés esetén. Ajánlatokat e lap kiadójába „Gyári vállalat” jelige alatt.

Kiadó két szoba mosdóval, új parkett, új festés, rendelőnek, irodának, garconnak. Memorandumul 6.

Biztos jövő. 26 éves leányomnak olyan művelt férjet keresek, akinek részére tekintélyes és szép jövedelmű állást biztositanék gyarámban. Megkereséseket a kiadóba a „40 éves körültek” jeligére.

Gazdasszonyi állást keres fűrészüzemi tisztviselő konyhán jól főzni tudó nő. Szilveszterné, Cluj, Bratianu 11.

Hozomány helyett előkelő pozíciót, jó fizetést biztositanék olyan 34—37 év körüli, kereskedelmileg képzett, esetleg ügyvéd, vagy mérnök részére, aki a hazai 3 nyelvet bírja és esetleg franciául is tud, azon esetre, ha hugomat feleségül veszi. Levelek „Országos vállalat” cim alatt a kiadóban.

Január elsejével egy nagy iparvállalatnál betöltendő vezetőállást nyerhet el azon 33—35 éves, kereskedelmi képzettségű és nyelvtudással bíró fiatalember, aki rokonomat feleségül veszi. Jelige: Nem hivatottak ne molesztáljanak” a kiadóba.

Francia leckéket ad szoba vagy szerény díjazás ellenében. „Párizsban végzett” jeligére a kiadóba.

Fogorvos Uraknak! Kíválóan bevezetett fogászati rendelő Cluj legjobb helyén, felszereléssel együtt, azonnal átadó — külföldre való elköltözés miatt. Ára 60 ezer lej készpénz. „Brillians alkalom” jeligére a lap kiadóhivatalába.

Azonnal kiadó egészséges uccai szoba konyha mellékhelyiségekkel. Traian 61.

Orvosspecialista, 35 éves, izr., jömegjelenségű házasság céljából levelezne hozzáilló, nagyon intelligens, vagyonos urinóval. 1½—2 milliós ingatlan, vagy vállalata legyen. „Jövedelem 400 ezer” jeligére.

Hosszu praxszissal és felszereléssel rendelkező kozmetikus nő betársulna, esetleg állást vállalna. „Kozmetikusnó” jeligére a kiadóba.

Doktor fiatalember, aki 1 millió lejjel rendelkezik, nősülni óhajt magához illő leánnyal, akinek szintén 1 millió lej hozománya van. „Boldog jövő” jeligére a kiadóba.

Kiadó szép butorozott szoba kapumelletti bejárattal fürdőszobahasználattal. Str. Gen. Berthelot 25.

Kiadó különbejárato butorozott szoba fürdőszobával. Calea Decebal 51.

Jól bevezetett deszkakartár társat keres. Cim: Str. Bucuresti 19.

Érettségizett, gépirni tudó, perfekt román, magyar urileány, ki franciául is beszél, titkárnői, gépirnői vagy más megfelelő állást keres. „Jó munkaerő” jeligére a kiadóba.

Férjhez adnám husz éves, nagyon szép, intelligens, házias leányomat. Hozománya 250 ezer lej értékű ingatlan és két szoba butor.

Huszonnégyszázharminckét éves izr., biztos egzisztenciájú, minden információt kibíró fiatalemberek csakis teljes című levelet kérem „Házasság” jeligére a kiadóba.

Suche intelligentes perfect deutsch, rumänisch sprechende Erzieherin neben meinen 8 jährigen Euben. Adresse: Regele Carol II. 112.

Jól bevezetett kereskedelmi cég detailüzlettel és engrosüzlettel 100.000—150.000 lejjel keres közreműködő társat vagy a fenti összeggel rendelkező egyénnek utazói, illetőleg raktárnoki állást biztosít, tőkéje árval lefedezve. „Rentabilis 1937” jeligére.

Fűzők, melltartók és művirágok a legszébb kivitelben Schönfeld Hédi szalonjában készülnek. Economia könyvre is. Regina Maria 11, I. emelet.

Naponta frissen fejt kóser tehén és bivaly tej — házhoz szállítva is — kapható Schwartz Ignácól, Str. Gen. Poetas 23.

Kitűnő ort. kóser vegetárius ételék és sütemények a legolcsóbb ártan kaphatók ADLER-nél, Str. Regele Ferdinand 23, I. emelet balra. Ugyanott esküvők, barmitce-línepek, brisszek és teadínárok rendezést vállalják.

## Kókusz-szőnyeg,

lábtörő, grádlí,

## butorszövet,

plüss, airik, butorrugó és mindenféle

## kárpitos-kellékek

### Magazinul Tapitex S. A.

CLUJ, Calea Regele Ferdinand No. 9. Telefon 14-52

Zsák, zsinag, kötél, ponyva, kender- és juta-gyártmányok

PÉNTEK  
az e  
Na  
(Transz  
A fiatal  
már a vilá  
galmunkba  
kezdte irod  
sok nagysá  
nak és Kl  
felfedezte  
Bistritzkie  
átható lát  
sámsóni er  
A poeta  
és szük v  
siloach kri  
rult és eze  
ból sokszo  
lágába.  
Népe ira  
lénységét  
és messiási g  
a gálat sz  
méje.  
Az idős  
aki oly na  
átérezné a  
lását és t  
szem ható  
dén és ke  
pének teh  
mint Natl  
és éjszaki  
veiben. M  
zsidó népi  
sége és c  
alkotásait  
Tulajdon  
mélyben.  
nem enge  
csont-torn  
Bistritzki  
magának  
munkájá  
választott  
ságos hel  
ott van.  
ség. Ezé  
sát” és  
az élet.  
mindenma  
lenbe és  
írásaiban  
lakisága,  
lati mun  
és ebben  
Meleg  
kit a zs  
tud vom  
gondvisé  
csot és  
a lelki  
mint sa  
Aki n  
ben, an  
nem is  
tés, am  
munkba  
Mikén  
sett Ist  
re, ugy  
szívéhez  
hoz és  
Mi is  
rünkben  
a zsidó  
— L  
ünnepn  
időben  
— M  
tegnap  
ahol a  
után,  
Maniu

# AVERUS

az elsőrendű borotvapensek

## HIREK

### Nathan Bistrizki

(Transzilvianai látogatása alkalmából)

A fiatal nemzedékhez tartozik, jóllehet már a világháború előtt tünt fel a mi mozgalmunkban. Klausner „Hasoliach”-jában kezdte irodalmi pályafutását. Innen indult el sok nagysága a zsidó reneszánsz-mozgalomnak és Klausner érdeme, hogy annak idején felfedezte ezt az öserőt, amely Nathan Bistrizkiben jelentkezett. Már első esszay-írástól látásról, felfelé ívelő szárnyalásról és sámsoni erőről tanuskodtak.

A poéta-lelek számára azonban nyomasztó és szűk volt a keret, amelybe mint a Hasiloach kritikusa, józan és logikus bírálója szorult és ezé-t tudás világos, he hideg sátrából sokszor menekült át a miszticizmus világába.

Népe iránti rajongó szeretet hatja át egész lényét és dus aranyzállal szövi át lelkét a messiási gondolat, népe felszabadításának és a gálat szenvedéseiből való kiváltásának eszméje.

Az idősebb cionisták között kevés akad, aki oly nagy figyelemmel kísé né és annyira átérzné a zsidó ifjúság minden megmozdulását és törekvését az ősi föld felé és kevés szem hatolt át annyira a messiánizmus ködén és kevés szív érezte oly fájdalmasan népének tehetetlen áhítozását a megváltásra, mint Nathan Bistrizki írásaiban: a „Napok és éjszakák” és „Sabbataj Zwi” című műveiben. Minden írása lélektani tanulmány a zsidó népről. De héber nyelvezetének szépsége és csiszolt iránya is mesterművé avatja alkotásait.

Tulajdonképpen poéta és tudós egy személyben, de a népe iránti köteleltségérzet nem engedi meg, hogy az elmélet elefántcsont-tornyában ülve nézze az eseményeket. Bistrizki leszáll a nép közé és részt kér magának reneszánsz-mozgalmunk minden munkájából. Bistrizki nem ismeri a kiválasztott ember fagyos gögjét, aki kiváltásos helyzetet vindikál magának. Mindenütt ott van, ahol tette és munkára van szükség. Ezért gyakran hagyja el „parnasszusát” és odamegy, ahol legélelnekben zajlik az élet. Az örökkévalóság régióiból átszáll a mindennapi élet birodalmába, a múltból a jelenbe és a romantikából a realizmusba, de írásaiban sehohsem érezhető lényének kétlakisága, mert akár szellemi, akár gyakorlati munkát végez, mindig egész lényét adja és ebben áll különleges ereje.

Meleg és mélyeséges szeretet fűzi Bistrizkit a zsidó ifjúsághoz, amelyet büvökörebe tud vonni. Ugy látszik, az ő kezébe adta a gondviselés az ifjúság lelkéhez vezető kulcsot és olyan otthonosan érzi magát ebben a lelkivilágban és úgy ismeri a járást abban, mint saját lelkületében.

Aki nem látta Bistrizkit az ifjúság körében, amint a cionizmus tanait hirdeti, az nem is foghatja fel, mit jelent az a küldetés, amit Bistrizki tölt be a mi mozgalmunkban.

Miként a chaszidizmus új mezsgyét keresett Isten szolgálatára és a seihma elérésére, úgy Bistrizki is hét utat tört az ifjúság szívéhez, hogy visszavezesse azt a zsidósághoz és önmagához.

Mi is azzal a szeretettel fogadjuk őt körünkben, amellyel ő szereti a zsidó népet és a zsidó ifjúságot. **Jacob Cucer**

— Lapunk legközelebbi száma, a közbeeső ünnepnapok miatt, kedden reggel a rendes időben jelenik meg.

— Maniu Stana de Valen ünnepel. Maniu tegnap Clujról Stana de Vale-ra utazott, ahol a karácsonyi ünnepeket tölti. Ünnepek után, mint a bucaresti lapok tudni vélik, Maniu külföldre megy két hétre.

Megbízható, elegáns és olcsó

## ruhát

csak

### Silberger Ernő

ujdonnan megnyitott uridivat szabószalonja készít C. Reg. Ferdinand 2/a Dus szövekraktár. Platsintár felett.

— Ma érkezik haza Antonescu. Bucurestiből jelentik: Tegnap este Bucurestibe érkezett Crețeanu meghatalmazott miniszter, aki elkísérte Antonescu külügyminisztert párizsi útjára. A külügyminiszter ma érkezik az Orient-expresszsel. Lehetséges, hogy Antonescu előbb kiszáll Sinaia-ba, hogy jelentést tegyen az uralkodónak utja eredményeiről.

**Szép asszonyok hí barátja a LYSOFORM!** Használjon valódi LYSOFORM-ot, hogy megszabaduljon az örökös félelemtől, a rettegett következményektől, hogy védekezhesen a kellemetlen meglepetések ellen, akadályozza meg a fertőzést, a baktériumok, a nem kívánatos csirák megtelepedését. Nyugtassa meg magát rendszeres és idejében alkalmazott valódi LYSOFORM öblítésekkel. A biztos hatása és megbízható LYSOFORM csak zárt üvegben valódi, kímérve nem kapható.

— Svájc elismeri Olaszország abessziniai hódítását. Rómából jelentik: Svájci itteni követe közölte Ciano gróf külügyminiszterrel, hogy kormánya elismeri Olaszország felségjogait az abesszin terület felett és abessziniai alattvalóinak érdekeit a római követség fogja képviselni.

Használja a

## Perlott fogpasztát fogport és szárvizet

Figyelje meg kiváló üdítő ízét és erősen fehérítő hatását. Az összes szaktekintélyek által, mint legjobb készítménynek elismerve.

— Egy Vicoliver nevű amerikai színész házasságot kötött Winston Churchill leányával. Newyorkból jelentik: Vicoliver nevű színész ma délelőtt Newyorkban házasságot kötött Winston Churchill leányával, aki, mint ismeretes, megszökött szüleitől, akik ellenzék, hogy táncosnői pályára lépjen. A fiatal házaspár holnap indulnak Angliába.

— A kritikus életkorban reggelenként egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviznek valóban áldásos hatása van. Az orvosok ajánlják.

— Rövid hírek mindenünne. Victor Emánuel királyt tegnap könnyebb természetű sebész beavatkozásnak vetették alá. — A texasi Dallasban lezuhant egy próbarepülőgép. Két pilóta és három utas, köztük a helyi repülőgépgyár igazgatója életét veszítette. — Legújabb híradás szerint a mexikói neuarosítai bányászerecséltenség áldozatainak száma 44. Huszonhárom állapota súlyos. — Danzigban a nemzeti szocialista párt 20 tagját letartóztatták. Azzal vádolják őket, hogy a párt érdekeivel ellentétes működést fejtettek ki.

## Január 4-én megnyitom

egészen modern

## női fodrász-szalónomai

P. Mihai Viteazul 39 alatt (Vlad mellett) Ferencz Irén.

— Házasság. Déri Edith Cluj és Rudas Ödön Budapest f. hó 22-én házasságot kötöttek. Minden külön értesítés helyett.

— Eljegyzés. Sonnenwirth Nusi Oradea és Bubi Melamed Sibiu jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

**Juhász Vilmos: Az inkák birodalma.** Jelentős munkával gazdagodott a népszerű magyar tudományos irodalom. A terjedelmében is tekintélyes kötet címe: Az inkák birodalma, szerzője Juhász Vilmos, a kitünő tudós és író, akinek legutóbbi, Középkamerikai felfedezését tárgyaló műve, Az Aranyföld hajósai is megérdemelt sikert aratott. Mostani könyve Délamerika felfedezésének lebilincselően érdekes történetét monja el élvezetesen, ismertette a délamerikai indiánok őstörténetét, ősi vándorútjukat az óvilág titokzatos régióiból az Andok vad sziklavilágába, az inkáknak: a nap fiainak ősi kultúráját, ősi gazdagságát. Az inkák birodalma tatongó hézagot pótol a művelt, laikus ismerettségében, de méltán kelti fel a szakember érdeklődését is. A nagyméretű, vaskos kötet, amely gyönyörű fényképmellékletekkel van gazdagon illusztrálva, az Athenaeum földrajzi sorozatában jelent meg és katonálva 132 lej minden könyvkereskedésben, vagy Lepagenál Cluj. Kérje az Athenaeum újdonságok teljes jegyzékét.



## A patkó SZERENCSET HOZ

A szent ünnepek alkalmából a BOURJOIS cég, egy patkóalakú dobozban elhelyezett, bájos üvegcsében bocsátja előkelő és hűséges vevőközönsége rendelkezésére az elragadó finomságu

„SOIR DE PARIS”  
„MON-PARFUM”

parfümökét.

ÁRA: Lei 115.—

## BOURJOIS

PARIS

— Díjtalanul kell kiállítani a rendőrségnek a nyugdíjasok életben létét igazoló iratát. A rendőrség egy idő óta 440 lej illeték lefizetése ellenében állította ki a nyugdíjasok bizonyítványát, amellyel azok életbenlétiüket igazolják. A nyugdíjasok sérelmesnek tartották az illetéket, annál is inkább, mert a multban ezért nem kellett semmit fizetniük. Az ardeali és banati Nyugdíjas Szövetség elnöke, Pop Valér volt kormánybiztos táviratilag kérte a belügyminisztertől az illeték eltörlését, amelyre a belügyminiszter ugyancsak táviratilag hozzájárulását adta. A belügyminiszter intézkedése nagy meglepetést váltott ki a nyugdíjasok körében.

— A cluji alamizsnát megváltó egyesület akciói. A cluji DCER DALIM című alamizsnát megváltó egyesület, — amit ismeretesen nyolc hónappal ezelőtt, mozgalmat indított abból a célból, hogy a zsidó kereskedőket megkímélje a koldusok zaklatásától. A Bet Avrohom imaegyesület égisze alatt működő egyesület havi fix összeget kér tagjaitól, amivel kielégíti a koldusokat. Az egyesület eddigi működésével beigazolta, hogy az akcióra szükség van. Közel 150 koldust támogat az egyesület és az egyszeri segély megmenti a szerencsétleneket a legelemből téli nélkülözésektől. Utóbbi időben a magánházak részéről is, érdeklődés nyilvánult meg az akció iránt. Különösen a zsidó nőegylet néhány vezetőtagja előkészítő munkát folytatott már eddig is olyan irányban, hogy — az általános óhajnak megfelelően — a magánházakra is kiterjessze az alamizna megváltási rendszert, hogy végre ezen lealacsonyító és minden emberi önérdetét mélyen sértő koldulást az egész város területére beszüntethető legyen. A megváltási összegek kifizetését elfogadják: Fratii Boskovitz Regina Maria 15. Rosenzweig Máté Reg. Ferdinand 119. „Pata” bórkereskedés Cipariu 5. Réger Fülöp Piata Mihai Viteazul 7. és Chevra Kadischa Str. Masaryk 9.

— Cáfolyák Lipót belga király és Fedora dán királyi hercegnő eljegyzésének híré. Brüsszélből jelentik: A svájci távirati iroda cáfolya egyik brüsszeli lap híré, amely Lipót király és Fedora dán királyi hercegnő eljegyzéséről szölt.

— Eljegyzés. Maria Achim és Florian Vasutiu hirlapíró (Satumare jegyesek. M k. é. h.

— Haggibbor tea-délután. A Cristal Palace igazgatósága december 27-én, vasárnap délután 5 órai kezdettel a Haggibbor sportegyesület javára tea-délutánt rendez.

— Jobb egy palack Diana sóborszesz, mint 2 heti ágybanfekvés.

— Székely Béla: Az antiszemitizmus és története 380 lap. Tabor-kiadás 106 lej. Lepagenál, Cluj. Postán utánvétellel. Kérje a Tabor-kiadványok teljes jegyzékét.

## Finom porcellánok.

legszebb dísztárgyak, szervizek és pippek, eredeti Kobalt díszporcellánok.

képkerekek és festmények nagy választékban, olcsó áron!

## „PAX” Cluj, C. Victoriei 6

— Cluj, Transzilvania fővárosa fejezte be 1936. évnék szerencse láncaát. Számtalan cikkeinkben már ismertettük a közönséggel azt a szociális munkát, melyet a Loteria de Stat teljesít, nem beszélve azon óriási nyereségekről, amelyeket játékosainak szétoszt. A cluji Colectura Oficiala most is, hű és kitartó játékosainak meghozta a szent ünnepek-e azt a jó hírt, mely 10 cluji családot boldoggá tett. Az 500.000 lejes főnyeremény 61017. számú dupla szériában a következőknek lett elosztva: G. Vladareanu ur, a cluji pénzügyigazgatósági tisztviselő, Gh. Saravan urnak, clujmegyei tisztviselő, S. B. urnak, cluji nyugdíjas tisztviselő, Steluta Petrescu 4 hónapos kislánynak, Csepregy és Veres urnaknak a cluji Dermata-gyár tisztviselői és két albaiuliai és satumarei kereskedőnek, kik nem óhajtlák nevüket közlé tenni. Ugyancsak a Colectura Oficialaban lett nyerve a 1.000.000 lejes főnyeremény 43.306. S. I. számmal, mely egy gormegyei falusi aszszonynak lett eladva, az Oficiale P. T. T. által.

## Központi fűtés-berendezések

minden lakás részére külön a fűdőszobai kazánból való fűtéssel. Megrendelhetők MARKO V. okl. gépészmérnöknel CLUJ, Calea Regele Ferdinand 43. Telefon: 453.

# UJ KELET Legújabb hírek

## A Tatarescu-kormány április elseje előtt visszavonul a hatalomtól!

**Az ülésszak befejezése előtt a miniszterelnök expozé fog tartani az elvégzett munkáról**

Bucuresti, december 24. (Az Uj Kelet tud.) A karácsonyi szünet természetesen felfüggesztett minden politikai tevékenységet. A politikusok nagyrésze elutazott a fővárosból. Tatarescu miniszterelnök Predealon, Sassu földművelésügyi miniszter Constantában, Canciov pénzügyminiszter Bacauban, Iuca belügyminiszter Giurgiuban tölti az ünnepeket. Inculeț a fővárosban marad. Costinescu dr. Rómába, Franasovici, Djuvara és Alimanisteanu miniszterek Párizsba, Pop Valer Clujra, Negura Vasluiba, Iamandi Iasiba utazott. Mihalache dobresti birtokán, Averescu marsall Severingben, Argetoianu Sinaiaiban, Iunian Bécsben, Vaida Clujon, Dinu Bratianu Bucurestiben, Madgearu Sinaiaiban és Saveianu kamarai elnök Párizsban ünnepel.

Politikai körökben élénken kommentálják a Viitorul főlényes hangú cikkét a liberális kormány hatalmon maradásának idejéről. Szemben a kormánylappal, amely még egy esztendő kormányzást igényel a jelenlegi kabinet számára, a miniszterelnök kijelentette a liberális párt állandó bizottsága előtt, hogy a jelenlegi parlamenti szesszió bezárása és a jövő évi költségvetés előkészítő munkálatainak befejezése után kész visszavonulni a hatalomról. Tatarescu állítólag hangsúlyozta kollégái előtt, hogy ez a terminus semmiesetre sem fog a jövő évi április elsején túl terjedni. Lemondásával meg kívánja könnyíteni az uralkodónak a politikai válság megoldását.

Ezek a kijelentések természetesen élénk meglepetést keltettek. A liberális párt legfelsőbb fóruma előtt ezuttal először merült fel a kormányról való távozás kérdése. Ugyanakkor szóba került az alkotmány módosításának ügye is. A kormány tagjai teljes határozottsággal állítják, hogy a parlamenti ülésszak lezárása nem fogja magával hozni az alkotmányozó nemzetgyűlés összehívását. Az illetékes tényezők egyetértettek abban, hogy a pillanat nem alkalmas Románia alap-törvényeinek bármilyen megváltoztatására.

Ami már most a kormányutódlás kérdését illeti, a miniszterek egy része határozottan állítja, hogy jobboldali kormányformáció nem jöhet hatalomra. Állítólag a jobboldali pártok maguk is meggyőződtek arról, hogy pillanatnyilag nem lehetnek reményeik, helyesebben szólva, hogy a külpolitikai viszonyok nem alkalmasak olyan kormányformáció számára, amelynek Románia hagyományos külpolitikájával ellentétes felfogásai volnának. A következő kormányt fenntartás nélkül folytatnia kell a jelenlegi külpolitikát, teljesíteni a felfegyverkezési programot és olyan belpolitikai vonalon haladni, amely alkalmas a szenvedélyek lecsillapítására. A nemzeti parasztpárt minden valószínűség szerint szerepet fog játszani a kormányutódlás kérdésének megoldásánál.

A karácsonyi szünet után meg fogják gyorsítani a költségvetés előkészítő munkálatait. A költségvetés végösszege csaknem ugyanaz lesz, mint az előző évben volt. Egyes minisztériumoknál kisebb redukciónak lesznek, ezzel szemben lényegesen felemelik az egészségügyi minisztérium büdzsáját. A költségvetés összeállításával kapcsolatosan a kormányon belül távolról sem lesznek oly súlyos nézeteltérések, mint az előző években.

A miniszterek tudják, hogy a költségvetés alkalmazása már egy más kormány feladata lesz. Az ülésszak befejezése előtt Tatarescu miniszterelnök expozé fog tartani a kormány az ország felfegyverkezése terén kifejtett tevékenységéről. A liberális párt propagandája egyrészt a felfegyverzésre, másrészt a konverziós törvényre és az egészségügyi költségvetés felemelésére fog támaszkodni.

Victor Antonescu külügyminiszter ma tért vissza a fővárosba. A külügyminiszter azonnal audiencián jelent meg az uralkodó előtt, hogy jelentést tegyen párizsi tárgyalásairól. A miniszterelnök teljes meglepedésének adott kifejezést a mód fölött, ahogyan Antonescu párizsi látogatása lefolyt. Kormánykörökben meg vannak győződve arról, hogy a látogatás lényegesen megerősítette a Franciaország és Románia közötti barátságot.

Legszébb a ROYAL slágermozgó karácsonyi műsora:

### EGGERTH MARTA

csodás zenéjű, ragyogó kiállítású sláger:

### Valkirálynő

(Újvári koncert).

Partnerei: OTTO TRESSLER, a bécsi Burgtheater bonvivánja, JOE HEESTERS, a világhírű svéd tenorista.

5 kiváló operáriá tüneményes előadása.

Németül beszélő világsláger.

Az ünnepek délelőttjén 11.20 órakor olcsó matiné-előadás: EGGERTH MARTA.

## Delbos tegnap a spanyol ügyekben való beavatkozás veszélyeire figyelmeztette a párizsi német nagykövetet

**A felkelők ismét bombázták a madridi telefonpalotát. A madridi fronton egyébként csend van**

Párizs, december 24. Tegnap a párizsi német nagykövet kihallgatáson jelent meg Delbos francia külügyminiszternek, akivel a spanyol beavatkozás ügyéről tárgyalt.

A francia sajtó foglalkozva a párizsi német nagykövetnek, Delbos külügyminiszterrel tett látogatásával, azt hiszi, hogy a megbeszélés tárgya a spanyol beavatkozás körül forgott. A l'Oeuvre tudni véli, hogy Delbos felhívta a német nagykövet figyelmét arra, hogy a beavatkozás elvét vagy az összes hatalmaknak tiszteletben kell tartaniuk, vagy egyiknek sem. Habár Franciaország magatartása ma nyugodt, mégis a jövőben igazodnia kell a többi állam magatartásához.

Az Echo de Paris azt hiszi, hogy Delbos értésére adta a német nagykövetnek, hogy ha továbbra is német katonák érkeznek Spanyolországba, lehetséges, hogy adott pillanatban nem lehet majd megmenteni még a látogatást sem egy semlegeségi paktumnak.

#### Előnyomulnak a kormány haderői

Madridi jelentés szerint a felkelők tüzérése ismét bombázta a madridi telefonpalotát. Két bomba átütötte a tetőzetet, de emberáldozatok nem követelt. Másik lövedék megölt két gyermeket a palota szomszédságában. A madridi fronton és a városban egyébként csend van.

Egyidejű madridi hivatalos hadszíntéri jelentés szerint a középfreonton tüzérése pár-

baj folyik, amely különösen Taracena és Somosierra körzetében igen élénk. A zendülők repülői bombázták a kormány állásait Románosnál és Majagahondában. Boadilla körül a kormányerők öt kilométert nyomultak előre. A felkelők nagymennyiségű hadianyagot hagytak hátra.

#### Badajost bombázták a kormányerők

A felkelők jelentései szerint a kormány milicái tegnap a Madrid-Valencia közötti úton támadást indítottak. Ez alkalommal Yuge, a madridi védelmi tanács tagja és a kommunista ifjuság vezére súlyosan megsebesült.

Ugyancsak a felkelők hivatalos jelentése szerint a kormány repülői megjelentek Badajos és Merida városok felett, amelyeket bombázzal kezdtek. A polgári lakosság köréből többen meghaltak. Egyelőre 25 halottat és 44 sebesültet számláltak össze. Ennek nagyrésze asszony és gyermek.

#### Ötszáz amerikai önkéntes indul el Spanyolországba harcolni

A Daily Express jelenti, hogy az amerikai szocialista párt közleménye szerint több önkéntes indul Spanyolországba, hogy a kormány oldalán harcoljon. Összesen 500 amerikai önkéntes indul Spanyolországba.

Madrid, december 24. (Rador.) Miaja köztársasági tábornok családtagjait kicsérlették egy fogoly felkelő-képviselő családjával.

## Elvetette a vád anács Boila professor ellentmondását

Bucuresti, december 24. (Az Uj Kelet tud.) Az ilfovi törvényszék vizsgálóbírójának vádirata ellen, amelyben kijárás vétsége miatt emelt vádat Boila Romulus professzorral szemben, a professor ellentmondással élt a vádtanáchoz. Hivatkozott arra, hogy ügyében nem az ilfovi, hanem a clujji törvényszék volna illetékes, de egyébként is a transzilvániai törvények nem büntetik a kijárást. A vádtanács elvetette a professor ellentmondását és így az ügy nemskára érdemben tárgyalásra kerül az ilfovi törvényszék valamelyik szekciója előtt.



Cholesterin tartalmánál fogva: feloldja a fejbőrre felrakódó zsíradékot, fertőtleníti és táplálja a fejbőrt és így előmozdítja a haj növekedését.

Az Egger Petrol azonkívül, hogy gyógyszer, kellemes kozmetikai szer is, amennyiben a hajnak kellemes tapintatot, fényt és illatot kölcsönöz.

## A newyorki rabbi-szeminárium ötvenéves jubileuma

Newyork, december 24. A Jewish Theological Seminary of America (amerikai rabbi-szeminárium) fennállásának ötvenedik évfordulója alkalmából rendkívül érdekes beszédet tartott Herbert H. Lehmann, Newyork állam kormányzója a szeminárium növendékei előtt. A kormányzó többek között a következőket mondotta:

— Háború, gazdasági nyomor és türelmetlenség — ez a három főkérdése a civilizációnak. A vallás kell hogy megváltsa a világot. Ebben a műben jelentős szerep vár a zsidóknak.

— A nemzeti szocialista rezsim, mely lábbal tiporja az igazságosságot, félelemből veti meg a zsidókat, mert a zsidó etikában látja az ellenségét. De talán a jövőben a becsület jele lesz a gyalázat jele, amelyet a náci akarnak a zsidókra ragasztani.

## LEGUJABB SPORT

### Karácsonyi jégbokki torna Clujon

Cluj, december 24. (Az Uj Kelet tud.) Mint arról már hírt adtunk, a karácsonyi ünnepek alkalmából Clujon jégbokki tornát bonyolítanak le. A tornán a targumuresi Mures mellett a két clujji együttes, az Universitatea és KKE vesznek részt. A mérkőzések érdekességét fokozza, hogy a torna tiszteletdíját, egy értékes ezüst kupát, Buteanu Aurel dr. ajánlotta fel. A torna programja a következő:

Pénteken: Mures—KKE.  
Szombaton: Mures—Universitatea.  
Vasárnap: Universitatea—KKE.  
A jégbokki torna mérkőzései mindhárom napon a sétatéri pályán lesznek délelőtt fél 12 órai kezdettel.

— Ügyvédeknek nélkülözhetetlen az „Indexul Legilor“ néven megjelent törvénycím-tár új kiadása, amely az 1918 évtől mindmáig megjelent törvények és rendeletek szabatos, részletes és áttekinthető felsorolását tartalmazza, szakminisztériumokra feleltetve és betűsoros tárgymutatóval ellátva. Ara utánvéttel is 120 lej. Megrendelhető szerzőnél: dr. Rösler Viktor, Cluj Str. Vasile Goldis 20. c.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 16. Telefonszám: 8-61.

CENZURÁLT

## Az Ön egészségének őre

a kellemesen illatosított

### SENLASLO

(Szf. László)

fertőtlenítő toalettszappan és az antiszeptikus

### DENTONAL fogpaszta

UDIT, FEHERIT, FERTŐTLENIT.

Közzététel  
No. 22  
10. Tele  
Havonta  
évre 600  
földre:  
félre  
detések  
KELET  
déság e  
Cikkeln  
rás me

### A béke

Lupu  
utóbbi  
slettől, m  
A parla  
de jósla  
vezér és  
zést, hog  
Végül  
Lupu:  
— Fajl  
embertárs  
apiens“  
oldja meg  
diktusok  
A jökv  
a monda  
mélkül“  
arra, hog  
vetkező é  
„Fajl é  
kinek kiv  
meg a k  
Konflik  
sában ne  
amelyhez  
vallási kü  
járultak  
konfliktus  
pük nem  
Az orsz  
dött közr  
zavarodv  
den más  
ségi fajta  
szorgalma  
országna  
mely a le  
zsidóság  
Ennek  
passzív sz  
re egy en  
és felekez  
hosszas h  
meg, meg  
tikus lépe  
ugy tesz,  
sem emlí  
dést, han  
hogy béke  
és emu  
utja, hog  
közök ö

### Uj spa

A bar  
küldött a  
pok szer  
uagságu  
velezőlap  
résztettek  
főutvonal  
szükszav  
los körhá  
nyi félvé  
dése utá

A fény  
ja a pra  
ez is cs  
az egyik  
ilyen ké  
tábornok  
lek min  
bármilye  
a fotogr  
megbizha  
a lencse,  
va egy  
csak ugy  
De figye  
ból is:  
fotó-mib

Nézzük  
„Földala  
Sol-on“.  
kötörme  
gatott v  
kete nyi  
madridi  
támaszk  
többé.  
szerkesz  
a fényk  
Tulajdon  
ket látn  
sen stíl  
jelenk